

వ్యాసరచన

పత్రికాభివృద్ధి దేశమున కన్నివిధముల శ్రేయోదాయకమగుట నిర్వివాదాంశము. ఏదేని యొక యుగాంతరమువలన ప్రపంచమందలి పత్రికలన్నియు నొక పక్షము నిలిచిపోయినవనుకొనుడు ఆపక్షకాలమున ప్రపంచమంతయు నెంత గగ్గోలుపడిపోవునో పత్రికాభివృద్ధి నిరంతరాయముగా జరుగుచున్న నీకాలమున మనమూహింపజాలము ఈ పత్రికలన్నియు వార్తాపరిపూర్ణములై యుండుటచే వాని యావశ్యకతగాని వ్యాసములంత ముఖ్యమయినవిగావని యనజెల్లదు. నేడు మానవలోకము నిరంతరాయముగా జీవితము గడుపుటకు వార్తాలహరి యెంత యావశ్యకమో వారి యభివృద్ధికి వ్యాసములంత యావశ్యకములే. అందునను ఆర్థికసాంఘిక రాజకీయములందు కాలదోషమువలన వెనుకబడియున్న భారతదేశమువంటి దేశములలో వాని ప్రాముఖ్యము మరింత హెచ్చుగనుండును.

నవీననాగరికతాలోకసంపర్కముచే పత్రికాభివృద్ధి భారతదేశమున తిన్నగాసాగుచున్నది. ఇతరదేశములందువలె దానికి సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము, ప్రోత్సాహము మనదేశమందు లేకున్నను వానివలన గలుగు యుపయోగమును ప్రజలు పొందుచునే యున్నారు.

ఆంధ్రలోకమున కూడ పత్రికాభివృద్ధి యిటీవలనే కొంచమతిశయించినది కాని యిది కేవలము దేశాభ్యుదయదృష్టితో జరుగుటలేదు. దానికి కారణము పత్రికల నాదరించు విద్యావంతుల యందే గలదు.

వారు పత్రికలన్నియు దేశోద్ధరణకు పాటుబడునట్లు చేయగలరు. మొదట వానికి తగిన ప్రోత్సాహమిచ్చి, తదుపరి జాతీయాభివృద్ధికి గావలసి మార్గములను, పద్ధతులను, తాము నేరుగారచించి వానిలో ప్రకటింపుచు పత్రికలనుకూడ ఆధోరణియందే ద్రిప్పవచ్చును. అట్లుగాక వారు కాలక్షేపముకొరకు మాత్రము పత్రికలను జదువుట, పత్రికలకు వ్రాయుట పనిగా బెట్టుకున్నచో నివి యభివృద్ధికిరావు సరిగదా ప్రయోజన మిసుమంతయు నుండదు. కావున పత్రికాభివృద్ధిచే పరిపూర్ణోపయోగము బడయదలంచి యాంధ్ర రచయితులను — ముఖ్యముగ రచయిత్రులను — వ్యాసరచన నభివృద్ధికి దీసికొనిరా గోరుచున్నాము.

విద్యావతులైన స్త్రీలలో చాలమంది — ఎపుడేని తప్పని సరిగా వ్రాయవలసి వచ్చిన యేయుత్తరములో తప్ప — వ్రాయువాడుకే యుండదు. వారు విద్యయంతయు చదువుటతోడను, చదివి యర్థము చేసికొనుటతోడను లేక యితరులకు చెప్పుటతోడను మాత్రమే సంపూర్ణమగుచున్నదని తలంతురు కాబోలు. ఆ యుద్దేశముతోడనే వారెపుడును వ్రాయప్రయత్నింపరు. మరికొందరు యేదోపత్రికలో తమపేరుబడినచో కృతకృత్యులగునట్లు భావమునదలంచి యతికష్టముచే నొకవ్యాసమునురచించి అందులో సంగతులేమైనయున్నను లేకున్ననుకూడ ఆ వ్యాసమునకంటె దీర్ఘమైనలేఖతో యేపత్రికాధిపునో ప్రార్థింపుచుపంపుదురు. దురదృష్టవశమున ఆ పత్రికాధిపులా వ్యాసమును ప్రకటింపజాలమని త్రిప్పివైచినచో రచయిత్రులు తమ మహోన్నతకృత్యమంతటితో సమాంతముగ సంతరించినట్లు, వ్యాసరచనా విజ్ఞానము దూరమైనట్లు, ఉన్న ఉత్సాహమునుకూడ నూడబెరికి వ్యాసరచనకు తిలోదకముల వదలి త్రిప్పిపంపిన సంపాదకులను కొద్దిగనో గొప్పగనో బహూకరించి విరమింతురు. అంతియగాని వ్యాసముతిరిగి పంపబడినచో తమ రచనయందింతుక లోపములున్నవని తెలిసికొనుట కించుకంతయు ప్రయత్నింపరు.

మరి కొంతమంది కందము వ్రాసినగాని కవిగామనుకొని మొదటనే పద్యరచనకు దొరకొని తగినంత అనుభవజ్ఞానశక్తులు లేనందుననో మరెందువలననో విఫలులై వ్యాసరచనా విధానమెవరికోగాని మనకు గాదని నిరుత్సాహముతో నూరకుందురు. అభిప్రాయములు చక్కగ వెల్లడించుటకు పద్యములకంటె గద్యమే యెక్కుడుపయోగకరమని వారితరులు చెప్పకనే దెలిసికొందురు.

ఆరంభవ్యాసరచయితల యవస్థలిట్లుండ సమర్థులైన వ్యాసకర్త్రిలు చాలమంది మిన్నకున్నారు. చక్కని పద్యగద్యవ్యాసముల వ్రాయువారులేక ఆంధ్రదేశము గొడ్డుపోలేదు, కాని సమర్థులగు వారేమాత్రము రచనావిధానమందు శ్రద్ధలేకున్నందున నట్లు తలంపనగుచున్నది. పోటీపరీక్షలు కొంతవఱకు రచయిత్రులం దుత్సాహము పురి

కొల్పినవిగాని పూర్తిగా నుపకరింపలేక పోయినవి. తమతోడి సోదరీమణులకు మార్గదర్శకులుగానుండి వారినభివృద్ధికి దీసికొని రావలయుననుటకు వారి వ్యాసములుకూడ తదితరకృత్యములవలె యుపకరించునను విషయము వారు మరచినట్లున్నది. వారికనైన మేల్కొని తామార్జించిన విజ్ఞానమును, ప్రపంచానుభవమును గురించి తేటతెల్లముగ తోడి సోదరీమణులకు వ్యాసముల మూలమున యుత్సాహము చేకూర్చి యున్నతికి తెచ్చుటకు శ్రద్ధవహింపవలయును.

ఇట్టి యుద్దేశములు కొంతమందికి గలవు. పాపము వారిట్టి యాశయములతోడనే వ్యాసరచనకు దిగుచున్నారు. కాని వారు వ్రాయునవన్నియు నీతులు. నీతులతో నిండియుండు వ్యాసరచనలు మంచివిగావని యనజాలము. నీతులైనను పాఠకులకు విసుగుగొల్పని రీతి రచింపబడవలయును. వ్యాసములు చదువుటకే విసుగెత్తించుచున్న ఆచరణలో బెట్టుట కెంతమాత్ర ముపకరించునో యూహింపనగును.

కొంతమంది—సాధారణముగా నందరు—యువతీయువకుల ప్రేమను కథావస్తువుగా గొని కథలను వ్రాయుచున్నారు. ఆకథలన్నియు నొకేరకము; నొకేపద్ధతి. వీనిని గూడ కేవలము శృంగారప్రియులైన యువతీయువకుల నాకర్షింప నితరపత్రికలందు వ్రాయబడు కథల నాదర్శముగా గొని వ్రాయ ప్రయత్నించుచున్నారు. దీని వలన పాఠకులకు ఆనందము గలుగుట లేదు; రచయిత్రుల రచన లభివృద్ధిజెందుట లేదు. దీని నెఱిగి మరికొందరు యితర భాషలనుండి అనువాదములకు బూనుకొనెదరు. స్వభావసిద్ధములైన తమ వ్రాతలందు చేతనైనంత మాధుర్యము నొప్పింపనగును గాని అనువాదముల నట్లుచేయుట సాధారణముగ నందరకు సాధ్యమగు విషయము గాదు. అందుచే కొందరు సోదరీమణుల అనువాదములు మూలమునకంటె పెక్కుమడుంగులు అనాకర్షణీయములై తొంటి సౌందర్యమును గోల్పోవుచున్నవి. అనువాదములు సర్వదా వాంఛనీయములు గావు. కాని యవి యుత్తమములని దలంచినచో సోదరీమణులు సాధ్యమగునంతవఱకు వానిని అనువాదములుగా గాన్పింపనీయక రచింపవలయును.

ఇక రచనావిధానములోకూడ భాషా విషయమై యొకమాట జెప్పుట మంచిది. ప్రారంభరచయిత్రులేగాక, చాలకాలము నుండి వ్రాయుటకలవడిన వారుకూడ భాషావిషయమున కొద్దిగనో గొప్పగనో విఫలులగుచున్నారు. అనగా అందరు తుచ తప్పక వ్యాకరణసూత్రముల కెచటను ఎపుడును లోపము రానివ్వక వ్రాయజాలకున్నారని గాదు. ఆధునిక రచయితలందు దప్ప పూర్వకాలమందు సాధారణముగా నందరు గ్రాంథికమునే వ్రాయుట కుపయోగించెడివారు. నేడు చాలమంది వ్యావహారిక భాషనుపయోగించుచున్నారు. గ్రాంథికమా,

వ్యావహారికమా, ఇందేది యుత్తమమను విషయముల చెంతకు మేము పోదలంచుకొనలేదు గాని యీ మూడింటిని గలపి వ్రాయు విచిత్రభాషను మాత్రము మేము పూర్ణముగ నేవగించుచున్నాము. ఇష్టమున్నచో, సాధ్యమైనంతవఱకు నిర్దుష్టముగ వ్రాయ సామర్థ్యముండుచో, రచయిత్రులు గ్రాంథికమందే వ్రాయుట మంచిది. అటుల గాకున్న యిష్టమైనచో, నిపుడు సర్వసాధారణముగ నందరిచే గౌరవింపబడుచున్న వ్యావహారిక భాషయందే వ్రాయుట మరింత మంచిది. కాని ఎపుడుగాని గ్రాంథికమందారంభించి, వ్యావహారికమందు ప్రవేశించి గ్రామ్యమందు ముగించుటగాని లేక కలిపి కొట్టరా కస్తూరిరంగా అని అన్నింటిని మిశ్రితముచేసి అరవల అవియల్ లాగున (అదికూడ తినుటకు కొంచము రుచిగా నుండును) వ్రాయకూడదు. కొందరు వ్యాసమునందంతయు గ్రాంథిక ముపయోగించి సంభాషణలందు మాత్రము వ్యావహారిక ముపయోగించుచున్నారు. ఇది మంచిపద్ధతే. ఏలన ఎంతటి పండితప్రకాండులైనను మాట్లాడుటయందు పాణిని సూత్రముల ముందుంచుకొని మాట్లాడరు. సహజముగ మాట్లాడు భాషకు కట్టుదిట్టములుండవు. ఉండవలయునని యిష్టపడు వారు గ్రాంథికసంభాషణలనుకూడ గ్రంథములందు—వ్యాసములందు ఉపయోగించుకొనుట కాటంక మెంతమాత్రములేదు. ఇయ్యది రచయిత్రులందరు ముఖ్యముగ గమనింప గోరుచున్నాము.

పై జెప్పబడిన విషయములన్నియు శ్రద్ధగ గమనించి విద్యావతులైన సోదరీమణులెల్లరు వ్యాసరచనకు బూనెదరుగాక. వ్యాసరచనలందు సిద్ధహస్తులగువారితరులకు మార్గదర్శకులై తమ తోడివారి యభ్యుదయోన్నతికై తమ విజ్ఞానమును వ్యాసములమూలమున వెదజల్లుదురుగాక. అట్టివారలకు గృహలక్ష్మి మునుపటివలెనే యెల్లపుడును ఆదరించుచుండగలదు.

* ప్రపంచ పరిస్థితులు *

జర్మనీ

జర్మని దేశమునకు జపానుతో సంధి గావించుకొన్న తరువాత నుత్సాహ మినుమడించి చిందులు త్రొక్కడమున కారంభించినది. అసలే ప్రపంచమునంతయు ధిక్కరించుచు యథాప్రకారముగ ప్రపంచ సంగ్రామమునకు ముందుపద్ధతి నవలంభించుచున్న జర్మనీకి కొంచ మెచ్చుతక్కువగ నిదే యాశయములతో విజృంభించుచున్న జపాను తోడైనచో మరి చెప్పవలసిన దేమున్నది? ఈ యుత్సాహ మినుమడింప గత నెలారంభమునందు నాజీయాశముల నమలునందుంచుటలో హిట్లరుకు కుడిభుజమనదగు గోరింగ్‌గారు కర్షకసమావేశమందు మాట్లాడుచు జర్మని ప్రపంచ సంగ్రామమునకు ముందున్న స్థితికంటె యెన్నోరెట్లు ముందడుగు వేసియున్నదనియు, అవసరమగుచో ప్రతికర్షకుడును కత్తికట్టి దేశమునకై పోరాడుటకు సిద్ధముగ నున్నారనియు చాటెను. ఇంకను జర్మని దేశము జర్మనిప్రజలకు చాలుట లేదనియు, కావున నితర దేశములు_వలసరాజ్యములు- సంపాదింప నావశ్యకమనియు వారి యాశయమైయున్నది. వీరి ప్రకటనలన్నియు క్షణక్షణమునకు ప్రపంచశాంతిని దూరము చేయుచున్నవి. దీనికై జర్మనీని మాత్రమే నిందించిన ప్రయోజనము లేదు.

* * *

రష్యా

ఇక జర్మనీని ప్రత్యక్షముగ ప్రతివిషయమునందును ప్రతిఘటింప సిద్ధముగనున్న రష్యా యూరకుండుట లేదు. జర్మని జపాను సంధిలోగల అంతరార్థమెఱిగి వెంటనే జపానుతోడి సంబంధములను త్రెంచుటకు పూనుకొన్నది. అంతటితో నూరకుండక రష్యా యే దేశముతోనైనను పోరాడి గెలువగలదనియు, తనను చెనకదలంచి తన సరిహద్దులను సమీపింప దలంచువారిని ఆ సరిహద్దులను దాటకుండగనే హతమార్చ గలదనియు ఘంటాపథముగ చాటినది. అట్లనుటలో రష్యా దృష్టియంతయు నొకప్రక్క జపానుమీాద మరొకవంక జర్మనిమీాదనే గలదు.

చైనా జపాను దేశములకు భైరవ మార్జాల స్నేహమని ప్రపంచమంతయు నెఱుగును. అందుచే తిన్నగ రష్యా చైనా దేశమునకు సాయపడి జపాను ప్రాబల్యమును తుదముట్టింపదలంచుచున్నది. చైనా దేశమునందంతయు సామ్యవాద సిద్ధాంతములను ప్రచారము చేయుచున్నది. హిందూదేశమున కుత్తరముననున్న చైనా సింకియాంగ్ రాష్ట్రమున సైనికులను కూడ తయారుచేయుచున్నది. దీనియందున్న ఖనిజసంపదకేగాక స్థలప్రాముఖ్యమునకుకూడ ముగ్ధులై బ్రిటిషు రష్యా సామ్రాజ్యములు దానికి చాలకాలమునుండియు

ప్రయత్నించుచున్నవి. అందులో నేడు రష్యా యెక్కువ పాటుబడుచున్నది.

* * *

స్పెయిన్

స్పెయినునం దింకను ఘోరమగు పోరాటము జరుగుచునేయున్నది. కాని మునుపటివలె విద్రోహు లిపుడు విజయులగుట లేదు. ఏలన రెండు పక్షములవారికి నిపుడు పలు దేశములు రహస్యముగ సాయము చేయుచున్నవి. విద్రోహుల సైన్యమునకు మారణయంత్రసామగ్రి జర్మని ఇటలీ దేశములనుండి పంపబడుచున్నది. ప్రభుత్వ పక్షము విజయము గాంచవలయునని భగీరథ ప్రయత్నములు చేయుచు రష్యా ఫ్రాంసు దేశములు తగినరీతి సాయము చేయుచున్నవి. ఈసమాచారమును గనిపెట్టి విద్రోహులు స్పెయినుకు వచ్చుచున్న రష్యా నావలను కొన్నింటిని నాశనముచేసిరని తెలియుచున్నది. మొదట అంతః కలహములతో ప్రారంభమైనను నేడు స్పెయిను ఐరోపా దేశములన్నియు నిగూఢముగ పోరాడు యుద్ధభూమియయి పోవుచున్నది.

* * *

ఇంగ్లండు—ఫ్రాన్సు

దీనినంతయు గనిపెట్టి యీవిధముగా స్పెయినందు యుద్ధము సాగుచున్నచో నా దేశము నాశనమై పోవుటయగాక ప్రపంచ శాంతికి తప్పక భంగముగలుగునని గుర్తెఱిగి ఇంగ్లాండు ఫ్రాన్సు దేశములు మధ్యవర్తిత్వమునువహించి పోరాటము నేదో యొకవిధముగ నిలుపజూచి యీసంగతిని నితర దేశములకు తెలియజేసినవి.

* * *

పోర్చుగల్

రహస్యముగ కావలసినంత సాయమును చేయుచు విద్రోహుల కేంద్రస్థానమనివాకొనబడుచుండు పోర్చుగల్ బయటికి స్పెయినునందు శాంతి నెలకొల్పుట కిష్టపడినట్లు నటించుచు ఫ్రాంసు ఇంగ్లండు దేశములు సూచించినరీతి యొప్పుకొని స్పెయినుయుద్ధములో తా నెంతమాత్రము జోక్యము గల్గించుకొనననని ప్రకటించినది.

* * *

ఇటలీ—జర్మనీలు

కాని విద్రోహుల విజయమును నిరంతరమును కాంక్షించుచుండు ఇటలీజర్మనీలు దీనికి పూర్తిగా నంగీకరించుటలేదు. శాంతి నెలకొలుపుటకు ఫ్రాంసు ఇంగ్లండు దేశముల సూచించిన విధానములకు సరియగు సమాధానమిచ్చుట కింకను కాలము గావలయుననియు, జనరల్ ఫ్రాంకో స్పెయిను అధికారియని వారిదివఱ కంగీకరించినది మాత్రము సరియైనదేయనియు ప్రకటించినవి. ఇంకను కొంతకాలముగడువిచ్చినయెడల ఫ్రాంకో మాడ్రిడ్ నాక్రమించుననియు, తరువాత సర్వాధికారి యగుననియు వారి యాశయము కాబోలు.

చైనా

ఐరోపాయం దిట్లు యుద్ధమేఘములు దట్టమగుచుండగా ప్రాచ్యప్రపంచమున పరిస్థితులు విషమించుచున్నవి. జపాను చైనాదేశమున జేయుచున్న విశ్వవిహారమును సహింపజాలక చైనా సంఘములు కొన్ని జపాను దౌర్జన్యమును నణపవలయునని పట్టుపట్టి ప్రచారము గావించుచున్నవి. వారికి సామ్యవాద సిద్ధాంతములన్న ప్రీతి. జపాను దౌర్జన్యము నణచుటకు సోవియట్ రష్యా తోడ్పాటు గావలయుననుచున్నారు. కాని చైనా ప్రభుత్వమువారు కారణాంతరములచే నీ పద్ధతి ప్రస్తుత మవలంభించుట లేదు. పైగా వారి ప్రచారము సాధ్యమైనంతవఱ కభివృద్ధిజెందకుండ ప్రయత్నించుచున్నారు.

కాని యిపుడు పరిస్థితులు మారినవి. చైనాయందు షెన్సిరాష్ట్రపు ప్రధాననగరమగు సియాన్ఫునందున్న సైన్యము సామ్యవాదులతో నెక్కువ స్నేహభావముగలదై యుండుటవలన కేంద్రప్రభుత్వమువారు ఆ సైన్యము నచ్చోటినుండి ఫూకిను రాష్ట్రమునకు మార్చుట కుత్తరువులు ప్రకటించిరి. కాని చాంగుషూవేంగ్‌గారి నాయకత్వమున సైన్యము ప్రభుత్వపు టుత్తరువులను ధిక్కరించి తిరుగుబాటు గావించిరి. చీనా అధ్యక్షుడును ప్రధానసైన్యాధికారియునగు మార్షల్ చియాంగ్ కేషేక్‌గారు తిరుగుబాటుదారులచే నిర్బంధింపబడిరి. వారంతట కేంద్రప్రభుత్వమునకు వెంటనే జపానుతో యుద్ధమును ప్రకటించి, మంచూరియా రాష్ట్రమును వశపఱచుకొనుటకై గట్టి ప్రయత్నములు గావింపవలయుననియు, నీ కార్యసాఫల్యమునకై సోవియట్ రష్యాతో స్నేహము చేసికొనవలయుననియు షరతులను దెలిపిరి. కాని ప్రభుత్వమువారు దాని నంగీకరింపక తిరుగుబాటుదారగు చాంగ్ షూవేంగ్ దేశద్రోహి యని తీర్మానించి తిరుగుబాటు నణచుటకు తీవ్రముగ ప్రయత్నించుచున్నారు. ప్రభుత్వసేనలకును తిరుగుబాటుదారులకేగాక జపాను సైన్యములతో పోరు ఘోరమగుచున్ననియు, దీనితో చైనా జపాను సంబంధములు పూర్తిగా చెడి శాంతికి భంగము వచ్చునట్లున్నవనియు వార్తలు వచ్చుచున్నవి. స్పెయినునందువలె యీ యంతఃకలహము దేశాభ్యంతరమాటయేగాక విదేశములను గూడ గలుపుకొని పోరు భయంకర రూపము దాల్చునేమో యను భయమున కవకాశముగలదు.

సంక్రాంతి దీవన

శ్రీమతి చిలకపాటి సీతాంబగారు

సీ॥ శుభలక్షణస్ఫూర్తి సుమనోభిరామమై లలిమించు సురకల్ప లతికవోలి
తేటలౌ మాటలతోటి సద్విద్యలదెల్పు నేరుపున వాగ్దేవి వోలి
అతులితారోగ్యభాగ్యానుభూతి నొసంగుసరణి సంజీవ నౌషధినివోలి
సతతంబు సేవించుసతుల కిష్టార్థసిద్ధి యొనర్ప శ్రీరమాదేవి వోలి

గీ॥ ధరణి పెంపొంది తామరతంపరటుల
సకలదిశలందు నిజయశశ్చంద్రికలను
మించి విరజల్లి ధన్యత గాంచునీకు
లలిత 'గృహలక్ష్మి' నిత్యకళ్యాణమస్తు.

సీ॥ కవికల్పభూరుహాఖ్య నుతింప బరగిన ఘనయశశ్శాలి నీ కన్నతండ్రి
సుకవిహాసప్రియుం డకలంకమతి బుద్ధజనసమ్మతుండు శిక్షాగురుండు
విదుషీశిరోమణుల్ వివిధభారతసతుల్ చెలువొంద కూర్మినెచ్చెలులు నీకు
ధీమతుల్ మేలన దేశభాషాసేవ సల్పుమహోదార చరితవీవు

గీ॥ అన్నిటను మిన్న వౌచు మహావిభూతి
చెలగు నీకేమటంచు నాశీస్సులిడగ
నేర్తు సూరులు వేలేండ్లు నిండుసిరుల
తల్లి 'గృహలక్ష్మి' ధరణి వర్ధిల్లుమమ్మ.

చ॥ అనఘుడు సచ్చరిత్రుడు మహాకవి నీదగు కంబుకంఠము
దున సలరించె నేరు తులదూపగలేని యనర్ఘ్య రత్నశో
భనతర కంఠహారమును మంజులదివ్య సువర్ణ హారముల్
ఘనకవితావిహారము జగజ్జనభావుకభావసారముల్.

గీ॥ వరకవీంద్రుడు కూర్మి సువర్ణకలిత
శోభితంబయి యలరు కంఠాభరణము
నీకుగ నేసె పెంపొందు నిరతమిట్టులె
భావుకంబగు పండుగ దీవెనలివె.

జయభేరి

శ్రీమతి శ్రీపాద శారదాదేవిగారు

(వెనుకటి సంచిక తరువాయి)

మూడవ యంకము—మొదటిరంగము

స్థలము–అనుమకొండకోటలోని రాజాంతః పురోద్యానము.

కాలము–సాయంకాలము. పదమూడవదివసము.

(రాణి ముప్పమదేవిగారును పదునాలుగేండ్ల బాలుడును అయిన యువరాజకుమారుడు రుద్రదేవుడును చల్లగాలికి దిరుగవలెనని వత్తురు. గంగాధరమంత్రి కూడ వారివెంట నుండును. ముప్పమదేవి ఖిన్నురాలై ఒక చంద్రకాంతశిలావేదికపై గూర్చుండి యుండ యువరాజకుమారుడును ఆమె నానుకొని నిలుచుండియుండును.)

గంగాధరమంత్రి:– దేవీ! విచారింపకుము. ఇంతలో మనకు వచ్చిన విపత్తేమీ లేదు. అనుమకొండకోటలో సంరక్షణవిషయమై మన మహారాజులుంగారు స్వయముగా పరిశీలిస్తు చేయు న్నారు.

రాణి:—ఈశ్వరకటాక్ష ముండబట్టిగానీ, మహారాజుగారెక్కిన పట్టపేనుగు ఆమో స్తరు భంగంచేస్తే శత్రువులకు చిక్కకుండా తప్పించుకురావడం సాధ్యమయ్యేదేనా! అని మాకిపుడెంతో ఆశ్చర్యం కేస్తోంది.

గంగాధరమంత్రి:—అందుకనే మన పెద్దలు యుద్ధంలో జయాపజయాలు దైవాధీనములన్నారు.

యువరాజకుమారుడు:—గంగాధరమంత్రి గారట్లంటారేమిటితల్లీ! చేతిలో కత్తివుంటే జయంకాక మనకు అపజయం యెందుకవుతుంది?

రాణి:—కుమారా! నీవు కాకతిప్రోలరాజకుమారుడవు కావా? అపజయం యెందుకవుతుంది. నాయనా! జయమే అవుతుంది. అయితే మనశత్రువులకవుతుంది అపజయం.

గంగాధరమంత్రి:— మనసైన్యమంతా కోటలో ప్రవేశించింది కనుక కోటవెలుపలవున్న శత్రువులపై పెద్దపెద్దరాళ్లు గుమ్మరించీ, వేడివేడినూనె ఇనుపబాణలితో పారబోయించీ, వారు కోటగోడలనెక్కకుండా యెన్నితంటాలు పడాలో అన్నితంటాలుపడి ఉపాయాలు చూపుతూవున్నారు.

యువరాజకుమారుడు:—అమ్మా నేనువెళ్లి చూచివస్తానా?

రాణి:—వద్దునాయనా! గంగాధరమంత్రీ! నీవు యుద్ధవిషయాలు చెబుతూవుంటే మాశరీరం జలదరిస్తోంది. ఇంకేంజరుగుతోందో మాకు వినిపించు.

గంగాధరమంత్రి:—అట్లే వినిపిస్తున్నాను. కొందరు శత్రుసైనికులు కోట బురుజాలెట్లో యెక్కి లోపల దుముకాలని ప్రయత్నిస్తూవుంటే మా చురుకుతనంగల మనసైనికులు వాళ్లతో బాహాబాహీ ముష్టాముష్టిని జగడం జరిపినందుకు ఉభయసైనికుల్లో ప్రాణహానియెంతో అవుతుంది కాని—

యువరాజకుమారుడు:—అమ్మా అట్లా యుద్ధము జరుగుతూవుంటే నేనువెళ్లి మనసైనికులకు సహాయం చేస్తాను.

రాణి:—వద్దునాయనా వద్దు. వాళ్లకు సహాయం చేయడానికి నీవంటి వీరభటులు నీకంటె పెద్దవాళ్లెంత

మందో వున్నారుటే! కానిమ్ము గంగాధరమంత్రీ నీ యుద్ధవర్ణన సాగనీ.

గంగాధరమంత్రి:— శత్రుసైనికులలో ఎంతమంది చచ్చి సైన్యమంతా పలుచబారుతూవున్నా జగద్దేవ మహారాజుమాత్రం మొండిపట్టుపట్టి మనకోట సాధించి తీరాలని పీఠం వేసుకొని వున్నాడట!

రాణీ:— ఆ జగద్దేవుడెంత మొండివాడో కాని మనకోట ముట్టడారంభమై నాలుగుదినాలయినా ముట్టడి విడిచి వెళ్లకుండావున్నాడు.

యువరాజకుమారుడు:— తల్లీ! ఈ మాట లువింటూవుంటే నావంట్లో రక్తం వేడెక్కుతోంది. మీ రాజ్ఞయిస్తే నేనిప్పుడేపోయి ఆజగద్దేవుని తలకాయ చెక్కలయ్యేటట్టు చేయలేకపోదునా!

రాణీ:— వద్దురా నాయనా! నీ యీపౌరుషం చూచిన మీ నాయనగారెంత సంతోషింతురో.

(తెరలో)

"జయము! జయము!! శ్రీమన్మహా మండలేశ్వర కాకతీయప్రోలమహారాజులుంగారికి జయము!!! శ్రీమత్కాకతీయాంధ్రసైనికులకు జయంబును జగద్దేవ మహారాజున కపజయంబును ప్రాప్తించిన శుభవార్త మహారాజులుంగార్కి విన్నవింప నేనేగవలసియున్నది. రాజుగారెక్కడ!"

గంగాధరమంత్రి:— దేవీ! అదిగో! మనకు శుభవార్తలు వినబడుతూవున్నవి. దేవణభట్టనే పేరుగల గూఢచారి మహారాజులుంగారిని వెతుక్కొంటూ వస్తున్నాడు. నేనుపోయి రాజుగారిసమక్షముననే ఆశుభవార్తవిని మీకు దానిసత్యము తెలుపుదును.

(అని వెడలుచున్నాడు.)

(తెరలేచును. ఒక రాజభవనము గానవచ్చును. దేవణభట్టును, మహారాజుగారును, గంగాధరమంత్రియు ప్రవేశింతురు.)

ప్రోలరాజు:— మేలు! దేవణభట్టా! మేలు. ఈ శుభవార్త మాకు వినిపించినందుకు నీకుదగిన పారితోషికమిదిగో (అని తనమెడలోని సువర్ణకంఠాహారము దీసి దేవణభట్టునకు వేయబోవ, గంగాధరమంత్రి దానినందిపుచ్చుకొని వాని మెడలో వేయును.)

దేవణభట్టు:— మీపాదసేవకుడను! ఇది దేవరకు నాపైగల అనురాగాతిశయమునకు చిహ్నము అని దీని ధరింపవలసినవాడనయితిని.

ప్రోలరాజు:— పొమ్ము! దేవణా! నీపనిమీద పొమ్ము. గంగాధరమంత్రీ! మన మంతఃపురము ప్రవేశించెదము రమ్ము. (అని ఇద్దరు వెడలుచున్నారు.)

మూడవయంకము — రెండవరంగము

స్థలము-అనమకొండకోటలోని రాజభవనమునకు పోవుదారి.

కాలము-సాయంకాలము ప్రొద్దుగ్రుంకు వేళ.

పదునాల్గవదినము.

(కోటలోని జయభేరీ మ్రోగుచుండును. గంగాధరమంత్రి ప్రవేశించును.)

గంగాధరమంత్రి:— (తనలో) విజయభేరీ ఢాంకారాలు చెలరేగినకొద్దీ అనుమకొండ పౌరులమనసులు ఉత్సాహముతో పొంగి పొరలిపోతూవున్నవి. ప్రోల మహారాజుగారికిజయమూ, జగద్దేవమహారాజుగారికపజయమూ కలిగింది. జగద్దేవుని సైన్యములో చాలామంది హతమైపోయారు. హతావశేషమైన సైన్యాన్ని వెంట తీసుకొని శత్రువు పలాయనమై పోయినాడు. మహారాజు గురువులు అచింతేంద్ర స్వాములవారి ఆశ్రమములో దేవీనవరాత్రులు నిరాఘాటంగను, మహావైభవంగాను జరిగిపోతున్నాయి. రేపు విజయదశమి వడ్డవారం (శనివారం) నాడు కాకతీయాంధ్ర భూపాలుని స్వాతంత్ర్యపతాకము అనుమకొండకోట బురుజులమీద ప్రతిష్ఠింపజేయాలని మహారాజుగారాజ్ఞయింది. రేపుపగలు రెండుఝాములయ్యేటప్పటికి

దేవీనవరాత్రోత్సవాలు పూర్తగును. ఆ వుత్సవానికి ప్రోలమహారాజులుంగారు సపరివారంగా పోయి దర్శనంచేస్తారట! వారక్కడ పెద్దల ఆశీర్వచనాలు గ్రహించి ఆశ్రమానికివచ్చి బ్రాహ్మల్ని అందర్ని సదక్షిణతాంబూలాలతోను అమూల్యాంబరములతోను సత్కరించపోతూవున్నట్టు ముప్పమరాణిగారు నాతో జెప్పినారు. అంచేత నేనప్పుడు మహారాజాగారివెంట వుండి కావలసిన సన్నాహాలన్నీ చేస్తూవుంటాను. కనుక ఇప్పుడు మహారాజాగారి దర్శనము చేసుకుంటాను. (అని ముందుకునడచును. గంగాధరమంత్రి నిష్క్రమించిన వెంటనే అచింతేంద్రపరుడును, కొండుభట్లును ప్రవేశింతురు.)

అచింతేంద్ర:—శిష్యా! గంగాధరమంత్రిని బిలుచుకొనిరమ్మని నిన్నుబంప వెళ్లియుంటివికదా! అతడేమనినాడు?

కొండుభట్లు:—గురుదేవా! అతడు తమకొఅకెదురుచూసి యిప్పుడే మహారాజులుంగారి దివ్యసన్నిధికి వెంచేసారట!

అచింతేంద్ర:—అట్లయినచో నీవుపోయి మన రాజపురోహితులతో నామాటలుగా జెప్పి రేపుదయమున దేవీనవరాత్రోత్సవసమయమునకు ఆశ్రమమునకు దగినంతమంది బ్రాహ్మణోత్తములను సమావేశపరచుకొని రమ్మనుము.

కొండుభట్లు:—చిత్తము గురుదేవరా! (అని నిష్క్రమించును.)

అచింతేంద్ర:—ఎవడురా అక్కడ?

(ఒక సేవకుడు వచ్చి)

సేవకుడు:—ఏమి సెలవు దేవరా!

అచింతేంద్ర:—మహారాజాగారున్న రాజభవనమునకు దారిచూపింపుము.

సేవకుడు:—చిత్తము దేవరా! ఇటుఇటు (అని ఇరువురును నిష్క్రమింతురు.)

(తెరలేచును)

(రాజభవనములోని యొక రహస్యమందిరమున ప్రోలరాజా ఉన్నతాసనముపై కూర్చుండియుండ గంగాధరమంత్రియు చేతనమంత్రియు వారికై వేయబడిన ఉచితాసనములపై గూర్చుండియుందురు.)

చేతనమంత్రి:—(లేచి నిలువబడి) దేవా! దేవర యాజ్ఞానుసారముగా రేపుజరుగబోవు దశరా (దశహరా) మహోత్సవమునకు మన సమస్త మండలేశ్వర దండనాయకులకు వారివారి సైన్యములను నడిపించుకొనుచు వచ్చి భేరీవాద్యములతో అనుమకొండయందు సమావేశపరుపవలెనని సందేశహరులను బంపితిని.

ప్రోలరాజా:—మంచిది. మంత్రులారా! రేపటిదినము మనకు చాల ముఖ్యమైనదని యెంచుచున్నారము.

గంగాధరమంత్రి:—పశ్చిమచాళుక్యచక్రవర్తులకన్నివిధముల సాటివచ్చు కాకతీయరాజన్యపుంగవుల స్వాతంత్ర్యప్రకటన చిహ్నమగు కాకతీయపతాకము రేపిపాటికి అనుమకొండకోట బురుజులపై నెగురుచుండునని గురుదేవుల ఆశయము నెఱవేరుదినము కావున రేపు కాకతీయసీమాంధ్రులకెల్ల చాల పవిత్రమైనదినమని మహారాజాగారనుటలో సత్యమునే వచించిరి.

(సేవకుడు దారిచూపించుచురా అచింతేంద్రపరుడు ప్రవేశించును. సేవకుడు వెడలిపోవును.)

ప్రోలరాజా:—(పరికించి, లేచి ముందుకుబోయి) గురుదేవులకు నమస్కారము (పాదముల కెఱగును.)

అచింతేంద్ర:—రాజా! విజయీభవ! దిగ్విజయీభవ! (రాజును లేపును.)

చేతన గంగాధరమంత్రులు:—గురుదేవులకు మా సాష్టాంగ నమస్కారములు (సాష్టాంగపడి మ్రొక్కుదురు.)

అచింతేంద్ర:—మంత్రిసత్తములారా! మీకు శుభమగుగాక (తనకై వేయబడిన పీఠముమీద సుఖాసీనుడగును.)

చేతనమంత్రి:—(రాజుతో) మహారాజా! రేపు జరుగబోవు రాజసభకు సామంతప్రభువులు దండనాయకులు మొదలైనవారు పరివారముతో విచ్చేసిరి కావున వారికితగిన విడుదులను నేర్పాటుచేయ వేగనా కాజ్ఞయిండు.

ప్రోలరాజు:—అవశ్యము పోయిరమ్ము. (చేతనమంత్రిపోవును.) గురుదేవా! తమయాశ్రమకార్యములు నిరాఘాటముగా జరుగుచునేయున్నవిగదా?

అచింతేంద్ర:—మహారాజకుమారుని బాహుపరిరక్షితమైన, ఈ భూమండలమునందు సాధుపుంగవులకు ఆటంకముండునా!

గంగాధరమంత్రి:—దేవీనవరాత్రులు రేపటితో పూర్తియగునని మనరాజపురోహితులు మహారాజులుంగారికి నివేదించియున్నారు.

ప్రోలరాజు:—అందుచేత గురుదేవులను దర్శింపవలెనని మేము కుతూహలురమైయుండ వారే మాకడకు విచ్చేసిరి.

అచింతేంద్ర:—మహారాజకుమారులు రాజకీయకార్యమగ్నులైయుందురు గావున మేము స్వయముగా నిక్కడకు వచ్చినారము.

గంగాధరమంత్రి:—రాజపుంగవా! రేపటిదినమున రాజసభాసమావేశము గురుదేవుల ఆశ్రమదేవతాదర్శనముగావించుకొని దేవతాప్రసాదమును బ్రాహ్మణాశీర్వాదమును బడయుట మేలయ్యెడునని రాజపురోహితు డిదివరలో మనతో చెప్పినది యెంతయు సమంజసముగానున్నది.

ప్రోలరాజు:—ఆంధ్రుల పూర్వవైభవము కాపాడుకొనస్థిరసంకల్పులమైన మేము తప్పక ఆశ్రమదేవతా సందర్శనము గావింప నిశ్చయించితిమి.

అచింతేంద్ర:—పశ్చిమచాళుక్యులకు లోబడినప్పటినుండియు కాకతీయసీమాంధ్రులు కేవలము కన్నడభాషాసేవయందే నిమగ్నులై తమ ప్రత్యేకత్వము పోగొట్టుకొనుచున్నారని తెలిసికొనుటకు విచారించుచుంటిని. అట్టి పారతంత్రతపోవు సూచనలు గనబడుచున్నందుల కెంతయు సంతసించుచున్నారము.

గంగాధరమంత్రి:—స్వాతంత్ర్యేచ్ఛగల మన మహారాజుగారు తెనాడీఅనుమకొండగద్దెపై నవతరించిరో ఆనాడే కాకతీయాంధ్రుల మనంబులందు సహితము స్వాతంత్ర్యతేజంబుల్లసిల్ల నారంభించినది.

ప్రోలరాజు:—శంభుదేవుని కటాక్షముగలనను పెద్దల ఆశీర్వచనంబుల మహాత్మ్యంబువలనను ఆంధ్రులస్వతంత్రులను మాటలు మాచెవులబడరాదని ధృఢసంకల్పులమై యున్నారము.

అచింతేంద్ర:—వత్సా! అట్లేయగుగాక. సంకల్పసిద్ధుడవు. జయలక్ష్మి నిన్నుతప్పక వరించును.

గంగాధరమంత్రి:—శరత్కాలమాసన్నమై దిక్కులన్నియు ప్రసన్నములైయున్నవి. కావున మహారాజులుంగారి దిగ్విజయమంత్రానుకూలములగు పరిస్థితులు సహితము సమకూరుట తప్పక యవి శుభసూచకములే.

ప్రోలరాజు:—గంగాధరమంత్రీ! ప్రొద్దుపోవుచున్నది. గురుదేవుల నాశ్రమమున విడిచివచ్చుటకు నొక సేవకుని సహాయముగా నిచ్చిపంపునది. గురుదేవా! భద్రముగా పోవుడు.

గంగాధరమంత్రి:—దేవరయానతి ప్రకారము ఇప్పుడే యేగెదను. గురుదేవా! నావెంటరండు. [అని గురుదేవులతో నిష్క్రమించును.]

(ప్రోలరాజంతఃపురము ప్రవేశించును.)

మూడవయంకము—మూడవరంగము

కాలము—పగలు మధ్యాహ్నసమయము

పదునేనవదినము.

'సంక్రాంతికి'

మాయ - సిద్ధార్థుని జననము

స్థలము—కోటలోని రాజభవనమునకు పోవుదారి.

(కొండుభట్లు రామభద్రచయనులు ప్రవేశింతురు.)

కొండుభట్లు:—ఈసంవత్సరం దేవీ నవరాత్రోత్సవం యెంతవైభవంగా ముగిసిందోయ్ చయనులూ!

చయనులు:—మహారాజాగారి దర్శనం యెట్లా అవుతుందాయని ఆతురతతో కనిపెట్టుకొనివున్న నాకు మనకంతదగ్గరగా నిలుచున్నప్పుడు ఆమహారాజును తొంగ మెత్తి చూసేటప్పటికి కళ్లుచెదరిపోయాయి.

కొండుభట్లు:—మంత్రపుష్పం చెప్పేటందుకు ముందు మనమంతా భజనచేస్తూవుంటే మహారాజుతో గూడా వచ్చిన గంగాధరమంత్రి భక్తిలో తన్మయుడై పోయాడు సుమీ!

చయనులు:—గంగాధరమంత్రి భక్తిపారవశ్యం చూసి, మహారాజాగారు మనగురువుగారితో "అతడు మనదేశములో తనకిచ్చవచ్చిన స్థలములయందు దేవతా ప్రతిష్ఠలు చేసికొనుటకును అతనికిచ్చవచ్చిన చోట్ల అగ్రహారాలు ఆదేవరలపూజార్థమిచ్చివేయుటకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చి వేస్తా"మని చెపుతూవుంటే నాకు వినబడింది.

కొండుభట్లు:—ఇంకేమి? అతని జన్మధన్యమై పోయింది. ఆసంగతట్లావుంచు కాని మన మహారాజుగారు తెచ్చిన ఆమోఘములగు కానుకలన్నీ రాజపురోహితులకే పోతవా? మనకేమైనా వస్తవా?

చయనులు:—రాజపురోహితులు కనుక వారికి పెద్దభాగం వెళ్లినా అక్కడ సమావేశమైన యితర బ్రాహ్మలకుగూడా యింతోఅంతో దొరకడం న్యాయం కనుక వారితోబాటు మనకూను యేమీ దొరక్కుండా పోతుందా?

కొండుభట్లు:—అట్లాకాదని నా అభిప్రాయం. ఆశ్రమంలోవుండే శిష్యులకు ప్రత్యేకంగా యేమైనా అధికం దొరక్కపోతే యిక రాజగురువులకు మహారాజాగారు చూపించిన గౌరవాదరాలేం కనబడ్తాయ్ ఈవిషయం కాస్తామనస్సులో పెట్టుకోమని గంగాధరమంత్రి చెవులో వూదేసులే!

చయనులు:—అదిగో! కోటలో మరల జయభేరీ మ్రోగుతోంది. ఈవేళజాగే దశరా మహోత్సవానికి యిప్పటికిప్పుడే సామంతమంత్రిపురోహిత దండనాథాదులందరూ సైన్యంతో కోటలో ప్రవేశించి వుంటారు.

కొండుభట్లు:—రాజసభానంతరం జమ్మిపూజచేసికొని దిగ్విజయయాత్రకు బయలుదేరుతూవుంటే ఆ సైన్యవిభవం చూద్దాంపద [అని యిద్దఱు నిష్క్రమింతురు.]

మూడవయంకము—నాల్గవరంగము

స్థలము—అనుమకొండకోటలోని రాజసభాభవనము. పదునేనవదినము (విజయదశమి)

కాలము—మధ్యాహ్నము మూడుగడియల వేళ.

[ప్రోలమహారాజు కిరీటంబుధరించి సింహాసనముపై గూర్చుండియుండ ఇద్దఱు పరిచారకులు వింజామరములు వీచుచుందురు. సభలో రాజునకొకవైపున రేచర్లకామచమూపతి సామంతబొల్లయరడ్డి మొదలగు సేనానులు సాయుధహస్తులై కవచశిరస్త్రాణంబులు ధరించి తమతమ యోగ్యస్థానముల పీఠంబులలంకరించి యుందురు. మఱొకప్రక్క బేతన గంగాధరమంత్రులును, రాజపురోహితుడును ఆచింతేంద్రవరుడును ఉచితాసనంబుల నధిష్ఠించియుందురు.]

ప్రోలరాజు:—కావున నో మంత్రిసామంతదండనాయకులారా! వివిధరాజవంశములకు జెందిన సామ్రాజ్యాధిపులక్రింద విభాగింపబడి పరిపాలింపబడుచున్న ఈ తెనుగుజాతినేకచ్ఛత్రాధిపత్యముక్రిందకు దేవలెనని మాపూర్వ కాకతి రాజన్యపుంగవుల పవిత్రసంకల్పమని మీరందఱెరింగియున్న సంగతియేగదా!

కామచమూపతి:—(లేచి)ఆసంగతి గ్రహించియే మావంశకర్తయగు బ్రహ్మసేనాని మొదలగువారు వీర దీక్షాగురువులై చోళమాళవమదేభమృగేశులగు కాకతి రాజన్యపుంగవులకు దమ ప్రాణధనములు ధార పోసిరి.

ప్రోలరాజు:—అట్టి మాపూర్వుల పవిత్రసంకల్పము పరాక్రమాతిశయ శత్రుసంహారకులగు మీరందరి తోడ్పాటువలన కార్యరూపమునకు దేగలమని ఆశించుచున్నారము.

రాజపురోహితుడు:—రాజపుంగవా! ఈసత్సంకల్పముతప్పక దైవోపదిష్టమని త్రికరణశుద్ధిగా నమ్ముచున్నాను.

చేతనమంత్రి:—నేటివరకు మహారాజులుగార్కి జేకూరిన జయపరంపర లీవిషయమును రూఢిపరచుచున్నవి.

ప్రోలరాజు:—త్రిలింగదేశవాసులైన తెనుంగు నాయకుల సేనలు తమతమ వీరభటవర్గసహితముగా యుద్ధప్రియులగు కాకతీయాంధ్ర సేనాసమూహము నందు జేరుచున్నారు.

బొల్లయరడ్డి:—ఆకారణమువలన మనయాంధ్రావని వెలుంగు తెలుగుక్షాత్రతేజము త్రిలింగసామ్రాజ్య నిర్మాణమునకు దారిమాపగలదని విశ్వసించుచున్నాడను.

ప్రోలరాజు:—బొల్లయసేనానీ! చక్కగా నిరూపించితివి.

చేతనమంత్రి:—గతపదిదినములలో మన అనుమకొండయుద్ధాంగమంత్రి కార్యాలయమున జేరిన ఆంధ్ర సైనికులసంఖ్య యిరువదివేలకుపై బలిసియున్నది.

కామచమూపతి:—దేవా ప్రస్తుత మనకోట యందు సుశిక్షితులైన పదాతుల వీరవర్గసంఖ్య యొక్కలక్షకు మించియున్నది.

ప్రోలరాజు:—మా యీదిగ్విజయయాత్రయందు రేచర్ల కామచమూపతి యుద్ధాంగమంత్రియైనందున కాకతీయాంధ్రసేనాచక్రము నుద్దండలీల రణరంగమున శత్రుభయంకరముగా నడుప సమర్థుడతడే కావున నతనినే సేనాధ్యక్షునిగా నియమించుచున్నారము.

చేతనమంత్రి:—మహారాజాగారి దివ్యనియోగము మన సామంతమండలేశ్వర దండనాయకులందరి సమ్మతమేయని తలంచుచున్నాడను.

బొల్లయ్యరడ్డి:—ఇది నాకు పరమసమ్మతము.

రాజపురోహితులు:—త్రిలింగసామ్రాజ్య నిర్మాణ దీక్షా గురువులైన ప్రోలమహారాజాగారు సుముహూర్తము దాటిపోకుండ ప్రస్థానయాత్రకు శీఘ్రముగా బయలుదేరవలయును.

అచింతేంద్రవరుడు:—వత్సా! పురోహితులేర్పరచినముహూర్తమునకు కాకతీయాంధ్రసేనా చక్రము కదలింపుము.

ప్రోలరాజు:—గురుదేవా! అట్లేయొనరింపగలము.

చేతనమంత్రి:—మహారాజా! దేవరదిగ్విజయయాత్ర ముగించివచ్చువరకు మన అనుమకొండరాజధానికి యువరాజకుమారులగు కుమారరుద్రుని యౌవరాజ్య పట్టాభిషిక్తునిగా జేయుట పరమకర్తవ్యము.

రాజపురోహితుడు:—రాజనీతివిశారదుడగు చేతనమంత్రివాక్కు సకలశాస్త్రసమ్మతము గావున యువరాజకుమారు నిప్పుడే రప్పించి పట్టాభిషిక్తుని జేయుట యుక్తము.

గంగాధరుడు:—మహారాజాగా రిదివరకే యీ విషయమై ఆలోచించియున్నారు.

ప్రోలరాజు:—గంగాధరమంత్రీ! పెద్దల వచనములను మాయభీష్టమును నొక్కటేయైయున్నది కావున నీవుపోయి రాణిముప్పమదేవికి దెలిపి సురుచిరవస్త్రాలంకారభూషితుడైన యువరాజకుమారు నిటకుందీసికొనిరమ్ము.

గంగాధరుడు:—చిత్తముదేవా! (అని వెడలి సుశోభాయుక్తాలంకారయుతుడైన రాజకుమారునితో ప్రవేశించును.)

యువరాజు:—బ్రాహ్మణోత్తములకు వందనములు (అని వంగి నమస్కరించును.)

అచింతేంద్ర పురోహితులు:—యువరాజకుమారునకు మంగళము.

యువరాజకుమారుడు:—తండ్రీ! మీ కిదే నా మ్రొక్కు. (రాజునకు మ్రొక్కును.)

ప్రోలరాజు:—(ముందునకొచ్చి చేతులుజాచి) కుమారా! ఇటురమ్మ.

యువరాజు:—ఇదే వచ్చుచున్నాడను. (తండ్రి చూపించిన మరొకసింహాసనముమీద కూర్చుండును.)

అచింతేంద్ర:—బ్రాహ్మణోత్తమా ఇంక నాలస్యమేల ?

రాజపురోహితుడు:—ఇదిగో నారంభించుచున్నాడను. (ఎడమచేత ఒకపళ్లెములో జలకలశములను పట్టుకొని కుడిచేత పుష్పముధరించి రాజకుమారుని సమీపమునకు వెళ్లును. యువరాజకుమారుడు లేచి నిలుచుండును. పురోహితుడప్పుడు పుష్పములతో తలమీద నీళ్లు చిలకరించును)

రాజపురోహితుడు:—అయంముహూర్తో సుమూహూర్తమస్తు.

అచింతేంద్రవరుడు:—(ఒక కిరీటమును రెండు చేతులతో యువరాజు కుమారు శిరస్సుపై బట్టుకొని) రాజపుంగవా! సభ్యులారా! ఈశుభముహూర్తమున-(అందరులేచి నిలిచియుందురు. ప్రోలరాజు అంజలి మోడ్చినిలుచుండును.)

రాజపురోహితుడు:—స్వస్తి శ్రీ విజయశ్చాభ్యుదయశ్చాభవతు.

అచింతేంద్రవరుడు:—స్వస్తి సమధిగత పంచమహాశబ్ద మహామండలేశ్వర అనుమకొండాపుర వరేశ్వర పరమమాహేశ్వర పతిహితచరిత వినయవిభూషణం శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కాకతీయమహారాజుల అగ్రతనయులైన శ్రీకుమార రుద్రదేవమహారాజులు యౌవరాజ్యాభిషిక్తులై అన్మకొండరాజ్య లక్ష్మీకరగ్రాహులగుచున్నారు గావున శ్రీ శ్రీ శ్రీ యువరాజకుమారు లాచంద్రతారార్కముగా భూపరిపాలనంబు చేయుచుందురుగాక (అని కిరీటము యువరాజు శిరస్సుపై నుంచును.)

గంగాధరమంత్రి:—(యువరాజు మెడలో పూలహారము వేసి) శ్రీ శ్రీ శ్రీ కాకతికుమార రుద్రదేవ మహారాజుగారికి జయ్ (అందరును రాజకుమారునిపై పూవులజల్లుదురు.)

కామచమూపతి:— శ్రీ శ్రీ శ్రీ కాకతీయాంధ్ర మహారాజ్యలక్ష్మికీ జయ్.

రాజపురోహితుడు:—శ్రీ శ్రీ శ్రీ కాకతికులదేవ శ్రీస్వయంభూనాధకీ జయ్ (అని గోడమీద వ్రేలాడుచున్న స్వయంభూనాధునిపటముపై పూలుచల్లును. జయభేరి మోగ నారంభించును.)

అచింతేంద్ర:—

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతామ్
న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీంమహీశాః
గోబ్రాహ్మణేభ్యః శుభమస్తు నిత్యమ్
లోకాస్సమస్తాః సుఖినోభవంతు.

(తెరవాలును.)

SASTRY'S HOTEL & RESTAURANT

సంగీతము

శ్రీమతి రాజ్యలక్ష్మిగారు

గీతము, వాద్యము, నృత్యము ఈమూటి యొక్క సమ్మేళనము సంగీత మనబడును. సనాతనధర్మమం దెట్లు చతుర్వేదములు గలవో యట్లే చతురుపవేదములునుగలవు. వాటిలో గాంధర్వము సామవేదముయొక్క ఉపవేదము. ఈ గాంధర్వవేదమే సంగీత శాస్త్రము. దీని సహాయముచేతనే సామ వేదము పాడబడుచున్నది.

సామవేదము సంగీతమాధుర్యమువలన తదితర వేదములకంటె మానవులకు సులభ గ్రాహ్యము. ఎక్కడ చేతనముండునో అక్కడంతయు శబ్దముండును. గాని ఈ చేతనాశక్తి తగ్గిపోయినప్పుడు శబ్దము మన కర్ణపుటములయందు జొరబడ నేరదు. ఎందుకనగా సూక్ష్మతరమైన విషయములు మన ఇంద్రియగణములు గ్రహణము చేయ జాలవు. కావున చేతనము గలిగినప్రదేశ మందంతట కంపనముండును. అది ఏదో ఒకవిధమున శబ్దరూపముగ మారుచున్నది. ఈ బ్రహ్మాండముయొక్క సృష్టియనునది గూడ యొక కార్యమైయున్నది. ఈ కార్యమువలన గలిగెడినాదమే ప్రణవము లేక ఓంకారమని చెప్పబడుచున్నది.

సమష్టిరూపమైన ప్రకృతియొక్క ధ్వని ప్రణవనాదమై యున్నట్లు వ్యష్టిరూపము ప్రకృతియొక్క వివిధస్వరములై యున్నవి. మరియు స్వరరూపముతోగూడిన నానా విధములైన ప్రకృతియొక్క యావిర్భావము కొఱకే సంగీతశాస్త్రము పుట్టియున్నది. సంగీతశాస్త్రమునందు ముఖ్యముగా సప్త స్వరములున్నవి. దీనికి కారణము బహుశ ఈ బహిఃప్రకృతి సప్తవిధములుగ నుండి యుండవచ్చును. అందుచేతనే మన శాస్త్రములందు ననేకపదార్థములు సప్త విధములుగ భాగింపబడియున్నవి. సప్త సముద్రములు, సప్తరంగములు, సప్త రుచులు, సప్తదినములు, సప్తభూమికలు ఇత్యాది. ఈసప్తస్వరముల తారతమ్యము నుండి నానావిధములైన రాగము లుద్భవిల్లినవి. మానవహృదయమునం దెట్లు ప్రకృతియొక్క యావిర్భావము ముఖ్యమై యున్నదో, యట్లే రాగములద్వారా యొకమంత్రమో, గీతమో యాలాపించిన యెడల నిశ్చయముగ వాని హృదయము నందు ప్రకృతియొక్క స్ఫూర్తిగలుగుట కారంభమగును. ఉదాహరణముగ భైరవి రాగము రూపము వైరాగ్యముతో గూడుకొని ఋషభవాహనము భస్మభూషితము జటాకౌపీనధారి ఇత్యాది స్వరూపములచే వర్ణింపబడుచున్నది. ఈరాగముతో నొక గీతముగాని మంత్రముగాని శాస్త్రయుక్త ముగ పాడినచో శ్రోతలకు నచిర[illegible] ములో వైరాగ్యముగలుగగలదు. ఈతత్త్వ మును మనము బాగుగ విచారించిచూచిన

యెడల త్రికాలవేత్తలైన ఋషిపుంగవులు ప్రకాశింపజేసిన శాస్త్రము లెంత గంభీరము లైనవియు, అవి జ్ఞానమున కెంత సహాయకరములైనవియు తెలియగలవు.

పదార్థములు దృశ్యాదృశ్య భేదములచే రెండువిధములుగా నగుచున్నట్లు, స్వరములుగూడ శృతాశృతములను భేదముచే రెండువిధములుగ నగుచున్నవి. జీవేంద్రియములశక్తి ఏయే స్వరముల గ్రహించునో అవి శృతములు. గ్రహించలేనివన్నియు అశృతములని చెప్పబడుచున్నవి. వృక్షములు లతలు మొదలగువాటిచే గలుగు రససంచార క్రియాశబ్దములన్నియు యశృతములు. పశుపక్షికీటకాది నానాభూతముల స్థూలధ్వనులన్నియు శృతస్వరములు. మానవుని శ్రోణితసంచార క్రియాశబ్దములు, ఆకాశమందలి నానావిధములైన గ్రహోపగ్రహముల భ్రమణముచే గలిగినశబ్దములు అశృతశబ్దములతో బోల్పదగును. సూక్ష్మబుద్ధితో విచారించిన ఓంకారము అశృతశబ్దముల కాధారభూతమై యున్నది. అట్లే సప్తస్వరములతో గూడుకొని స్వరగ్రామము శృతశబ్దముల కాధారమైయున్నది.

శబ్దోత్పత్తి యొకపదార్థము మరియొక పదార్థముద్వారా చలనమైనప్పుడు దాని యందుబుట్టిన కంపనాశక్తిచే గలుగుచున్నది. ఈపదార్థములయొక్క కంపనము తన సమీపమందున్న వాయువును గంపింప జేసినప్పుడు యది వాయువుద్వారా మన శ్రవణేంద్రియములయందు బ్రవేశించి స్వరానుభవము గలిగించుచున్నది. ఒక కంచుపాత్రమీదకొట్టినచో దానినుండి యొకవిధమైన శబ్దము బుట్టుచున్నది. ఈశబ్దము పాత్రయందు గంపన మున్నంతవఱకు నుండును, గాని యాపాత్రను మనచేతులయందుబెట్టుకొని దానికంపనము నడ్డగించినచో వెంటనే యాశబ్దము నియమితకాలమునకుబూర్వమే యాగిపోవును. మురళి మొదలగు జంత్రలధ్వని వేణువునం దుపస్థితమైన వాయువుయొక్క కంపనముద్వారా గలుగుచున్నట్లే, తమ కంఠములయందుండు వాయుచలనముచే గాయకులు నానావిధములైన స్వరముల నుత్పత్తి జేయుచున్నారు.

పై జెప్పిన శృతస్వరము లేడువిధములు. అందు ముఖ్యముగా పన్నెండుశ్రుతు లిమిడి యున్నవి. ఇవి షడ్జమము, శుద్ధఋషభము, చతుశ్రుతి ఋషభము, సాధారణగాంధారము, అంతరగాంధారము, శుద్ధమధ్యమము, ప్రతిమధ్యమము, పంచమము, శుద్ధదైవతము, చతుశ్రుతిదైవతము, కైశిక నిషాదము, కాకలినిషాదములని గుర్తింప బడుచున్నవి.

ఓంకారమూలమైన నానామంత్రముల ద్వారా యాధ్యాత్మికము జగత్తునందు తన శక్తిని విస్తరింప జేయుచున్నది. అట్లే సప్తస్వరములతో గూడిన వివిధరాగముల సహాయముచే ఈ భౌతిక జగత్తునందు గాయకులు తమ శక్తిద్వారా నానావిధములైన ప్రకృతులను బుట్టించుచున్నారు.

ఈవిధముగా మహాశక్తివంతులైన ఋషిపుంగవులు లోకకళ్యాణార్థమై మాధుర్యమైన సంగీతవిజ్ఞానమును సృష్టించిరి.

సృష్టియొక్క యాదికాలమందు పార్వతీ పరమేశ్వరులు లోకచోగూర్చుండి జీవుల దురవస్థలగురించి యాలోచించుచుండగా శ్రీపరమేశ్వరుని పంచముఖములనుండి పంచములును పార్వతి ముఖమునుండి యొకరాగమును మొత్తము ఆరురాగములు పుట్టినవి.

శ్లో. శివశక్తయోః సమాయోగా
రాగాణాం సంభవోభవేత్,
పంచస్యాత్ పంచరాగాస్యు
షడ్జస్తు గిరిజా ముఖాత్.

ఇట్లు పుట్టిన యారురాగములను శివుడు బ్రహ్మకు నేర్పెను. బ్రహ్మసంగీత మభ్యసించినయనంతరము వేదములు ప్రకటించినందున సంగీతమునకును వేదములకు నింతటి సమీపబంధుత్వ ముండవచ్చును. తరువాత బ్రహ్మ తానునేర్చిన యారు రాగములుగాక తిరిగి ముప్పదియారు ఉపరాగములజేసి వాటిని మొదట నారద, తుంబురు, భరత, రంభాదులకు నేర్పెను. వీరిద్వారానే గీతవాద్యము, నాట్యము, నృత్యము అనునవి వాడుకలోనికి వచ్చినది. నారదుడు గానవిద్యను, తుంబురుడు వాద్యవిద్యను, భరతుడు నాట్యవిద్యను రంభ నృత్యవిద్యను బ్రవర్తింపజేసిరి. అటు తర్వాత శిష్యపరంపరా యనేకరాగములు ఉపరాగములు కనిబెట్టబడినవి. తుంబురునిచే గనిబెట్టబడిన ప్రధానవాద్యమగు తంబురయే మొదటివాద్యము. అటుతర్వాతనే మిగిలినవాద్యము లభివృద్ధిజెందినవి. ఋషులకాలములో సంగీతము మిక్కిలి గౌరవింప బడుచుండెను. ఆరోజులలో యనంతమైనరాగములు మున్నూటయిరువది తాళప్రయోగములతో బాడుచుండిరి. కాని రానురాను యారాగములన్నియు నశించియే కొద్దిరాగములో మిగిలినవి. తాళములలోగూడ ప్రధానములైన సప్త తాళములుమాత్రము యుపయోగపడుచున్నవి.

ప్రస్తుతము మనదేశమందు ప్రాచీనకాలమందలి నృత్యవిద్యాపద్ధతి బొత్తిగా నశించిపోవుచున్నది. ఇప్పటి నవీననృత్యవిద్యకును ప్రాచీన నృత్యవిద్యకును నేమాత్రము సంబంధమున్నట్లు గానరాదు. త్రివిద్యలు అనగా గీతవాద్యనృత్యములు పూర్తిగా మార్పునొంది ప్రాచీనకాలమందలి సంగీతము యెంత యనంతమైనదో యూహించుటకుగూడ నలవిగాకుండ జేయుచున్నవి. ఇతరవిద్యలవలె ఈస్వర్గీయమాధురీవిద్యలు గూడ రాను రాను నశించిపోవుచున్నవి. కాని ఐరోపాదేశీయు లన్నివిద్యలతో బాటు సంగీతవిద్యనుగూడ యభివృద్ధి జేవలయునని ప్రయత్నము జేయుచున్నారు. అయినను ఆధునిక ఐరోపాసంగీతమునకును మన ప్రాచీనభారతీయ సంగీతమునకును చాల తారతమ్యమున్నది. ఐరోపాసంగీతము కేవలము బహిర్లక్ష్యముగలది. మన భారతీయ సంగీత మంతర్లక్ష్యము గలది. ఐరోపాసంగీతమునకు పునాది కేవలము

శిల్పనైపుణ్యము, గాని మన భారతీయ సంగీతమునకు పునాది కేవలము శిల్పనైపుణ్యమే గాక గంభీరవిజ్ఞానముగూడనై యున్నది. ఇది యైరోపాసంగీతమువలె బహిరానందము కొఱకేగాక ముఖ్యముగా నాత్మోన్నతి మార్గము కొఱకు సృష్టింపబడియున్నది. మహాఋషులు మానవహృదయమునుండి నానావిధములైన ప్రకృతుల నావిర్భవింప జేయుటకై యనంత కోటిరాగములయొక్క యంతర్విజ్ఞానమును కౌశలముతో బ్రకటించిరి. వివిధతాళముల యొక్క విచిత్రగతులును, లయ, జ్ఞాన సూక్ష్మతా కౌశల్యము భారతీయసంగీతమందుమాత్రమే గలదు. గ్రీసుదేశమందు నితరవిద్యలతో బాటుసంగీతవిద్యయు భారతదేశముమీదికి దండెత్తివచ్చిన తరువాతనే వృద్ధినొందినది. గ్రీసునుండి రోముదేశమందును, అక్కడనుండి దాదాపు ఐరోపాదేశమంతయు నీ సంగీతవిద్య వ్యాపించినది.

కొందరు ఐరోపాపక్షపాతులు యూరపునందు సంగీతజంత్రములు వృద్ధినొందినట్లు మనదేశమునందు వృద్ధిబొంద లేదందురు. ఇది కొంతవరకు నిజమే గాని ఈవృద్ధికి మూలాధారము మన భారతదేశమే. భారతదేశమందలి వీణె యను జంత్రమును జూచినప్పుడు దాని గొప్పతనమును శిల్పనైపుణ్యమును మెచ్చుకొనని బుద్ధిమంతులుందురా? పియానో హార్మోనియము మొదలగు జంత్రములు వీణెయొక్క యనుకరణములే. మృదంగము మురళి మొదలగు వాటిననుసరించిగూడ యనేకజంత్రములు ఐరోపాదేశమందంతట జేయబడుచున్నవి. మృదంగము ననుసరించి డ్రమ్ (Drum) మొదలగు వాద్యములును మురళి ననుసరించి ఫ్లాట్ మొదలైనవాద్యములును సన్నాయి ననుసరించి కిలారినేట్ మొదలైన జంత్రములును యిట్లే మరియెన్నియో వాద్యవిశేషములు మనహిందూదేశపు వాద్యముల ననుసరించి చేయబడుచున్నవి. జంత్రములసంఖ్య ప్రస్తుతము మన భారతదేశమందుకంటె ఐరోపాదేశమందు నెక్కువగా నుండినప్పటికిని సంగీత విజ్ఞానోన్నతిలో దానికి మన భారతదేశమే సర్వవిధముల తోడ్పడినదనుట నిస్సందేహము. పైగా విశేషమేమనగా మృదంగము, వీణె మొదలైన మన ప్రాచీన జంత్రములందుండు శుద్ధత్వము, శ్రేష్టత్వము సంపూర్ణత యితర దేశమందలి వాద్యములందు గానరావు. మృదంగమువలె సన్నిస్వరములతో వాయింపబడుచున్న తాళాకుర జంత్రము యితర దేశములందుగానము. కోమలములు, అతికోమలములు, తీవ్రములు, అతితీవ్రములు మొదలగు స్వరములు అతిస్పష్టముగా వీణెయందు బలికింపవచ్చును, గాని యాస్పష్టత, పూర్ణత్వము, పియానో, హార్మోనియము మొదలైన యనుకరణ జంత్రములందు లేవని స్పష్టముగా జెప్పనగును.

ప్రస్తుతము సంగీతము మనదేశమందు చాల హీనస్థితిలో నున్నప్పటికిని భారతదేశమే సంగీతమునకు బుట్టినిల్లని చెప్పవలసియున్నది. ఎంతవరకు మహాతత్త్వ

వేత్తలైన ఋషిసత్తము లావిర్భవించి యుండిరో యంతవరకు సంగీతము మిక్కిలి యౌన్నత్యదశలో నుండెను. గాని మానవుని శక్తిసామర్థ్యములు తగ్గిపోవుచున్న కొలదిని ఈ మాధురీవిద్య ప్రాముఖ్యత గూడ తగ్గిపోవుచున్నది. ఋషుల కాలమందలి వేదములు మొదలైన యాధ్యాత్మిక విద్యలకును సంగీతవిద్యకును గాఢ సంబంధముండెడిది. ఆకోజులలో నిదిమార్గ విద్యయని చెప్పబడుచుండెను. కాలము గడిచినకొలది మనుష్యకోటి తమశక్తి హీనతచే ప్రాచీన సంగీతవిద్యావిధానము నంతయు మరిచిపోయినందున నవీనరీతి సంగీతము ప్రచారములోనికి వచ్చినది. ఈ నవీనవిద్యయే దేశీయవిద్యయని పిలువబడుచున్నది. అలెగ్జాండరు చక్రవర్తి మనదేశమునకు దండెత్తి రాకపూర్వము మన దేశమందు ఈ నవీనవిద్యా పండితులనేకులుండిరి. పరదేశవాసులువచ్చి మనదేశము నాక్రమించుటకు మొదలిడిన నాటనుండియు నన్నివిద్యలతోబాటు సంగీతవిద్యయు నశించుటకు మొదలిడినది. గాని తుగ్లక్ వంశజుడును ఢిల్లీచక్రవర్తియునగు సుల్తాను మహమ్మదుషా పాలనమందు నశించిపోవుచున్న ఈవిద్య కొంతవరకు నిలబడినది. పిదప అగ్బరుపాదుషా దీనిని మరింత యభివృద్ధికి దెచ్చెను. ఈతనికాలమందే తులసీదాసు, హరిదాసు, సూరదాసు మొదలైన గాయకులుండిరి. భారతదేశమందు మహమ్మదుషా, అగ్బరుల పరిపాలనమే లేనియెడల మార్గ విద్యవలె ఈ దేశీయవిద్యగూడ బొత్తుగా నశించిపోయెడిది. ఇట్లు నిలుపబడిన విద్యను శ్రీమహాభక్తాగ్రేసర త్యాగరాజాది గాయకారత్నములు మరింత యభివృద్ధికి దెచ్చిరి.

జీవితమునందు బ్రతికార్యమును సంగీతముమీదనే యాధారపడియున్నది. స్వాతంత్ర్యము ప్రతిమానవునిజన్మహక్కైనట్లు, సంగీతముగూడ ప్రతిమానవుని జన్మహక్కని నిస్సందేహముగ జెప్పవచ్చును. ఈశ్వరోపాసన సంగీతముద్వారా జరుగునట్లు మరి దేనిద్వారాయు జరుగజాలదు. నారద, శాండిల్యాది మహాభక్తులు గానముద్వారానే యీశ్వరోపాసకులకు బ్రహ్మానందము లభించునని సిద్ధాంతరీకరించియున్నారు. ఈ కారణమువలననే శ్రీ చైతన్యులవారు, వల్లభాచార్యులు మొదలగు వైష్ణవధర్మ ప్రచారకులు తమ ఉపాసనా విధియందు గానమునకు ముఖ్యస్థానమియ్యవలెనని యాజ్ఞాపించియున్నారు.

ఇట్టి పవిత్రవిద్యను గొందరు మిక్కిలి నైచ్యభావముతో జూచుచున్నారు. ఈ విద్య వేశ్యాస్త్రీలుమాత్రమే నేర్వదగినదని చెప్పుదురు. సహజముగ పురుషకంఠముకంటె స్త్రీకంఠమునం దెక్కువ మాధుర్యమున్నదనువిషయము నందరు నెరిగినదియే. కనుకనే స్త్రీలు కలకంఠులని వర్ణింపబడుచున్నారు. నిజముగ సంగీతము స్త్రీలకొరకే పుట్టినది. కనుక అవకాశముగల స్త్రీలందరు ఇహపరసాధనమైన ఈస్వర్గీయ మాధురీవిద్య నభ్యసించి దీనికిదగిన గౌరవస్థానమిచ్చెదరు గాక.

తులసి–బిల్వ–వేప

ఇవి తులసి, బిల్వ, వేప అను జాతీయమూలికలను గూర్చి శాస్త్రవిషయక పరిశ్రమచేసి వ్రాయబడిన ఉత్తమ గ్రంథరాజములు. ఈమూలికల ఓషధిగుణము, వైద్యప్రయోగములు, శాస్త్రచర్చ, పురాణవివరము సరళశైలిలో వివరింపబడినవి. వైద్యులకు, భక్తులకు మిక్కిలి ఉపయోగకరమైన గ్రంథములు. క్రౌను సైజున మంచి ఫెదరువైటు కాగితముమీద ముద్రింపబడి గృహలక్ష్మి గ్రంథమాలలో ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ కుసుమములుగా ప్రచురింపబడినవి.

గ్రంథకర్త: కే. యస్. కేసరి   ప్రతి 1-కి 0–8–0

గృహలక్ష్మి కార్యాలయము

పోస్టుబాక్సు నెం. 752, ఎగ్మూరు, మద్రాసు.

సయింటిఫిక్ బంగారు ఆభరణములు

హైకోర్టుజడ్జీలు, ప్రభుత్వమంత్రులు, కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంట్లు, శాసనసభ్యులు మొదలగు గొప్పవారిచే ప్రశంసింపబడి, ఈ కంపెనీ గవర్నమెంటులో రిజిస్టరు చేయబడినది. పూర్తి కేటలాగు ఉచితము.

ది సైంటిఫిక్

గోల్డు బాంగిల్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

191, చైనాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

పి. కోదండరాం పిళ్లై

(లేటు పి. యస్. పొన్నుస్వామిపిళ్లేవారి కుమారులు)

1854-వ సంవత్సరమున స్థాపితము.

ఉత్తమతరగతి కర్రసామగ్రుల నిర్మాతలు

(పి. యస్. పొన్నుస్వామిపిళ్లే భవనములు)

మీ భవనమును అలంకరించుటకును దానిని ఆకర్షణీయముగ చేయుటకును మీకు కర్రసామగ్రులు కావలయును.

త్వరగా చేసియిత్తుము. నమ్మికమైన పనితనము.

కర్రసామగ్రులను కొనుటకుపూర్వము మాతో సంప్రదింపుడు.

పురాతనమైన ప్రఖ్యాతిగల కంపెనీ.

39 & 44, ఎస్ప్లనేడ్ వెస్టు; మదరాసు.

మీ అచ్చుపనులయందు

మీకు కావలసినది అందమగుతూర్పులా? లేక చిన్నపనిదైనను బాగుగచేయుటయా? లేక సకాలమునకు ముద్రించి యిచ్చుటయా? మీ అవసరములేవిదైనను, మీ అచ్చుపనులను మేము చక్కగ చేయగలమని మీ అనుభవమే తెలియజేయగలదు. ఒకమారు పరీక్షింపుడు!

లోథ ముద్రణాలయము

ఎగ్మూరు – తపాలపెట్టె 752– మదరాసు.

భాస్కర మాలిక

ఉ. శ్రీగల వాసుదేవుఁడును సృష్టియొనర్చు సరస్వతీశుఁడున్
భోగి విభూషణుండయి నభోతల కేశుఁడు మామహేశుఁడీ
మూఁగుర మూలమీవయును బుద్ధిని వేఱొక దేవుఁగొల్వ, నీ
వేగతి కావవే దినమణీ! తరణీ! విలసన్నభోమణీ!

మ. అవతంసంబవు సర్వసృష్టి కుపమానాతీత తేజుండవున్
వివిధప్రాణిచయానుమోదకరుఁడౌ విశ్వేశ నిన్నీశుగా
స్తవముల్ సేయుశ్రుతుల్ సమస్తజగదంతర్యామివౌ నిన్ను నే
నవికారంబున సంస్తుతించెదను దేవా! సూర్యనారాయణా!

శా. విద్వత్సంస్తవనీయ భవ్యమహిమోపేతుండ వత్యుగ్ర సం
పద్వేగోన్నత తీవ్రరూపుఁడవు నీ మాహాత్మ్య మూహింప సా
క్షాద్విష్ణుండవు దేవ! నాదు మదికిన్ సర్వంసహారక్షచే,
సద్వంద్యు న్నినుఁబ్రస్తుతించెదను విశ్వవ్యాప్త తేజోనిధీ.

మ. పరమంబియ్యది దృశ్యమానమగు నీబ్రహ్మాండ మొక్కప్డు సం
కరపూరంబగు కాంతిపుంజమట తత్కాంతిన్వియద్వీధి వి
శ్వరహస్యంబులు లక్షలై పొడమె నక్షత్రాళి చండాంశులై
నరులీభావముఁ బట్టలేరు కడుసంతర్బుద్ధి నూహించియున్.

ఉ. అంత యెఱుంగనేరని తదన్యదివాకర లోకజాల వృ
త్తాంతములేల? ధారుణి యదంచితమూర్తి కనారతంబు బ
ల్వింతగ కందుకాకృతిని వేగ నవగ్రహరాసితోడ సం
భ్రాంతి బరిభ్రమించునో అపార గుణాన్వితు నట్టిదేవునిన్.

చ. అనిశము ప్రత్యహంబులును యన్మహితాత్ముఁడు చూడబట్టియే
జనులకు నేత్రయుగ్మములు సార్థకమయ్యెనో యేమహానుభా
వుని కిరణప్రసారములఁ బుట్టెడు మార్పుల రీతిచేతనే
ఎనయగనింత గ్రీష్మమును నింతటివర్షము నింతశీతమున్.

చ. దనరుచు కాలభేదముల తత్వము లేర్పడు నట్టి సూర్యదే
వుని మనమెప్పుడున్ గనులఁ బొల్పుగఁ జూచియు తన్మహత్వము
న్వినియును సర్వభూత భవవృద్ధి వినాశన హేతుభూతునా
యనుపమ తేజు సర్వనిగమాత్మకుఁ దత్వ మెఱుంగ మించు కేన్.

ఉ. ఐననుఁ బల్కమానముకదా మన బుద్ధికిఁదోచు భావముల్
వేనకువేల యేళ్లపుడు పృథ్వినవగ్రహ రాసితోడ నీ
స్థానమునుండియావలకుఁ దన్నుకువచ్చి బరిభ్రమింపగా
వీనికిఁ బ్రాణికోటు లొదవించు పటుత్వము వచ్చెనీదయన్.

ఉ. రాజసతామసాత్మలగు రాక్షసజీవులు బుట్టినాదిలోఁ
దేజముతోడఁ బిమ్మటిగ ధీయుతుఁడై నరుడుద్భవించియే
యోజనొ భూత ధాత్రి నిజయోన్నతుఁడై వశమందునిల్పి స్వే
చ్ఛాజయసీలుఁడై తుదకు సర్వచరాళికి కాలుడయ్యెడిన్.

మ. నరుఁ డత్యద్భుత విక్రముండు ధరణిన్ నానార్థపారీణుఁడై
పరమాశ్చర్య విధానయంత్రములతోఁ బ్రజ్ఞాబలంబుంచి ఖే
చరుభావంబున వ్యోమయానఘున దీక్షారక్షుఁడై మింటిపై
కరుగన్నేర్చెను, నేర్చునొక్కొ తుదిదేవా నిన్ను చేరం గనన్.

చ. ఘననిబిడాంధకారముల ఖండరయంబున నొక్కమాత్రలో
దన యుదయ ప్రభావమున దవ్వుగఁజేయుచు కర్మసాక్షియై
వనజము లుల్లసిల్లగ దోవల్ మొగుడం బ్రథ మాద్రిఁ బొల్చునీ
దినమణికి న్నభోమణికి దేవశిరోమణి కేను మ్రొక్కెదన్.

మ. పరతత్వజ్ఞులు వేదమూర్తులు తపః ప్రావీణ్యులై నట్టి స
త్పురుషశ్రేష్ఠులు నే మహామహిమునిన్ బుద్ధిన్విచారింప నే
ర్వరొ ప్రత్యక్ష మహేశుఁ డెవ్వఁడతనిన్ వర్ణించి సేవింతు దు
స్తరమార్గంబునఁ దేజరిల్లుదరణిన్ స్వర్లోక చింతామణిన్.

దివాకర్ల శారదావణీదేవి.

ప్రేమ సమస్య

శ్రీమతి తాడి నాగమ్మగారు

(గతసంచిక తరువాయి)

"నలుబదియెనిమిది గంటలలో మేమువిధించిన షరతు లంగీకరించి మాయువరాజదంపతుల హత్యగురించి తగిన కారణము లివ్వనియెడల యుద్ధముతప్పదని" జూలై 23 వ తారీఖున ఆస్ట్రియాప్రభుత్వమువారు సెర్బియాప్రభుత్వమువారికి కడపటితీర్మానము పంపిరి.

నీచమైన కొన్ని షరతుల కంగీకరించినను తమ యాత్మగౌరవమునే నాశముచేయు కొన్ని షరతుల కంగీకరింపజాలమనియు వానివిషయమున అంతర్జాతీయ సమస్యలను పరిష్కరించు హేగు న్యాయస్థానమునందు న్యాయముపొందెదమనియు సెర్బియాప్రభుత్వము జవాబంపెను.

యుద్ధపిపాసగల ఆస్ట్రియా జూలై 28 వ తారీఖున సెర్బియాపై యుద్ధముప్రకటించి వెంటనే సైనిక సన్నాహములు గావింపసాగెను. దానికి జవాబుగ రష్యను సేనలు ఆస్ట్రియా సరిహద్దులందు మూగసాగినవి. ఆస్ట్రియాపక్షముగ ఆగస్టు 1 వ తారీఖున రష్యాపై జర్మనీ తన రణదుందుభిని మ్రోగించినది. వెంటనే యూరపుఖండమంతయు రణభేరులమ్రోతతో ఫిరంగుల పేల్పులతో, బాంబులఘోషలతో, విమానములశబ్దములతో దద్దరిల్లిపోయినది. రష్యాపక్షముగ ఫ్రాన్సు జర్మనీపై కత్తిదూసినది. పరాయిసైన్యములు బెల్జియమునం దడుగుపెట్టకూడదని 1829 వ సంవత్సరమునందు కుదర్చబడిన సంధిషరతుల నుల్లంఘించి జర్మను సేనలు బెల్జియముపై దాడివెడలినవి. వెంటనే ఇంగ్లాండు జర్మనీపై యుద్ధముప్రకటించినది. ఈయుద్ధ జ్వాలలు మానవమండలియంతయు ప్రాకినవి. నాగరిక జాతులన్నియు రెండుభాగములైనవి. ప్రపంచమంతయు పాలికలగమారినది. ఇట్టి మహాయుద్ధము మానవ చారిత్రమం దింతవరకు తటస్థించలేదు.

భూమిపై యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఆకాశములో పోరు జరుగుచున్నది. సముద్రములో రణభేరులు మ్రోగుచున్నవి. సాగరాంతములందు బాంబులు ప్రేలుచున్నవి. మానవునియొక్క రసాయనిక విజ్ఞానమంతయు నిందు ప్రదర్శింపబడుచున్నది. కర్షకులందరు కసాయివారివలె కత్తులుబూని రణరంగమున కురుకుచున్నారు. కార్మికులందరు కర్మక్షేత్రమునువదలి యుద్ధరంగమున దుముకుచున్నారు. విద్యార్థులు రోషావివశులై చదువులకు స్వస్తిచెప్పి తుపాకులను చేతబట్టుచున్నారు. ఘడియఘడియకెందరో యువతులు విధవరాండ్రగుచున్నారు. సనాథలు అనాథలగుచున్నారు. పృథ్వీతలమంతయు వితంతువుల ఘోషతోను, అనాథుల యార్తనాదములతోను, పసిపాపల యాక్రందన ధ్వనులతోను యల్లాడుచున్నది. మృత్యుదేవత తల విరియబోసుకొని మానవమండలియంతట విహరించుచున్నది. శివుడు సృష్టిలయమునకై తాండవ నృత్యము సల్పుచున్నాడు. క్షామదేవత చేతులుచాచుకొని దేశదేశములు తిరుగుచున్నది. జనసంకీర్ణములైయుండు పట్టణరాజము లిపుడు శ్మశానవాటికలుగ మారుచున్నవి. చల్లని ప్రవాహము ప్రవహించు ప్రదేశములందిపుడు మానవకవోష్ణరక్త స్రవంతులు ప్రవహించుచున్నవి. పలువిధములగు ఫలపుష్పములతో యలరారు దివ్యక్షేత్రము లిపుడు యెడారులుగా మారుచున్నవి.

జయదేవత మొదట జర్మనీవైపునకే మొగ్గుజూపినది. జయాపజయములు దైవాధీనములు. మానవుడు సంకల్పించును. భగవంతుడు వికల్పించును. జర్మనీ ప్రపంచమునంతయు నొక్క సామ్రాజ్యముగ చేయ సంకల్పించినది. ఉన్నకొంచెము రాజ్యమును శిథిల

మగుట భగవంతునిలీల కాబోలు. కాలముగడచు కొలది జర్మనీయొక్క శక్తి తగ్గసాగినది. శక్తితగ్గు కొలది జర్మనీ యుద్ధరంగమునందు అనాగరికపద్ధతుల నవలంబింపసాగినది. పట్టణములపై బాంబులు కురిపించినది. నిరపరాధులపై విషవాయువులు ప్రయోగించినది. ప్రయాణికుల ఓడలనుముంచి వేయసాగినది. ఈ దుష్కృత్యములు ప్రపంచవాసుల హృదయములను కలచివైచినవి. వెంటనే అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు ప్రపంచమును ప్రజాప్రభుత్వమునకు భద్రము చేయుటకై (To make the world safe for democracy) మిత్రమండలి తరఫున యుద్ధరంగమున కురికినది. నలుదిక్కులనుండి పరాజయవార్తలు బెర్లిన్ నగరము చేరుచున్నవి. బెర్లిన్ నగరమంతయు సంచలనముతో నిండిపోవుచున్నది. ప్రజలలో కోలాహలమధికమగుచున్నది. గుంపులు గుంపులుగ మనుష్యులు దిక్కుతెన్నులు లేక పరుగెత్తుచున్నారు. పట్టణమంతయు ప్రళయసంరంభమును దాల్చుచున్నది. మూలమూలలనుండి కల్లోలతరంగములు లేచుచున్నవి. ప్రజలందరు ప్రభుత్వభవనముచుట్టును మూగసాగిరి. రాత్రియగు కొలది జనసముదాయము పెరుగుచున్నది. జనసంఖ్య పెరుగుకొలది ప్రజలలో యావేశమధికమగుచున్నది. భవనముచుట్టును ప్రభుత్వసైనికులు తుపాకులతో కావలికాయుచున్నారు.

సైనికులసంఖ్యను మించి వేలులక్షలు ప్రజలు నిమిష నిమిషమునకు పెరిగిపోవుచున్నారు. ఇంతలో మరియొక సైన్యము రప్పింపబడినది. రాత్రియగు కొలది విషాదవార్తలు ప్రభుత్వభవనము చేరుచున్నవి. సైన్యము వెంబడిసైన్యము ఓడిపోవుచున్నదను వార్తలురాగానే ప్రజలలో ప్రభుత్వముపై క్రోధాగ్నులు చెలరేగుచున్నవి. దేశదేశములనుండి జర్మను సేనలు తరిమి వేయబడుటయేగాక వేలకొలది జర్మన్ పీనులు చంపబడుచున్నారను వార్తలు నిమిషనిమిషమునకు వచ్చి చేరుచున్నవి. వానిని వినినకొలది ప్రజలలో కోలాహలము లేచుచున్నది. ఇంతలో ఫ్రెంచివారు రెండు జర్మన్ సేనలను రూపుమాపుటయేగాక వేలకొలది జర్మనులను చిత్రవధగావించిరను వార్త జర్మనుల హృదయములను కలచివైచెను. అంతలోనె ఇంగ్లీషునావల చెదిరింప యాజ్ఞాపింపబడిన జర్మన్ నావికులు తమ ప్రభుత్వముపై తిరుగబడిరనువార్త జర్మన్ రాజ్యమంతట విద్యుత్ కాంతివలె మిఱుమిట్లు గొలిపినది. బెర్లిన్ నగరము చేరగనె ప్రజలలో ఆవేశము చెలరేగి ("Down with Kaiser! Down with the Emperor")అని కేకలు వేయసాగిరి. వారిని చెదరిపోవలసినదిగ ప్రభుత్వమువా రాజ్ఞాపించిరి. ప్రజలు వినలేదు. వారిపై తుపాకులు పేల్చవలసినదిగ సైనికులాజ్ఞాపింపబడిరి. వారును వినలేదు. పైగా సైనికులందరు ప్రజలతోచేరి ఆందోళనచేయసాగిరి. వెంటనే జర్మన్ సామ్రాజ్య చక్రవర్తియగు రెండవ విలియము (William II) హాలండుదేశమునకు పరారియాయెను.

ఆట్టి సమయమందు ఆల్బర్ట్ దుఃఖముతో కుర్చీలో చేరగిలబడియున్నాడు. తల్లి గోడునగోడున యేడ్చి సొమ్మసిల్లి పడిపోయినది. పొరలివచ్చు కన్నీటి ప్రవాహములను తుడుచుకొనుచు ఆల్బర్ట్ అట్లే యుత్తుంగశోకతరంగముల యల్లకల్లోలమునందు బడి కొట్టుకొనిపోవుచున్నాడు. మేరీవచ్చి యాదృశ్యమును చూచి నిశ్చేష్టితురాలైనది. శోకసాగరమున మునిగియున్న యాతడామెరాకను గమనించలేదు. ఇంతలో శోకమునుండి తెప్పరిల్లిన తల్లి దాహము కావలెనని సంజ్ఞచేసెను. మేరీ వెంటనే గ్లాసెడు మంచినీళ్లు అందిచ్చినది. వానిని త్రాగి యామె మరల రోదనముచేయ మొదలిడినది. ఆమెనూరార్చ కారణమడుగ మేరీదగ్గర కరిగినది. ఇంతలోనె ఆల్బర్టు ఆమెను చూచెను. వెంటనే యాతనికి దుఃఖముపొంగి వచ్చినది. వెక్కివెక్కి యేడ్వసాగినాడు. మాతాపుత్రుల శోకముగాంచి కారణము తెలియకుండగనే

మేరీ కారుణ గొంతెత్తి యేడ్చినది. ఇట్లా యిరువురు చాలా సేపు రోదనము చేసిరి. కన్నీటి ప్రవాహమునకు కూడ అంతుగలదు. రెండుమూడుగంటలకు కొంచెము నెమ్మదిపడిరి. దుఃఖకారణము గురించి మేరీ మరల యడిగినది. వెంటనే అల్బర్ట్‌కు దుఃఖము రా సాగినది. ఇట్లు దుఃఖకారణము లేపినందుకు మేరీ తనను తానే నిందించుకున్నది. కొంతసేపైన తరువాత మేరీకి కారణము స్ఫురించినది. యుద్ధమునకుపోయిన అల్బర్ట్ తండ్రిగాని సోదరులుగాని మరణించియుండవలెను. మువ్వురిలో యెవ్వరు తిరిగిరానందున బహుశః మువ్వురు మరణించి యుండవచ్చును. పాపము! అల్బర్ట్‌న కెంతదుఃఖము ప్రాప్తించినది. ఈ యాలోచనలు మేరీ హృదయమును కలచివైచినవి. దుఃఖించుచు తల్లి అట్లే నిద్రపోయినది. అపుడు మేరీ ధైర్యమును చిక్కబట్టి "శ్రీనరె దుఃఖించకు అల్బర్ట్. నన్ను చూచిరైన కొంచము దుఃఖమాపుకొనుము"

"మేరీ! ఇక నేను విద్యకు స్వస్తి చెప్పవలెను గదా" యని అల్బర్ట్ రోదనము చేయ మొదలుపెట్టబోవుసరికి మేరీ దగ్గరకుపరుగెత్తి తన చేతిరుమాలుతో కన్నీరు తుడిచి" నిద్రబోవుచున్న అమ్మ లేస్తుంది. ఏడ్చి ఆమె సుఖమును చెరపకు అల్బర్ట్."

"నాయుదరపోషణమే గాక అమ్మయొక్క కష్ట సుఖములన్నియు నాపైననే యాధారపడియున్నవి గనుక ఉద్యోగము చూచుకొనుటతప్ప వేరుగత్యంతరము లేదుగదా మేరీ."

"ఇంత మాత్రమునకే విద్యకు స్వస్తి చెప్పవలసిన పనిలేదు. నీవెంతమాత్రము చదువును మానవద్దు అల్బర్ట్."

"ఆలోచించిన కొలది నాభావిజీవితము నిరాశా మేఘ నిబిడీకృతమైపోవుచున్నది. గాఢాంధకారపు చీకట్లు నాజీవితమును చుట్టుకొని వచ్చుచున్నట్లు నాకు దోచుచున్నది. ఈ క్లిష్ట పరిస్థితులనుండి దాటిచూపగల ఆశాజ్యోతి మాత్రము కాన్పించుటలేదు".

"అల్బర్ట్ నీ యాలోచనల మధ్య నన్ను పూర్తిగ మరచినట్లే భావించుచున్నాను. ఈకష్టముల నుండి దాటించు ఆశాజ్యోతి లేదంటివి. నే నేమైతిని?"

"ఈవిషమ పరిస్థితుల యందు నీవు నాకెట్లు సహకరింపగలవు మేరీ?"

"నాతండ్రి కోటీశ్వరుడు. అతనికి నేనొక్కరితనే కుమార్తెనను మాట మరువబోకు అల్బర్ట్."

గత యూరపుసంగ్రామము ప్రపంచపటమును మాత్రమే గాక మానవజాతులయొక్క శక్తిసామర్థ్యములనుకూడ తారుమారు చేసివేసినది. శతాబ్దముల తరుబడి జర్మనుసామ్రాజ్యమును పెంచుచు పేరు ప్రఖ్యాతులతో విలసిల్లుచున్న హోహెన్ జోలరెన్ రాజవంశము జర్మనీదేశమునుండి తుడిచిపెట్టబడినది. నామావశిష్టమైన పవిత్రరోమను సామ్రాజ్య (Holy Roman Empire) మును నామమాత్రముగ నెపోలియన్ కాలమువరకు నేలి నాటినుండి ఆస్ట్రియన్ సామ్రాజ్యము నేలుచున్న హేబ్సబర్గు రాజవంశము (Hapsburg dynasty) పదచ్యుతమైనది. యుగయుగములనుండియు నేకచ్ఛత్రాధిపత్యమువహించి నిరంకుశముగ రష్యన్ సామ్రాజ్యము నేలుచున్న రోమనవ్ రాజవంశము (Romanoff dynasty) నాశము గావింపబడినది. ఆష్ట్రోహంగేరియన్ సామ్రాజ్యము హతమొనర్చబడినది. టర్కిష్ సామ్రాజ్యము తుడిచి వేయబడినది. రష్యన్ సామ్రాజ్యము పూడ్చివేయబడినది. నిరంకుశులచే నాశనము చేయబడిన పోలాండు తిరిగి సృష్టింపబడినది. సార్ రాష్ట్రము జర్మనీనుండి వేరుచేయబడినది. మెమెల్ రాష్ట్రమునకు ప్రత్యేకత కల్పింపబడినది. ఓడినవారివలన రాజ్యములను గెలిచినవా రాక్రమించుకొనిరి. ఆర్థికనీతి తారుమారైనది. ధనవంతులతో తులదూగు లండనునగరపు ప్రతిష్ఠ తగ్గినది. న్యూయార్కునగరపు విలువ హెచ్చినది. అమెరికను సంయుక్తరాష్ట్రములు ప్రపంచమునకు పెట్టుబడి దారులైనవి. ఋణదాతగనుండెడి ఇంగ్లాండు

ఋణగ్రస్తమైనది. క్రమక్రమముగా ప్రజాప్రభుత్వములు క్షీణింపసాగినవి. దేశదేశములందు అరాజకములు పొడచూపసాగినవి. అందుచే నియంతలు (Dictators) తలలెత్తసాగిరి.

ఇట్లు ప్రపంచపటమంతయు రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక పునర్నిర్మాణ చిందరవందర సంక్షోభములతో తారుమారైనది. జర్మను సామ్రాజ్యము రిపబ్లిక్ (Republic)గా మారిపోయినది. ఏ వెర్సైల్సు పట్టణమందు బిస్మార్కుయొక్క శక్తి సామర్థ్యములవల్ల జర్మనీదేశము మహాసామ్రాజ్యముగ ప్రకటింపబడెనో ఆపట్టణమందే జర్మనీ అవమానకరమైన సంధిషరతుల కొడంబడి సంధిపత్రముపై సంతకము చేసినది. కాలక్రమమున జర్మనీకి హిండెన్‌బర్గు అధ్యక్షుడాయెను. మహాసంగ్రామపు దెబ్బనుండి జర్మనీ త్వరలోనే కోలుకొన సాగినది. ఆయుధసామాగ్రిని తయారుచేయు కర్మాగారములన్నియు వస్తోత్పత్తి యంత్రాగారములుగ మారినవి. సైనికులందరు కార్మికులుగ మారిపోయిరి. సామ్రాజ్య విస్తీర్ణము చేయు కంకణము కట్టుకొన్న వారిస్థానమందు సామ్యవాదులు కమ్యూనిస్టులు పనిచేయసాగిరి. యుద్ధపు ఋణములను తీర్చివేయుటయే వారి ముఖ్యాశయము. కాని కాలక్రమమున జర్మన్ రిపబ్లిక్ ఒక వ్యక్తియొక్క నియంతృత్వముక్రింద పరిపాలింపబడునని యెవరును యూహింపలేదు.

ఆనియంతయే హిట్లర్. హిట్లరుయొక్క పుట్టుపూర్వోత్తరములు చాలవింతయైనవి. నిజమున కతడు బొహీమియన్ తెగకు చెందినవాడు. అతనితల్లి బొహీమియన్ జాతి స్త్రీ. హిట్లరు తనతల్లి బొహీమియన్ జాతి స్త్రీయని చెప్పుకొనుటకు సిగ్గుపడును కనుకనే యాతని జీవితయమునందును తల్లిమాటయెత్తడు. తల్లిమాటయేగాదు స్త్రీజాతిపేరునే తలంపడు. అతని పూర్వికులు లజావుకులు. హిట్లరు పేదలయొక్క బిడ్డ. మహాసంగ్రామమునందతడొక సామాన్యసైనికుడుగ పనిచేసెను. ఆప్పటివరకాతడు వియన్నాపట్టణ పరిసరప్రాంతములందు తాపీపనివాడుగను చిత్రలేఖకుడుగాను జీవించుచుండెడివాడు. దేశభక్తికంటె జీవితపునిరాశయే యాతని మొదట సైనికునిగ తయారుజేసినది. చచ్చుటయే పరమావధిగాగలవాడు యుద్ధమునందు మేటివీరుడుగ పనిచేయును. హిట్లరు చాకచక్యములతోను తెగువతోను యుద్ధముచేయసాగెను. కందకముల యుద్ధము (Trench warfare) నందు హిట్లరు తీవ్రముగ పనిచేయసాగెను. ఇంతలో శత్రువులు విషవాయువును ప్రయోగించిరి. స్మృతితప్పి హిట్లరు తక్కినసైనికులతో పడిపోయెను. వారందరు మ్యూనిచ్ నగరమునకు గొంపోబడిరి. హిట్లరు దానికి విముఖుడు. సామాన్య సైనికునియొక్క అభిప్రాయములను సామ్రాజ్య నిర్మాతలయొక్క సంధిషరతుచేయుట కలలోనివార్త. స్వప్నదృశ్యములు సాధ్యముగా నెరవేరుట నాగరికతయొక్క లక్షణము. వెర్సైల్సుసంధిని ప్రతిఘటించుటకును జర్మనీని పునర్నిర్మించుటకును హిట్లరు సంకల్పించెను. వెంటనే ఒక సంఘమును స్థాపించెను. అదియే నేడు ప్రపంచమంతట 'నాజీ' సంఘమని పిలువబడుచున్నది. హిట్లరుయొక్క అసమానప్రతిభాశేముషీధురంధరత్వమువలననే నేడు నాజీసంఘము ప్రపంచమారుమూలలందు పేరు మ్రోగుచున్నది. నాజీసంఘముయొక్క నిర్మాతయు ప్రాణమును, పోషకుడును హిట్లరే. "జర్మనీ మేల్కొనుము! యూదా నాశనమగుము!" ("Deutschland erwache! Juda revreche!") అనునదియే నాజీసంఘముయొక్క ముఖ్యసిద్ధాంతము. హిట్లరు తనకొక ప్రత్యేకసైన్యమును సిద్ధముచేసికొనెను. దానిబలముతో యాతడు జర్మనీనితిరిగి నిర్మింపసాగెను. తనప్రత్యర్థులనుచీల్చి చెండాడుటలో హిట్లరు కేవలము నిర్దయుడు. తన ఆశయములను నెరవేర్చుకొనుటకై యాతడు చేసిన దుష్కృత్యములు వర్ణనాతీతములు. తన యభిమతము నెరవేర్చుకొనుటకై యాతడెంతమందినో నిర్బంధించెను.

మిసెస్. సుభద్రాచెట్టియార్
గౌరవన్యాయాధికారిణిగా నియమింపబడిరి.

మిసెస్. పార్వతీఅమ్మాళ్
కోయంబుత్తూర్ విద్యాసంఘ సభ్యురాలుగా
నియమింపబడిరి.

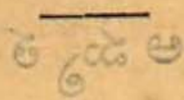

లేడీకైలాస శ్రీ వస్తవగారు
ఈమె లక్నోలో జరిగిన అయోధ్య
మహిళాసభ కధ్యక్షతవహించెను.

జర్మను పాఠశాలలందు బాలికలు వాయువిమానములగట్టి ఆడుకొనుట

ఎన్ని ప్రాణములో తీయించెను. రీచ్‌స్టాగ్ భవనదహనపు కేసు (Reischstag fire case) యాతడు కేవలము కల్పించినదని బ్రైల్సుఫర్టు మొదలగు విఖ్యాత విలేఖరులు ప్రపంచమునకు చాటిచెప్పిరి. ఆవింత ప్రహసనమునందు హిట్లరు తన ప్రత్యర్థులైన వాండర్‌లూబే, డిమిట్రాఫ్ మొదలగు సుప్రసిద్ధపురుషులను నాశము గావించినాడు. ఇంకను ఎన్నియో వింతకేసులను సృష్టించి ప్రఖ్యాతప్రత్యర్థులను ఉరిస్తంభముల కెక్కించినాడు. యూదులనిన హిట్లరునకు చాల హేయము. దయ్యమే యూదుల తండ్రి (The devil is the father of the Jews) యని సతతము యాతడు పలుకుచుండును. జర్మన్ జాతికి యూదులు వేరుపురుగులవంటి వారని యాతడు నమ్ముచుండును. అందుచే యూదులను పూర్తిగా జర్మన్ రాజ్యమునుండి తరిమి వేయుటకై యతడు సమకట్టెను. అందుకై యతడెన్నియో అట్టహాసములను గావించెను. యూదులకు విరుద్ధముగా ప్రచారము సల్పుటకై యాతడు ("The Berlinew Tage-blatt," "Frank funter zeitung") అను రెండు పత్రికలను యూదియా భాషలోనె ప్రకటించుచుండెను. యూదులకు విరుద్ధముగా ఎన్నియో శాసనములను ప్రకటించెను. యూదులు ఎక్కువ లాభమును సంపాదింపకూడదు. మిక్కిలిగా ధనముకూడబెట్టకూడదు. జర్మను ప్రజలపై ఫిర్యాదులు చేయకూడదు. ప్రభుత్వోద్యోగములందు వారు ప్రవేశింపకూడదు. పాఠశాలలయందు వారు బోధకులుగ నుండకూడదు. క్రైస్తవవాదములను వారు ధరింపకూడదు. పన్నులు యూదులపై నెక్కువగా విధించవలెను. యూదులతో జర్మనుల కేవిధమగు సంబంధబాంధవ్యము లుండకూడదు. యూదులతో స్నేహముచేయుచున్న జర్మనులు కఠినముగ శిక్షింపబడుదురు. శక్తియున్న జర్మనులు యూదులయొక్క ప్రాణమానధనములను హరింపవచ్చును. యూదుల కేమిచేసినను ఫిర్యాదు లేదు. యూదులు స్వేచ్ఛగా ప్రయాణములు చేయకూడదు. ఇట్టి నిర్బంధశాసనములను హిట్లరు క్రమముగా వృద్ధిచేయసాగెను. ఇట్టి భయంకర రాక్షసశాసనములకు వెరచి యూదులు జర్మనీనివిడచి దేశదేశములకు పారిపోవజొచ్చిరి. అఖిల ప్రపంచ విఖ్యాత భౌతికశాస్త్రజ్ఞులకు చక్రవర్తియని పేరుగాంచిన ప్రొఫెసరు ఐన్‌స్టైన్ పండితుడు ప్రాణముల నరచేత బిగియబట్టుకొని ఇంగ్లాండు పారిపోయెను. అట్టి తక్కిన మేధాసంపన్నులందరు ఆయాదేశములకు పారిపోయి తలలు దాచుకొనసాగిరి. యూదులకును జర్మనులకును వివాహములు జరుగకుండునట్లు శాసనములు కావింపబడినవి. దానికి విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినవారు నాజీసంఘముయొక్క నిరంకుశపద్ధతులకు బలియగుదురు. అందుచే యెవరును సాహసించి యూదులతో సంబంధబాంధవ్యములను జరుపకుండిరి.

తల్లి : లలితా! ఏమిటే చదువుతున్నావు ?

లలిత : నాకు తెలియదే.

తల్లి : ఏమిటో తెలియకనేనా అంతగట్టిగా చదువుతున్నావు ?

లలిత : గట్టిగా చదివాను కాని వినలేదమ్మా.

తెలివితక్కువేనా?

యస్. వి. రమణగారు.

భారతదేశమంటారు. భారతదేశములోని వారంతా హైందవులు కానీ, మహమ్మదీయులుకానీ, కిరస్తానీలుకానీ సోదరులే అంటాము. లజపతిరాయిగారి గొప్ప, నెహ్రూగారిగొప్ప, మనగొప్పలాగే పొగడుతాము. బంగాళీ నవలలు బాగున్నవని వాటిని తెనిగించేస్తాము. పంజాబీవాడి పాగా బాగుండని మనమూ రెండుగజాలు మెత్తైనపాగా చుడతాము. కలకత్తా స్లిప్పర్లు బాగున్నాయని అకుచెప్పులు చిలకొక్కయ్యకు తగిలించేస్తాము. ఇదంతా చాలాబాగుంది. సోదరభావమే. జాతీయవిజ్ఞానమే. కానీ, యేదీ మీ వ్యక్తిజీవనము?

మరేదేశానికేనా వెళ్లండి. ఆంధ్రులంటే అంధులంటారు. మీకెక్కడా గౌరవము లేదు. ఏలాగుంటుంది? పంజాబీవాడి బలముందా? బంగాళీవాడి దబాయింపుందా? మార్వాడీవాడి డబ్బుకట్టె నిపుణత వుందా? అరవవాడి గడుసుదనముందా? హిందుస్థానీవాడి జబర్దస్తీవుందా? ఎంతసేపూ యెదుటివాడి గొప్ప చూసి పొగడమే కానీ నీగొప్ప ఏదీ?

ఈ వ్యాసమందలి సంగతులు పూర్తిగా నసత్యములనిగాని సత్యములనిగాని చెప్పుటకు కొంచము వెనుదీయవలసి వచ్చును. కాని ఆంధ్రులలో నితరుల ననుకరించు గుణముమాత్రము అమితమని జెప్పనగును. అనుకరణముకూడ తమ వ్యక్తిత్వమునకు నష్టము గల్గింపక అభివృద్ధిదాయక మగునేని మంచిదే. కాని అనుకరణమే ఆదర్శప్రాయముగా నెంచి వ్యక్తిత్వమును మంటగలుపువారి నిది మేలుకొల్పునని యెంచు టతిశయము గాదు.

సంపాదకుడు.

ఏలాగుంటుంది నీమీదగౌరవము? నీ క్రాపింగు బంగాళీ క్రాపింగు, నీచెప్పులు కలకత్తాచెప్పులు, నీపాగా పంజాబీపాగా, నీనవలలు, నాటకాలు, చిత్రపటాలు బంగాళీదేశమువి. నీపాటలు పారసీపాటలు. హిందుస్థానీ వరసలంటే పడిచస్తావు. నువ్వు పల్లవిలో మెవ్వడికీ తెలియని "అపనా తనా మనా" మాటలు ఆపాటకివేస్తే చలామణీ మాజోరు. నీకు ప్రతాపరుద్రీయంలో తురకమాట లున్నచోట గొప్ప మక్కువ కనిపిస్తుంది; కన్యాశుల్కంలో యింగ్లీషు ముక్కలలో గొప్పసారస్యము అవుపడుతుంది. ఏదయినా సరే నీకుస్వతంత్ర బుద్ధి లేదు. మీ వూళ్లో వాడికంటే మొట్టికాయ ప్రసాదిస్తావు.

మనలో యెవడైనా గొప్ప ప్రబంధకర్త బయలుదేరి మహాగ్రంథము వ్రాస్తే పదిమంది జమీందార్లని యాచించి వాళ్లకోట దేవిడీలలో పడిగాపులుపడి లేదనిపించుకొని చంకని పుస్తకముపెట్టుకుని, వాడిగుడిసెకు తిరిగీ వెళ్లిపోవాలి. మనలో యెవడైనా ఒక పెద్ద పేపరుమిల్లో, ఒక అగ్గిపుల్లల

ఫేక్టరీయో పెడతావంటే అంతా వాణ్ణి చూసి "మొన్న మొన్నటి కుర్రవెధవరా! వీడి తలకాయ వీడిపూహాలు మాజోరుగా వున్నా"యని తిడతాము. పదిమంది పెద్దలు కట్టిస్తే యేలాగో మధ్య సొమ్ము కనిపించకుండాపోయి మిల్లయితే మంటగలుస్తుంది. మనదేశములో గొప్ప పాటగాడు నోటనో, ఫిడేలుమీదనో చక్కని పాండిత్యము చూపితే లక్షలోపాలు యెంచుతాము. ఏపిల్లో, మొదలియారో, అయ్యరోవస్తే మాబాగుందని నోళ్లు తెరుచుకుని ఆ రసము విరామంలేకుండా తాగేస్తాము.

నిజముచెప్పితే నిష్ఠూరము. ఏడీ మనలో రవీంద్రుడిలాంటి కవీంద్రుడు, బోసులాంటి శాస్త్రజ్ఞుడు, దాసులాంటి లాయరు, గాంధిలాంటి ఋషి, తిలక్‌లాంటి ధైర్యశాలి? పోనీ వీళ్లతో నిలపడానికి సమానమైనపేరు తెలుగువాడిది వొక్కటి చెప్పండి విందాము.

ఇంకేమిటి గొప్ప. వారు ముందు పరిగెడితే మనం వెనుక పరిగెత్తేము. అంతేనా?

కందిపప్పు, ఆవునెయ్యి, అప్పడాలు, గేదిపెరుగు, చేగోణీలు పీకమొయ్యా తింటూ, భూములమీదవచ్చిన సొమ్ము ఖర్చుచేస్తూ, యిరవైగంటలు టప్పాలు కొట్టడం మన దినచర్య.

పోనీ బాగా డబ్బు సంపాదించినవాళ్లయినా వున్నారా తెలుగువాళ్లలో? కోటి రూపాయలు ఆస్తిగలవాడున్నాడా? ఎక్కడచూసినా ఆంధ్రమాతకు జెయ్ అని కేకలు. ఆంధ్రమాత దీన్నివిని ఏమిరా నా కొడుకు లింత అపభ్రంశ జడ్డివాళ్లని విలపిస్తూంది.

కష్టజీవి

౧

ఏల నింతువు కన్నీరు నోలలామ!
....
ఎవఁ డెఱుఁగునమ్మ నీ లేమెడఁదలోన
రవులు ఘోరదావానల ప్రభలశిఖలు;
కష్టజీవిత యాత్రను గడుపలేక
విసుఁగుచెంది నీవెడనెడ విడుచునూర్పు
వేఁడిమి జగమునే మాడ్చి వేయునేమొ!

౨

తల్లిమెడయిక కూర్చువంతను సహింప
లేని కనుఁగందుల గుడిసెలోన వదలి
ఎండలోనీవు కష్టించు నెడఁ ద్వదీయ
సహజసౌందర్య విలసితాస్యంబుఁ గన్న
ఎంతటి కటికిగుండె ద్రవింపదమ్మ!!
కడుపుకై యింత కక్కుర్తి పడెదవేల?
పేదఱిక మెంత తెగువ నేర్పినదితల్లి!!!

అ. సీతారాముఁడు

స్వర్గీయ మనోరమ ముజుందారు సతి

పాలపర్తి ఆంజనేయులుగారు

దయాస్వరూపిణి ప్రేమసన్నిధియైన యొక మహోత్కృష్టురాలు అనంతుని నిత్యనివాసమున కరిగినది. గతశతాబ్ద అంత్యదశకములలో బ్రహ్మసమాజ చారిత్రమున నవ్యభావతరంగితమై నూతనశక్తికి హేతుభూతమై విలసిల్లిన జ్యోతిర్మయ జీవితములలో తుది ప్రదీపిక నిర్వాణమునొందినది. ఏ యమ యొక్క ప్రేమావరణములు నిజసంతానమునకు, స్వగృహమునకు, ఆత్మబంధుమిత్రులకు మాత్రమే గాక, అనాథలు, ఆర్తులు, దీనులును నైన యశేషజనమునకు వెల్లువలై ప్రవహించినవో, ఏ మాతృమూర్తితోడి జనులదీనతను బాపుటకు విరామమెఱుగని కాయక్లేశములను కన్నతల్లివలె భరించినదో, ఏతల్లియొక్క సుధామయప్రేమవాక్కులు భగ్నహృదయులైన యువతీయువకుల జీవితోద్ధరణమునకు, విశుద్ధజీవనమునకు కారణమయ్యెనో, ఏసాధ్వి విమలచరితము, బోధామృతము తోడి మానవుల కుత్తేజకరమై వారిని ఆనందమయ పూర్ణావస్థకు ప్రోత్సహించుచుండెడిదో అట్టి దీనజన బాంధవి, విమలచరిత, విదుషీమణి శ్రీమతి మనోరమ ముజుందారు వనితారత్నము డెబ్బదైదు వత్సరముల నిండువయస్సున పండినపండువలె సంసారజీవన వృక్షమునుండి గతయేప్రిల్ 25 వ తేదిన రాలి పోయినది.

ఈమెభర్త గిరీశచంద్ర ముజుందారు. సుప్రసిద్ధుడైన బ్రహ్మసామాజికుడు. ఆయన చేసిన సకలకార్యములందును, పలికినపలుకులందును ప్రత్యేకప్రతిభను ప్రకటించువాడు. "నక్కలుదూరుటకు బొరియలును, ఆకసమున విహరించువిహంగములు, విశ్రమించుటకు గూడులును గలవుగాని మానవపుత్రుడైన గిరీశునకు తలదాచుకొనుటకు చోటులే"దని నొకసందర్భమున బలికెను. అయినను బ్రహ్మసమాజ సేవాధురీణులైన మహాపురుషులలో, 'ఈశ్వరాజ్ఞను పరిపాలించినవారెల్లరు తనతల్లి, తోబుట్టువు, సోదరుడు' అను క్రీస్తువాక్యమును తలదాల్చిన మహనీయుడుగా గణుతికెక్కియుండెను. ఈ ఆత్మసమర్పణానురక్తియే ఆయనజీవితమును మాధుర్యమొనరించెను. ఆయన శరీరమందలి ప్రతి జీవకణము ఈశ్వరకారుణ్యభరితమనుటకు ఆయన దినదినము తోడిమానవులకొరకై బొందెడి శ్రమయే ప్రబలతార్కాణము. అవి బారిసాల బ్రహ్మసమాజములోని ప్రతిఆత్మయు విద్యుల్లతవలె ప్రకాశించుచున్నదినములు. విఖ్యాతులయిన మహాపురుషులెందరో నాడు నాసమాజమున సభ్యులుగా నుండియుండిరి. ఉత్సాహోద్రేకములతో సమాజము ప్రకంపిత మగుచుండెను. అట్టితరి తన పదునేనవయేట మనోరమ తనభర్తను వచ్చికలిసికొనెను. ఆమె 1851 సంవత్సరమున జననమొంది 1863 లో వివాహితయై 1866 న భర్తృగృహము చేరెను.

ఆ కాలమున బ్రహ్మసమాజమందలి స్త్రీలును అజ్ఞానాంధకారమునకే తడవులాడుచుండిరి. విద్యాధికుని చేబట్టినను మనోరమయు విద్యావిహీనురాలుగనే యుండెను. అంతకుబూర్వమే తన సోదరసామాజికుల సతులకెందరికో విద్యగఱపుచున్న గిరీశుడు నిజసతికిని విద్య నేర్ప పూనుకొనెను. ఆమెను తన కుటుంబమునకు, సంఘమునకు, దేశమునకు, అమూల్యసంపదగ నొనర్ప నిశ్చయించెను. అందును ముఖ్యముగ నామె

యందుగల యాధ్యాత్మికశక్తిని రగులుగొల్పి తన ధర్మసమాజమున కుత్తమ సేవకురాలుగ తీర్చి దిద్దుటకాయన యువ్విళ్లూరుచుండెను. గృహసంబంధమైన యనేక కార్యములలో దినమంతయు ఆమెకాలము గడచిపోవుచుండెను. తనభర్తకు తుల్యమయిన సహధర్మచారిణిగ శిక్షబడయుటకు ప్రశాంతమైన నిశీథ ఘడియలే ఆమెకు శరణమయ్యెను. విద్యయెడలను సత్యమందును ఆమెకుగల గాఢాభిలాషయు, భర్తపైగల నిర్వ్యాజానురాగమును పరస్పరమనోభావములపై యొండొరులకు గల గౌరవమును, తమ ధర్మప్రచారముయెడ వారికిగల పూనికయు మనోరమ మనోహర భవిష్యజ్జీవితమునకు స్వరూపలక్షణములు చేకూర్చి నవ్యదాంపత్య జీవనమునకు దారిచూపెను. చిన్ననాటనుండి వేరూనియున్న సంప్రదాయములను, ఆచారములను నొక్కవ్రేటున త్రుంచివేయుట కామె వెనుకాడి యుండలేదు.

మనదేశములో బ్రహ్మమతచారిత్రమున ఆచార్యపీఠ మలంకరించి ధర్మోపదేశముచేయ నర్హతను పొందిన ప్రథమ నారీరత్నమీమెయే. ఈయర్హతను 1881 సం. ననే ఆమె పొందియున్నను, 1893 సం. లో బారిసాలు బ్రాహ్మసమాజ ఆచార్యపీఠ మలంకరించి ప్రథమపర్యాయము తన మృదుమధుర వాగామృతధారలచే శ్రోతల నానందపరవశుల గావించెను. నాటి యానందానుభవమును నేటికిని భక్తియై స్మరించువారలు గలరు. మందిరము జనాకీర్ణమయ్యెను. యువకులనేకులు వసారాలయందు మూగి గుబ్బిసలాడుచుండిరి. మనోరమ బోధామృతము సంతతధారగా వర్షించుచు సదస్యుల హృత్క్షేత్రముల నార్ద్రీమొనరించి పునీతము చేయుచుండెను. వినవోచుకొనని యువకుల తహతహనుచూచి గిరీశబాబువారిని తమ కుటుంబోపాసనల కాహ్వానించెను. తండోపతండములుగ యువజనులు గిరీశచంద్రుని గృహమునకు వారవారముబోయి యామె జ్ఞానబోధలచే సంస్కృతాత్ములై, బారిసాలువిద్యార్థులుత్తమనీతివర్తనులను ఘనయశస్సును సంపాదించిరి.

అంతదనుకను గిరీశచంద్రుచే నడుపబడుచున్న బ్రహ్మయువతీ సమాజమును నడుపుబాధ్యత నవజీవనమున శిక్షితురాలైన మనోరమ వహించెను. ఆమెయొక్క సన్నిహిత సహచర్య సహవాస భాగ్యవశమున బ్రహ్మస్త్రీలు మాత్రమేగాక తదితరులనేకులుకూడ బాలసంస్కారమును పొందిరి. వారి కుటుంబజీవనము ననేకవిధముల పవిత్రమై ఆనందమయమయ్యెను.

ఒకస్త్రీ మతపీఠమలంకరించి యుపదేశములు చేయుట మతచారిత్రమున అనూనమైన సంఘటనము. విజ్ఞానవేత్తలయిన విదుషీమణు లెందరోగలరు. కాని సమాజముచే యెన్నుకొనబడి ఆచార్యపదవిపొందిన ప్రథమగౌరవ మీమెకే చెందెను. నాటిపత్రికలు ఈవిషయము ప్రశంసించియుండెను. నేటికిని యిట్టి హక్కు పాశ్చాత్యదేశములలో స్త్రీలకు లభ్యమై యుండలేదు. బ్రహ్మసమాజమునందే యిట్టి సంపూర్ణమైన సమత్వము అంగీకరింపబడియున్నది.

ఆమె స్వంతబిడ్డల కిలకిలారావములచే నామె గృహము నిరంతరము ప్రతిధ్వనించుచున్నను, నూతస్నాతకులయిన బ్రహ్మ యువతీయువకుల కామె గృహమే శరణాలయముగ నుండెను. ఆమె సేవోపచారములు కేవలము భౌతికశరీరమునకు మాత్రమె గాక ఆత్మకును పోషణహేతువుగ నుండెను. ఆధ్యాత్మికక్షుదార్తుల తాపోపశాంతి నిమిత్తము, భౌతిక కోలాహల సమ్మోహిత నగరిమధ్యమున హిమవన్నగ కందరములనుండి యవతరించిన ఋష్యాశ్రమముగ వారిగృహము విలసిల్లుచుండెను. ఈ ఋష్యాశ్రమ జీవనసౌభాగ్య మనుభవించినవా రనేకులుగలరు. కొందరిప్పటికిని సజీవులుగ నున్నారు.

ఉపాసనాదులందు ఆచార్యపదవినుండి ఆత్మోత్తేజకరములయిన ధర్మోపన్యాసములజేయ సమర్థ

రాలనిమాత్రమేగాక, యువతీయువకుల కోమలహృదయముల నాకర్షింపగల సుత్తమోపాధ్యాయినిగాగూడ మనోరమ కీర్తిచంద్రికలు ఖండాంతరములందును వ్యాపించెను. ఢక్కా స్త్రీల పాఠశాలాధికారులు ఆమెవిఖ్యాతిని విన్నవారై తమసంస్థ నాయకత్వము వహించవలసినదిగా కోరుచు, ఆమెభర్త గిరీశచంద్రునికిని ఢక్కా కళాశాలలో ఆచార్యపదవిని సంపాదించిపెట్టిరి. ఈ దంపతులిరువురు మిక్కిలి హృదయభారముతో తమతోడి సాంఘికులను సహకారులను, పరిశ్రమక్షేత్రముల వెడబాసి 1886 సంవత్సరమున ఢక్కా కార్యరంగమున ప్రవేశించిరి. అప్పటికామె వయస్సు ముప్పదైదువర్షములు. ఇచటను ఆమెయొక్క యశము 1907 వరకును నిరుపమానమై ప్రకాశించెను. ఢక్కా బ్రహ్మసమాజ కార్యనిర్వహణభారముచే నామె ఉపాధ్యాయినీవిధులకు కొంతయంతరాయము కలుగుచువచ్చెను. ఆమెసేవయు, కీర్తియు సర్వతోముఖమై ప్రసరించెను. 1888 సంవత్సరమున వారు తమ ఇరువురిపుత్రికల వివాహసందర్భమున కొలదికాలము ఢక్కా విడిచి కలకత్తా యందుండిరి. ఈరెండు వివాహములందును శ్రీమతి మనోరమాదేవియే ఆచార్యపదవి నలంకరించి వివాహవిధుల నడిపించెను. ప్రఖ్యాత వైద్యశేఖరులయిన సర్ నీలరత్న సర్కారునకు ప్రథమపుత్రికను, (స్వర్గీయ) సురేశచంద్ర సర్కారునకు రెండవకొమారితను యిచ్చి పరిణయము చేసెను.

ఆమె ప్రభుత్వసేవను ఇరువదియొక్క సంవత్సరములుమాత్రమే చేసెను. అయినను, ప్రథమ హిందూ స్త్రీ ఉపాధ్యాయినిగా ఆమెచేసిన నిరుపమానసేవకు ఇండియామంత్రి మెచ్చుకొనినవాడై ఆమెయెడ నిబంధనల రద్దుపరచి గౌరవభృతి నేర్పాటుచేసెను. 1907 నుండి భార్యాభర్తలిరువురును కలకత్తాయందే కాపుర మేర్పరచుకొనిరి.

భగవదారాధనా తత్పరయైన యామెకు దారిద్ర్యమును, కష్టములను సమతతోను, సంతృప్తితోను జూచుట సహజమయ్యెను. వంగీయరమణీమణుల భవిష్యద్వికాసమునకు హేతుభూతమైన నవసందేశమును ప్రచారమొనరించుట కామె యెట్టి కష్టనిష్ఠురములను, కాయక్లేశములను భరించియుండెనో నా చరిత్రమంతయు ముందు సంతతులవారికి ఆశ్చర్యజనకముగా నుండగలదు. దానిని యిప్పుడు వివరింప బూనజాలము. కొన్నిమాత్రమే స్మరింపదగును.

ఈ నానావిధశోధనలు, బాధలు ఆమెజీవితమును పరిపక్వ మొనరించెను. ఆమెకు చిన్ననాటనె కడగొట్టు ముద్దుబిడ్డ వియోగము కలిగెను. ఈ దుఃఖముచే నామె క్రుంగిపోయెను, కాని గిరీశచంద్రుడు ధైర్యోత్సాహముల కలుగజేసి ఈశ్వరవిశ్వాసమును దృఢపరచెను. శాంతిసాగరమువంటి నామె హృదయమున నీదుఃఖము యణగిపోయెను. కాని వెనువెంటనే బడబానలమువలె సముద్రగర్భమును కంపింపజేయు కష్టములు నొకటివెంట నొకటివచ్చి పైబడెను. ఆమె ముద్దుతనయు లిరువురును, పిమ్మట 22 నవంబరు 1913 సంవత్సరమున ప్రియభర్తయు పరమపదించిరి. తన జీవితకుసుమము మొగ్గలోనే ముగ్గిపోకుండ రేకులంతోడిగి ప్రఫుల్లమై నవనవసౌరభముల దశదిశల వెదజల్లుచు ననేక యువతీయువజనుల కాదర్శప్రాయమై విరాజిల్లునట్లు తీర్చిదిద్ది యెవరు పోషించియుండిరో అట్టి మనోవల్లభుడు, ప్రాణసఖుడు, పరమ గురువుయొక్క వియోగము వజ్రాఘాతమువలె ఆమెహృదయమును వ్రక్కలు చేసివైచెను. నాటినుండి నీ సాధ్వీమతల్లి తన దినముల లెక్కించుకొనుచు తన నిజనాధుని గలిసికొన యెదురుచూచుచుండెను. ఇంతలో నామె యేకైకపుత్రుడు ప్రేమరంజనుడును అస్తమించెను. ఈదుఃఖ పరంపరలందును ఆమె ప్రాణమృత్యువుల కధినాధుడయిన పరమాత్మ విస్మరింపక ఆయన సేవార్చనలయందే ఆత్మశాంతిని పొందినదాయెను.

[ఈ జీవితకథ ఇండియన్ మెసెంజరు పత్రికలోనివ్యాసము ననుసరించి వ్రాయబడినది.]

రమణుల రాజ్యము

సత్యవోలు శ్రీరామమూర్తిగారు

భారతదేశ మండలి సంస్థానములలో తిరువాన్కూరు మిక్కిలి ప్రసిద్ధికెక్కినది. ఇతర ప్రాంతములవారు స్త్రీస్వాతంత్ర్యము కొఱకు ఇటీవలెనే పాటుపడుచుండిరి గాని అనాదినుండియు తిరువాన్కూరు మహారాణులు మహిళాభివృద్ధికై ప్రయత్నించిన వారిలో ముఖ్యులు. 1817 వ సంవత్సరములోనే రాణీగారీపార్వతీబాయిగారు తన రాజ్యమునగల ప్రజలందరను విద్యావంతులుగ జేయుటయే ప్రధానాశయముగ జేసికొనెను. విశాలభావము, ఆదర్శవర్తనము, సమానదృష్టి ఇవన్నియు నామెకు సహజగుణములని చెప్పవచ్చును. ఆమె జీవితమంతయు ముఖ్యముగ స్త్రీజనాభివృద్ధికిని వారిహక్కులకును వినియోగించెను.

ప్రస్తుతపు మహారాజాగారి తల్లియగు శ్రీమతి సేతు లక్ష్మీబాయిగారు తన రాజ్యమందేగాక దేశమందంతటను స్త్రీస్వాతంత్ర్యమునకై కష్టపడి కీర్తిగాంచినట్లు మనకందఱకును తెలిసినవిషయమే. పూర్వమునుండి మనదేశమున ఆచరణలోనున్న పరదా దురాచారమును నిర్మూలించినగాని మహిళాభివృద్ధికి భంగముగలుగుచున్నదని ఈమె గ్రహించెను. స్త్రీలెంతటి విద్యావతులైనను ఈ దురాచారమువల్ల వారికళ లభివృద్ధిగాజాలవని అఖిలభారత మహిళాసభ కధ్యక్షతవహించినపుడీమెయుపన్యసించెను. అంతియగాక బాల్యవివాహములవలన మన హిందూసంఘముల దుస్థితిని పలువిధముల ముచ్చటించెను. మనదేశమున ప్రతి పదివేలమంది స్త్రీలలోను 15 మొదలు 20 సంవత్సరముల నడుమ వయస్సుగల వితంతువుల సంఖ్య 41. 20 మొదలు 25 సంవత్సరముల నడుమ 71. 25 మొదలు 35 సంవత్సరముల నడుమ 147. 35 మొదలు 40 సంవత్సరముల నడుమ 325. పైనుదహరించిన నడుమ వయస్సులలో ఇంగ్లాండుదేశమున వితంతువుల సంఖ్య సరుసగా 0, $1\frac{1}{2}$, 13, 50. ఇవి యిట్లుండ మనదేశమున మొదటి 5 సంవత్సరముల నడుమ వయసులో ప్రతి పదివేలమందికి ఏడుగురు వితంతువులు గలరని వినుటకు మిక్కిలి ఆశ్చర్యమగుచున్నది. బాల్యవివాహములవలనను, వితంతువివాహములకు మనసంఘము లంగీకరింపకుండుటవలనను ఈదుస్థితి వాటిల్లుచున్నదనియు, స్త్రీలస్వతంత్రలై యున్నంతకాలమీ దురాచారములు తొలగుట కవకాశము లేదనియు నామె ఆశయము.

అందువల్లనే నామె తనరాజ్యములో స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చి దురాచారములనుమాన్పి విద్యాభివృద్ధికై మిక్కిలి ధనము వెచ్చించెను. తిరువాన్కూరు రాజ్యమున స్త్రీస్వాతంత్ర్యమునకీ మహారాణులే కారకులు. ఈరాజ్యమున స్త్రీలకు పురుషులకన్న హెచ్చు హక్కులుగలవు. వారసత్వాది విషయములందు చరస్థిరాస్తియంతయు

స్త్రీలద్వారానే ఒకహస్తమునుండి ఇంకొక హస్తమునకు మారుచుండును. ఒకపురుషుని ఆస్తియంతయు

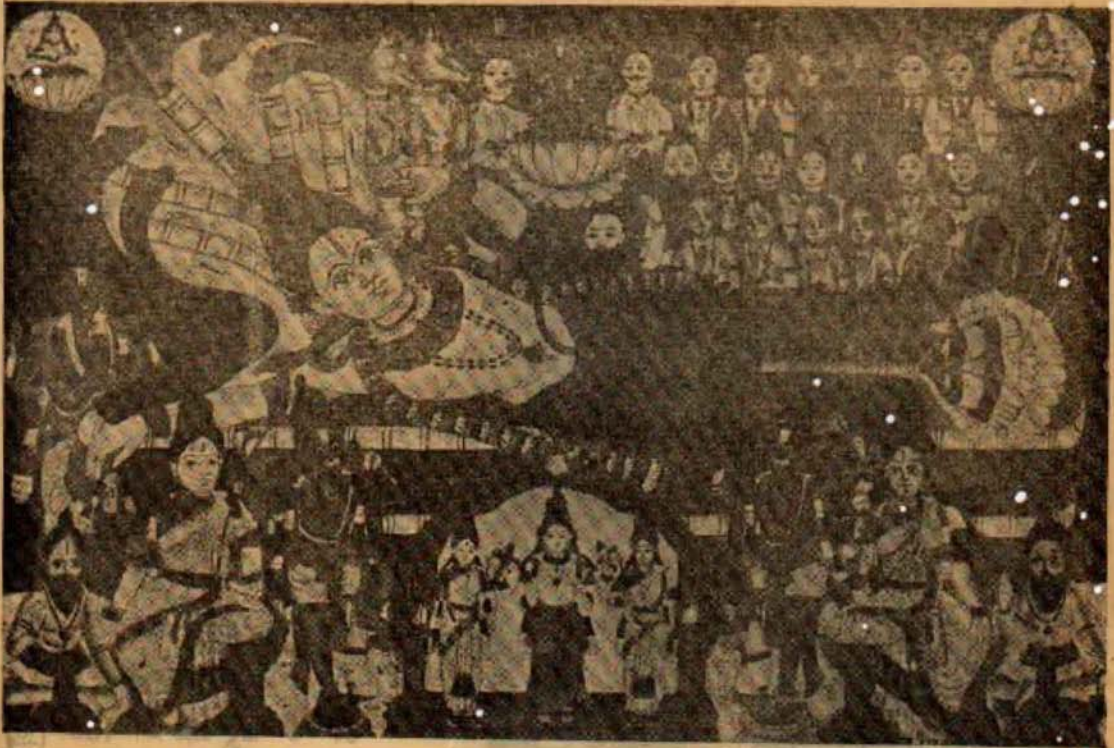

శ్రీమతి సేతు పార్వతీబాయిగారు, తిరువాన్కూరు మహారాణి.

ఆతని మేనల్లునకు చెందును గాని తన కొమరునకు చెందదు. ప్రస్తుత రాజవంశమును స్థాపించియుండిన వీరి పూర్వులీ నియమముల నేర్పరచియుండిరి. అవి నేటివరకు క్రమముదప్పకుండ ఆచరణలో నుంచఁబడుచునేయున్నవి.

రాణి సేతులక్ష్మీబాయికి మాతృభాషయందు నెక్కువ ఆసక్తి, అభిమానము గలదు. అటులని ఆయమ ఆంగ్లభాష నిరసింపదు. తిరువాన్కూరునందలి కళాశాలా ప్రధానోపాధ్యాయినివద్ద ఆంగ్లము ప్రథమమున యభ్యసించియు అటు తరువాత కళాశాలకే స్వయముగ వెళ్లి పూర్తిగ నేర్చుకొనెను. దినమంతయు గ్రంథపఠనమందే ఈమె కాలము గడపుచుండును.

ఈ రాజ్యమున 150 స్త్రీ విద్యానిలయములు గలవు. ఇందలి పాఠశాలలలో విద్యగఱపుటకు జాతిమతభేదములు లేవు. అన్ని జాతులవారిని సమానముగ జూచుచు నలయువారికి వేతనము నిచ్చి ప్రోత్సహించుచున్నారు. బాలికల కుపయుక్తముగ సంగీతము, కుట్టుపనిమున్నగు సకల విద్యలను నేర్పుటకు తగిన యుపాధ్యాయులను ప్రతి పాఠశాలయందును ఏర్పాటుచేసిరి. బాలికల కనుకూలముగ ప్రత్యేక ,వసతి గృహముల నేర్పరచి విద్యార్థినుల సంఖ్య హెచ్చుచేసిరి. బాలురకు వలెనే బాలికలను గూడ

తిరువాన్కూరు శ్రీ అనంత పద్మనాభస్వామి దేవళమున మూలవిగ్రహము.

వ్యాయామక్రీడల పాల్గొనునట్లుచేసి (Girl guide movement) ఏర్పాటుచేసెను. ఈ సంఘమునకు మహారాజాగారి సోదరి ప్రధానకార్యదర్శినిగ నుండెను.

రాణీ పార్వతీబాయి తన కొమారుడు ప్రఖ్యాతితో రాజ్యపాలనము చేయుటకు తగినవిద్యగఱపెను. ప్రజలయొక్కయు ఆయాప్రాంతములయొక్కయు పరిస్థితులు ఆచారవ్యవహారములు పరిచయమగుట యావసరమనియెంచి తన కుమారుని చిన్నతనమున సంస్థానమందలి వివిధప్రాంతములకు తీసికొనివెళ్లెను.

ఈమె ప్రాచ్యపద్ధతులపైగల యభిమానముతోబాటు ఆధునికావసరములబట్టి నూతన విధానముల ననుసరించుటలో యించుకేనియు వెనుదీయదు. ఆ విశాల హృదయమే ప్రస్తుతపు మహారాజుగారి కలవడినదనుటకు సందియములేదు. సర్వప్రాణులను సమానమనియెంచి జాతిమతభేదములను పాటించక తన రాజ్యమునందలి దేవళముల హరిజనులకు తావిచ్చుటయే ఈతని విశాలహృదయమును చాటుచున్నది. ఇంతవరకు ఇతర స్వదేశసంస్థానాధీశులెవరును యిట్టి సంస్కరణము గావింపలేదు. ఇట్టి విషయమున శ్రీమతి రాణీ పార్వతీబాయిగారు పూర్వ ఆధునికాభిప్రాయములుగలవారందరికి యిష్టమై పాలనమొనరింపగల రాజును దయారుచేసినదని చెప్పవచ్చును.

సోయా బీను

చదువుల రామచంద్రయ్యగారు

(గతసంచిక తరువాయి)

సోయా మొక్క:—

సోయా మొక్కలు కొంచెమెత్తుమాత్రము పెరుగును. పెక్కు కొమ్మలతో గుబురుగ నుండును. ఆకుల ఆకారము, రంగు, పరిమాణములందు, మొక్కలలోవలె, చాల భేదములుగలవు. ఆకులనిడుపు 1 నుండి 5 అంగుళములవఱకు నుండును. ఈయాకులు పండుబారి కాయలు పండుకొలది రాలిపోవుట కారంభించును.

ఈ మొక్కకు నూగుగానుండుట నైజగుణము. నూగులేని మొక్కలింతవఱకు కనుగొనబడలేదు.

పువ్వులు ఊదా లేక తెలుపువర్ణముగా నుండును. వాసన ఉండదు. ఇవి గుత్తులుగుత్తులుగ నుండును. సాధారణముగా గుత్తికి 8 నుండి 16 వఱకు పువ్వులుండును. కాని యొకొక్కచో 25 నుండి 45 వఱకుకూడ పూచినట్లు నిదర్శనములు గలవు.

కాయలు చాలరకములలో దబ్బగనుండును. కాని కొన్ని గుండ్రముగ నుండుటగూడ గలదు. వీనిలో 3 నుండి 5 వఱకు గింజలుండును. ఇవి గుత్తులు గుత్తులుగనుండి యొక్కొక్కదానికి 3 నుండి 5 వఱకు నుండును. కొన్నింటిలో 16 నుండి 18 వఱకు కాయలుండుట గలదు. ఒక మొక్కయందే 300 కంటె యెక్కువ కాయలు గాయును. ఇవి గోధుమ వన్నెగాగాని, కొంచము పసుపుపచ్చగగాని, కొంచము నలుపుగగాని యుండును.

గింజలు ఆకారమును రంగునుబట్టి విభాగింపబడుచున్నవి. కొన్ని దబ్బగను, కొన్ని కోలగను, కొన్ని గుండ్రముగనునుండును. చాలరకములలో గింజ [illegible] రంగుగలవిగ నుండును. పసుపుపచ్చ, ఆకుపచ్చ, గోధుమ, నలుపురంగులే గాక, రెండురంగులుగలసిన గింజలుకూడ కానవచ్చుచున్నవి. కొన్నింటిపై మచ్చలుకూడ నుండును.

గింజలనుబట్టియే సోయాబీను రకములుగా విభజింపబడుచున్నవి. వీనిలో పసుపుపచ్చరకము, తెల్లనిమచ్చగలవి, బంగారువర్ణపుమచ్చ గలవి, గోధుమవర్ణము మిళితమైన వని మూడు తెగలుగా ఎంచబడుచున్నది. నలుపువర్ణముగల వానిలో పెద్దవి పెద్దగనుండి దబ్బగ నుండునవియు, చిన్నగ నుండునవియు చేరుచున్నవి. పసుపురంగులో పైపొట్టు ఆకుపచ్చగనుండి బీజభాగము పచ్చగనుండునవియు, బీజభాగము పైపొట్టుకూడా పచ్చగనుండునవియై యున్నవి. ఇంకను కొంతమంది పంటపండుకాలమును బట్టి సోయాబీనుల వివిధరకములుగా చేర్పరచుచున్నారు.

సోయాబీనులు పండుటకు 2½ మొదలు 5 మాసములవఱకు బట్టును. 75 రోజులలోనే పండిపోవునవి గలవు. చాల నిదానముగా పండునవి 150 దినములకంటె యెక్కువకాలము పుచ్చుకొనవు. వీనిలో ఆకారములో పెద్దగనుండునవియే యెక్కువ కాలము దీసికొనును. ఇది యితరదేశములందు

మొక్కలపంటకు గావలసిన కాలము కాని ఉష్ణదేశములో నింకను తొందరగా పండును. దీని వ్యవసాయవిషయములగూర్చి యింకొక వ్యాసమున జూడగలరు.

ఉపయోగము:

ఒక్క ఆహారపదార్థములందేగాక, పరిశ్రమలకును వ్యవసాయమునకునుకూడ సోయాబీను ఎక్కువ యుపయోగపడుచున్నదని నేడు ప్రపంచమంతయు దానిని పండించుచున్నది. భారతదేశ మిటీవలనే మేల్కొని యీపంటయందు శ్రద్ధవహించినది. కాని అది యింకను మిక్కుటముగ అభివృద్ధి గాంచవలసి యున్నది.

సోయాబీను గింజలేగాక, మొక్క సమూలముగా పెక్కింటి కుపయోగపడుచున్నది. వానిలో గింజల యొక్క యుపయోగము ఆహారపదార్థముగా మొదట గమనింతము.

శరీరమునకు నిరంతరమత్యంతావశ్యకముగా గావలసిన లోహములు, క్రొవ్వు, మాంసకృత్తులు, ఆదిగాగల సమస్తవస్తువులుగల పదార్థముచే అత్యంతోపయోగమైనదని చెప్పవలసియున్నది. ఈదృష్టితో జూచిన తల్లిపాలు సృష్టిలోగల పదార్థములందెల్ల మానవుని కత్యంతోపయుక్తమని గణింపదగియున్నది. దాని తరువాత ఆవుపాలు గణింపబడుచున్నవి. సోయాబీనుపాలు వీనికితరువాత యెంచతగియున్నది. ఇతర ఆహారపదార్థములలో నిది ప్రథమస్థాన మాక్రమించును ఇతర పదార్థములందుకంటె శరీరాభివృద్ధికి గావలసిన సకలవస్తువులును సోయాబీనులందే గలవు. నవీనశాస్త్రజ్ఞులు శరీరాభివృద్ధికి తప్పనిసరిగా కావలయునను పెక్కు విటమినులు, ఒక్క సోయాబీనులందే గలవు.

సోయాగింజలతో తినుబండముల నెన్నిటినో చేయవచ్చును. పాలకు బదులుగా నుపయోగించుటకు వీని నుండి పాలను చేసికొనవచ్చును. ఇది అతిమూత్రవ్యాధి గలవారికి యమూల్యమైన గుణమిచ్చునని సుప్రసిద్ధ వైద్యులు నొక్కివచించియున్నారు. అంతియగాక నరములకు సంబంధించిన ప్రతివ్యాధికిని, మెదడునకును, శిశురోగములకును, శ్వాసకోశసంబంధమైన రోగములకును అత్యంతోపకారియని చెప్పబడుచున్నది. రక్తములో క్షారము నెక్కువచేసి శరీరారోగ్యమును పెంపొందించుటకు సోయాబీను ఎక్కువగ నుపకరించును. చైనా జపాను దేశములందు బౌద్ధసన్యాసులు మాంసాహారులుగారు కాని తాము భుజించు ముఖ్యపదార్థము లన్నియు సోయాబీనులతోడనే తయారు చేయించుకొందురు. ఆదేశములందు చిరజీవులు వారలైయున్నారు.

పారిశ్రామిక వ్యవసాయకోపయోగములనుగూర్చి వ్రాయుటకుమున్ను సోయాబీనులతో జేసికొనదగు పదార్థములను, వివిధదేశములవారు తయారుచేయు వంటలనుగూర్చి కొంతవ్రాయుట మంచిదని యెంచుచున్నాము.

సోయాపాలు:

ఈపాలు తయారుచేసికొనుపద్ధతి గతసంచికయందే వ్రాయబడినది. మానవాహార పదార్థములలో పాలుకంటె ఉత్తమమైనది లేదని యెల్లరంగీకరించిన విషయమే. శరీరాభివృద్ధికి గావలసిన వస్తువులన్నియు నందు గలవు. కాని బీదసాదలకిది యందుబాటులోనిదిగాదు. వారద్దానిని ఆహారపదార్థము లమితముగా నుపయోగింపజాలరు. అదియునుగాక పశువుల సంరక్షణ భారతదేశమందు చక్కగ నుండకుండుటచే పాలు పెక్కు రోగములను మానవులకు దెచ్చిపెట్టుచున్నట్లు గనుగొనబడినది.

సోయాపాలు ప్రాచ్యదేశములగు చైనా, కొరియా మంచూరియా, జపానుదేశమందలి కొన్నిభాగములందును, ఎక్కువగ నుపయోగింపబడుచున్నది. ఆవుపాలను అచటివా రుపయోగింపరు. కారణ

మేమున ఆవుపాలు దూడకే నిర్ణయమనియు, అ పాలు త్రాగినవారందరు జంతువులై పశువులవలె కొమ్ములు మొలచుననియు నమ్మెదరు. ఆదేశీయులు సోయాబీనుపాలు తయారుచేసి పసిపిల్లల కిచ్చెదరు. ఈపాలు తయారుచేయు కర్మాగారము లాదేశములం దమితముగ గలవు. క్రీస్తునకు 2000 సంవత్సరముల ముందుండిన షేయెనెయిన్‌ట్జీ అను చైనా వేదాంతి యీపాలను గనిపెట్టెనని చెప్పుదురు. ఈపాలొకవిధముగ వాసన వచ్చునుగాని కొంచెము తేనెగలిపినచో పోవును.

కొరియాదేశమునం దెక్కువగా నీపాలు నుపయోగింతురు. వారు పాలు తయారుచేయురీతి వేరు. ఎండిన గింజలను మూడుమార్లు కడిగెదరు. తరువాత గింజలకు రెండింతలు నీళ్లలో 24 గంటలు నానవేసి ఆనీళ్లతో కూడ ఉడుకుపట్టువరకు కాచి తరువాత ఆనీటి తోడనే రుబ్బెదరు. దానిని గుడ్డలోపిండి పిండిని వేరుగా దీసివేయుదురు. ఆసారమునే వారు పాలుగా నుపయోగించెదరు.

కాని చైనాదేశీయులు వేరువిధముగా జేయుదురు. గింజలను మొదట బాగుగా కడిగి 12 గంటలకాలము నీటిలో నానవేయుదురు. గింజలు నాని మెత్తగను పెద్దవిగను అగును. వానిని రెండు గుండ్రని తిరుగుడు రాళ్లమధ్య వేసిత్రిప్పుచు రుబ్బినట్లుచేయుదురు. తరువాత దానికి మూడింతలు నీటిని చేర్చి యుడుకబెట్టి పిండుకొందురు. ఈవిధముగా చైనాదేశమందంతయు కర్మాగారములలో తయారుచేయబడిన పాలు ఆబాలగోపాల ముపయోగింతురు. ఉదయమున మన పట్టణములందు పాలబేరములు సాగుచున్నట్లే చైనాపట్టణములందు సోయాబీను పాలవ్యాపారము జరుగుచుండును.

కొంతమంది చైనా గృహిణులు తమ కిష్టము వచ్చినపుడంతయు నింటియందే సోయాపాలును తయారుచేసికొందురు. నీటిని బాగుగా కాచిన తరువాత సోయాగింజలపిండిని కొంచముకొంచముగా వేసి కలియబెట్టుచు తదనంతరముకూడ 10,12 నిముషములు పొయిమీదనే యుండనిచ్చి దింపి గుడ్డలో పిండివేయుదురు. 7 భాగములనీటి కొకభాగము పిండి వంతున గలుపుదురు. పాలింకను చిక్కగా గావలసి యున్న పిండి నెక్కువగా గలుపుదురు. ఈవిధానమే చాల సులభముగానుండును.

ఈపాలు సులభముగ జీర్ణమగును. పిల్లల కెండ కాలమునగలుగు విరోచనములకును, అతిమూత్ర వ్యాధికిని అమోఘముగ పనిచేయును. కొరియాపద్ధతిని తయారుచేయబడు పాలు శ్రేష్టమని చెప్పబడుచున్నది.

ఈవిధముగ తయారుచేసిన పాలునందు చాలినంత చక్కెరను గలిపి ఎండించి దానిని వివిధపదార్థములుగా విదేశముల కెగుమతిచేయుచున్నారు. పాలనుండి పెరుగును తయారుచేసి దానినిగూడ ఎండించి ఆహారపదార్థముగా నుపయోగించుచున్నారు.

సోయాపిండి:

సోయాపిండి రెండురకములు. గింజలనుండి నూనె దీసినతరువాత మిగిలినదానిని పిండిచేసికొన్నది ఒకటి. గింజలనే పిండిచేసికొనుట రెండవది. నూనెదీసిన తరువాత చేసికొనుపిండి గింజలపిండివలె బలవర్ధకము గాదు. గింజలపిండి భారతీయుల ఆహారపదార్థములందు సాధారణముగా లేని ముఖ్యమగువస్తువుల పరిపూర్తిచేయును. ఈపిండిలో పెక్కు పరిశోధనలు చేసి గొప్పవైద్యులందరు ఇది సంపూర్ణాహారమని యంగీకరించియున్నారు.

హిందూదేశమునం దీ పిండితో పరిశోధనలుసల్పియున్నారు. మటుంగా శరణాలయమున పిల్లలకిచ్చు ఆహారపదార్థముల కుపయోగించు గోధుమపిండితో గూడ సోయాపిండిని ఐదింట ఒకపాలుమాత్రము గలిపి రొట్టెలుగాచేసి ఉదయము సాయంత్రము వారి

కిచ్చుచు రాగా వారి యనారోగ్యమును లోపమును లేకచక్కగ నెదుగుచువచ్చిరి. భారతదేశమందటను రొట్టె సాధారణాహారమై యున్నది నూటికి 80 మంది యేదోవిధముగ రొట్టెలనాహారముగా నుపయోగించుకొనుచున్నారు. ఈరొట్టెలనుచేయు నితరవస్తువులతోబాటు సోయాపిండినికూడ కలుపుచువచ్చిన అది చాల ఉత్తమమగునాహారము గాగలదు. అంతియగాక ఈపిండికలిపి చేసినరొట్టె లితరములవలె త్వరగా చెడవు. ఐదింట నొకభాగముగాని నాల్గింట నొకభాగముగాని యితరపిండితో చేర్చి రొట్టెలజేసిన త్వరగా నవి జీర్ణమయి ఆరోగ్యమును పెంపొందించును.

ఈపిండి మనము సాధారణముగాజేయు అన్ని విధములయిన లడ్డూలు, వడలు, హల్వా, జిలేబీ, ఖాజాలు, మగజ్, నూతర్ పేనీ, పాకములు, గులాబ్జాంబు, రసగుళ్, పప్పుడము, మొదలగు తీపుపదార్థములకును, బాకర్ వడ, పట్వాడి, గారియ, బజ్జీ, కచ్చూరీ, దోశ, రొట్టెలు, ఇడ్లీ మొదలగు సకల పదార్థములకును ఉపయోగింపనగును.

సోయాబీనుతో చేయునొ కొన్ని పదార్థములు

పూరి

ఒకసేరు గోధుమపిండికి 10 తులముల సోయాపిండిని చేర్చి సాధారణ పూరీలవలెనే నేతితో తయారు చేసికొన్న చాల బలవర్ధకముగనుండును.

రొట్టెలు

సాధారణముగా భారతీయులుపయోగించు అన్ని విధములైన రొట్టెలందును లోహక్షారములుల్లోరిక తక్కువ. రొట్టెలుచేయుపిండికి సోయాపిండి నాల్గింట భాగముగలిపి తయారుచేసికొన్న పైలోపము లేకుండబోవును. రొట్టెలుచేయుటెల్లరికిని తెలిసిన విషయమైనందున నిచట వ్రాయుటవసరముగాదని తలంతును.

చట్నీ

నానిన సోయాబీనులు 10 తులములు, కొబ్బెర 5 తులములు, కొత్తిమిరి, మిరపకాయలు, అల్లము, రెండెండు మాషములు (మాషము తులములో 12 వ భాగము) కరివేపాకు ఉప్పు చాలినంత చేకూర్చుకొనవలయును. రాత్రులందు సోయాబీనులను నానవేసి ఉదయము నీటిలో వానిని శుభ్రముగా కడిగికొనవలయును. తరువాత ఇతరవస్తువులతో కూడచేర్చి చట్నీవలె రుబ్బుకొనవలయును. నిమ్మపులుసుచేర్చిన రుచి చాల బాగుండును. ఇతరవస్తువులను చేర్చి వివిధవిధములుగా చేసికొననగును.

సోయా కాఫీ

కాఫీగింజలవలెనే సోయాబీనులనుగూడ ప్రాచ్య పాశ్చాత్యదేశములందు వాడుచున్నారు. ఇటలీయందు సోయాబీనులను కాఫీ బెర్రీ అనియు, కాఫీ బీనులనియు చాలకాలము అమ్మబడుచువచ్చెను. రష్యా, జపాను, స్విట్జర్లాండ్ దేశములందు కాఫీకి సోయాబీనుల పొడి నమ్ముచున్నారు. ఇది కాఫీపొడరువలెనే యుండును. రంగు వాసనగూడ ఎక్కువగా భేదింపవు. ఏరకము సోయాబీనులైనను కాఫీకి పనికివచ్చును. వీనిని కాఫీగింజలవలెనే వేయించి పొడిచేసికొనవలయును. ఈ కాఫీ అతిమూత్రరోగుల కెక్కుడుగ నుపకరించును.

సోయాబీనుల నుపయోగించు ఆహారపదార్థములందు నేయి, పప్పు, యుపయోగింపవలసిన ఆవశ్యకత యుండదు. ఎందుకన రెంటియందున్న ఉత్తమగుణము లొక్క సోయాబీనునందేయున్నవి.

(సశేషము.)

పోటీ వ్యాసము

గృహపరిశ్రమ చే ధనము గడించుటెట్లు ?

పై సమస్యపై ఉత్తమవ్యాసముల రచించిన సోదరీమణులకు ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ బహుమతులుగా రు 5, రు 3, రు 2. ఇవ్వబడును. సంపాదకుల తీర్మానమే అంత్యముగా పరిగణింపబడును. ఆ పరిశ్రమ యీ క్రింది నిబంధనల ననుసరించి యుండ వలయును.

1. గృహిణులు ఇలుపీడకనే స్వయం సహాయముతో చేసికొనుటకు తగి యుండ వలయును.

2. ఆ పరిశ్రమయందు విదేశవస్తువుల నుపయోగింపక అన్నివస్తువులును స్వదేశీయములై సులభముగా లభించునవియై యుండ వలయును.

3. ఈ పరిశ్రమ అనుభవసిద్ధమై యందరి అందుబాటులో నుండవలయును.

4. ఈ పరిశ్రమవలన తయారగు వస్తువులు అందరికిని అత్యావశ్యకమైనవిగనుండి త్వరగా కర్చుగావలయును.

ఈ విషయములన్నియు గమనించి సోదరీమణులు త్వరలో తమకు దెలిసిన పరిశ్రమలనుగురించి వ్రాయుదురుగాక.

కావలెను

ఏబదిరూపాయల జీతముగల గౌరవనీయమైన యుద్యోగమునున్న 25 సం. (బలిజ) పట్టభద్రునికి 16, 18 సంవత్సరములకు పైబడని కన్య కావలయును. వరకట్నాదు లనవసరము. కన్య రూపవతియు, విద్యావతియు సంగీతాది లలితకళలందు ప్రవేశము కలదియునై యుండవలయును. విద్యార్థపరీక్షయియున్న శ్రేష్ఠము. పైకులములోని యితర భేదముల పాటింపబనిలేదు. పై విషయముల తృప్తిపరచు బాలవితంతువులైనను సరియే. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు రహస్యము గానుంచబడును.

వివరములకు :-

సి. ఎస్. C/o 'గృహలక్ష్మి'.

గమనింపు

వధూవరులు కావలయునని ప్రకటనలింకమీదట ప్రతిమాసమును ప్రకటింపబడుచుండును. వలయువారలు ఇట్టి ప్రకటనలను 15 తేదికిముందే మా కార్యాలయమునకు పంపుకొనవలయును. ఉత్తరప్రత్యురములు రహస్యముగనుంచి వారివారికందింప జేయుదుము. ప్రకటలకు ఒక కాలము ఒక అంగుళమునకు ఒక రూపాయ ప్రకారము చార్జి చేయబడును.

గృహలక్ష్మికార్యాలయము

పోస్టుబాక్సు 752, ఎగ్మూరు, మదరాసు.

బాలవిజ్ఞానశాఖ

ఆంధ్ర జాతీయ వాచకము

కొం. జగన్నాథరావుగారు (కాపీరైటు)

అక్షరాభ్యాసము

ఓనమాలపాట	స్వరము
ఓ నమః శివాయః	సా ధసా సమాగరి
సిధం నమః	సా నీ ధారిసా।
అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ	స మా గ మా గ రీ
ఋ ౠ ఌ ౡ	సరి సమా గరి సగా
ఎ ఏ ఐ ఒ ఓ ఔ అం అః	స గ రి స గ రి సా నిసా
క ఖ గ ఘ ఙ	మ మ మ మా గరి
చ ఛ జ ఝ ఞ	గ గ గ గా రిస
ట ఠ డ ఢ ణ	సా స్స రీ గ్గ మ
త థ ద ధ న	మ మ మ మా గరీ
ప ఫ బ భ మ	గ గ గ గా రిస
య ర ల వ	ధ ని రీ స
శ ష స హ	ధ ని రీ స
ళ క్ష ఱ యితి॥	స నిస నిస॥ సా

పసిపిల్లల్లో ఒకనాటి వినోదం

కవికొండల వేంకటరావుగారు

"అడివిలో మావిడిచెట్టు నో తేనె పట్టుపట్టింది. మాంచి తేనెపట్టు అది. కుంచెడుఅవుతుంది నిండితే. ఆపట్టుపడగొట్టి ఆ తేనె తాగాలని బుద్ధిపుట్టింది ఓకోతికి. పైకి తిన్నగాఎక్కిపోయి పట్టు కెపితే ఈగలన్నీ ముసురుకొచ్చి కుట్టేస్తాయి దానిముక్కునూ, చెవులూన్నూ, తోకనూ, ఎఱ్ఱటిపిఱ్ఱనూ; అందుకని ఏంచేసింది? ఆకోతి కిందనుంచి పైకెగ రేసింది ఒక సన్నావాల పేరు. ఎగరేసేసరికి ఆ తేనెటీగల్లో రాణీఈగ దానితుండంతో ఆ ఆవాల పేరు అందుకుని మెల్లో వేసుకుని ఒయ్యారంగా మెడతిప్పుతుంది. మెడతిప్పుకునేసరికి ఆ ఆవాలపే రేమైందీ? అదో ఎఱ్ఱచీమలుండే కన్నంలోకి జారిపడింది.

మరి కనబడనేలే దా పేరే యీగలకు. ఆపాళంగా రాణీఈగ ఏడవడం ప్రారంభించింది. మిగతా యీగలన్నీ రాణీఈగకు ధైర్యంచెప్పి ఏడవవద్దని దాన్ని ఆ చెట్టుమీదనే వుండమని వెలకడం ప్రారంభించాయి. తేనెపట్టును విడిచిపెట్టి సన్నావాలపే రెక్కడపడిపోయిందో అని జగత్తంతా వెదకడం ప్రారంభించాయి.

ఈలోపుగా కోతేంచేసిందీ? తిన్నగా గబగబా చెట్టెక్కి తేనెపట్టూపింది. అపాళంగా రాణీఈగ జుంయ్మంటూ ఈవలకువచ్చింది. కోతి కంగారుపడిపోయి చెట్టుమీదనుంచి క్రిందకో ముళ్లకంపమీదపడింది. కోతికాళ్లలో ముల్లువిరిగింది. కోతి నడవలేక చెట్టెక్కలేక బాధపడుతూంది.

పేరుపెలకడానికి చెల్లాచెదరైపోయిన తేనెటీగలు – ఓపిల్లాడిదగ్గరకెళ్లి "పాపారావు! పాపారావు! నిన్ను మేం ఏమీ చెయ్యం. మా రెక్కలమీ దక్కించుకుంటాం. జగత్తంతా తిప్పుతాం. రాణీగారి పేరు కాస్తంత వెలికి పెడుదూ అన్నాయి. పాపారావు అన్నాడుగదా "ఈగల్లారా! ఈగల్లారా! తేనెటీగల్లారా! మీ రేంగరుత్మంతులా నాబరువు మోయడానికి?" ఈగలన్నీ కలిసి పాపారావుకు చెంచాడు పువ్వుతేనె నోట్లోపోసినాయి.

పాపారావు ఆ తేనె చప్పరిస్తూ కొంచెంపాకి నేలమీదో చోట ఓఎఱ్ఱచీమలకన్నంలోకి తొంగిచూచాడు. ఆఎఱ్ఱచీమల్లో ఓగండుచీమ పాపారావు పెదిమి కుట్టింది. పాపారావు "కార్" అని పెదిమి చేత్తో ఇలా అనుకున్నాడు. ఎఱ్ఱచీమ నలిగినలిగి చచ్చిపోయింది. ఆదెబ్బతో తక్కినచీమలన్నీ హడలిపోయి ఆవాలపేరు పట్టుకొచ్చి పాపారావుముందుపెట్టి పట్టుకెళ్లమన్నాయి. జయజయధ్వానములతో మిన్నుముట్టాయి. వెళ్లిపోయి తమ రాణీతో చెప్పాయి.

రాణీఈగ ఏమిటాఅని తేనెపట్టులోంచి తొంగి చూచింది. పాపారావు కనబడ్డాడు, ఆవాలపేరుతో. ఆలాతీసుకురమ్మంది పాపారావుని తన యీగల్తో. ఈగలన్నీ కలిసి పాపారావును పేరుతోకూడా రాణీయీగ దగ్గఱకు తీసుకెళ్లాయి.

ఆరాణీ పాపారావును ముద్దెట్టుకుని ఆవాలపేరు తనమెళ్లో వేసుకుని కొంచెంచెంచాడు పువ్వుతేనె పాపారావుకు పోసింది. పాపారావు కొద్దికాలంలోనే బలేఫైల్మాన్ అయ్యాడు. అప్పుడు రాణీ ఈగ పాపారావుకు చూపించి చెట్టుకిందవున్న కోతిని కొట్టెయ్యమంది. కొట్టేస్తే పాపారావుని పెళ్లాడతానంది రాణీ యీగ.

పాపారావు ఉబ్బిపోయాడు. అపాళంగా జీడోలుచ్చుకు చెట్టుమీదనుంచే డుండుంవాయించాడు. కోతి హడలిపోయి కుంటుకుంటూ కుంటుకుంటూ పారిపోయింది. పాపారావుని రాణీ ఈగ గట్టిగా కౌగిలించుకుని బంగారు కంచంలో కుంచెడుపువ్వు తేనెపోసి పట్టించింది. గర్రున త్రేంచాడు పాపారావు, పెళ్లి భోకాలా!"

అని కథచెప్పాను. చెబితే పిల్లలంతావిని, "మాకథలే దొంగిలించి చెప్పావు" అన్నారు పుసుక్కున. "మీకథలంటే?" అన్నాను అంటేవాళ్లు–"అనగనగా ఓరాజు. ఆరాజు ఏడ్గురుకొడుకుల కథా లేదూ? ఈగా ఈగ తనపేరు మఱచిపోవడం కథా లేదూ? కోతికోతి కాల్లోముల్లు విఱగడం, మంగలాడుతీసి పారెయ్యడం, కోతి తనముల్లుతనకు తిరిగి యివ్వమనడం కథా లేదూ? ఆకథలే కలిపితిప్పి చెప్పావు" అన్నారు వాళ్లు.

"అయితే మీకథలో బంగారుకంచం, కంచంలో కుంచెడుపువ్వుతేనె పొయ్యడం, అది పాపారావు తాగడం, పాపారావు గర్రున త్రేంచడంవున్నాయా?" అన్నాను. పాపారావు త్రేంచినట్టు త్రేంచండి మీకు చేతనైతేఅని ఛాలెంజిచేసాను. పిల్లలంతా గర్రుమంటూ ఒకటే త్రేంచడం; పువ్వుతేనె, మాతియ్యగావుందంటే మాతియ్యగావుందన్నారు.

"చాలు! జయించానుజగత్తు" అనుకున్నాను.

తుమ్మెద

శ్రీమతి గుడిపూడి ఇందుమతీదేవిగారు

గీ. తుమ్మెదా ప్రాతదూలాలఁ దోఁట్లలందు, కాపురఁ మొనర్చు నీవేడ కానలందు
కొలనులందున ముద్దులుఁ గులుక విరియు, కన్నె నెత్తమ్మిపూలేడ గడగి తెల్ల
వారకమె తేనెలంగ్రోలఁ వచ్చు టేడ, సమయవేదివిగదె నీవుఁ షట్పదంబ
మొల్లలుంగుదె దెల్పుదు రెవరె నీకు, తమ్మిపుప్పొడివాసనల్ దవిలి వెంట
రాగ వేగ నీ వెంత దూఁరానున్న, పిలువవచ్చెదునో గాడ్పు పిల్లవాడు
చెంతనుండెడు కప్పకుఁ సుంతయైన, తెలియదది రొంపిలో మున్గి తేలుచెలుగు
మంచివారగుణంబునుఁ మంచివార, లెఱిగి మైత్రినొనర్పగాఁ నెంతురరయ
చెడ్డవార లెఱుంగరుఁ చేరి మైత్రి, నేయనొల్లరెఱింగిన చెంతనున్న.

* * *

గీ. పూవులన్నిటికిని మంచిఁ భోక్తవీవె, అన్నిసుమముల యందలిఁ యాసవంబు
గ్రోలిసుమములు కసుగందఁ కుండనుంచి, తుమ్మెదా యాడిపాడెదుఁ జుమ్మటంచు
తిన్నయిలు త్రవ్వువారలఁ తీరుగాక.

* * *

గీ. పనికిమాలిన పురుగులఁబట్టితెచ్చి, మించిమోర్పున సతముపోషించి ప్రీతి
పాటలనునేర్పు నేర్పు నీబోటికలరె, గాని యెవరికిగలుగు భృంగంబ ధరణి.

* * *

గీ. నేర్పుగల వారలకునైతె నేర్పవచ్చు, నదియుగష్టమె మాబోటి కరసిచూడ
నేమిమెఱుగక యాకుల నేరితినెడు, కీటకమునకు పూదేనె తేటమించు
గానమును నేర్పి నిర్మలఁ ధ్యానయోగ, మలవడంజేసి మంచి ఱెక్కలుజెలంగ
పెంచి దానినిగని సంతసించె దీవు, నీదు నేర్పునునోర్పు వర్ణింపఁదరమె.

* * *

గీ. ఎట్టి సుధదానికాహార మిడుదువో కో, యెట్టి ఘనయోగవిద్య నీ వెఱుగుదో కో
యిట్టి ఘనజన్మసంప్రాప్తిఁ యిపుడెగలుగ, జేసితివి దానికది మాకుఁ జెప్పరాదె.

* * *

గీ. నేర్చినపాట నెవరరైనఁ నేర్పుమనిన, బ్రతిఫలములేక నేర్ప మెప్పటికి జూవె
నిన్ను నెవ్వేళ గనుగొనుచున్న మేము, నీ యుదారగుణంబింత నేర్చికొనము.

ఉ. నల్లనివిదానవంచు నిను నవ్వగవచ్చునె గండుతుమ్మెదా
పల్లవపాణులం గవులుఁ బల్కుదురే యలివేణులంచు దా
నల్లలితంపుగావ్యముల సారెకుముంగురు లుంగరంబులై
నల్లగ నిన్నుబోలగడు నాణెమటంచు దలంతురేగదా.

* * *

గీ. తవిలి సర్వపుష్ప తతిజేరి మకరంద, పానకౌతుకమునఁ బఱగుదీవు
నగలగుణనిధాన సంపంగియాగదా, దాని తేనెగ్రోల దలపులేదె.

* * *

గీ. కనకమునకు నీకుఁ గర్భశత్రుత్వమా, తెలియ బలుకుమింకఁ దేటతేడ
దాని దరియనీకుఁ దలదిమ్ము గొననేల, దైవచేష్టితంబుఁ దప్పదటులె.

శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగమహావిద్యాపీఠము.

శ్రీమాన్ అమృతానందనాథ గురుప్రతిష్ఠితము.

ఇందే శ్రీమతి కవితిలక కవితావిశారద కాంచనపల్లి కనకాంబగారు గురుదీక్షవహించి జపతపంబులు గావించి, గురుదేవతాప్రసాదంబున శ్రీ జీవయాత్రాది గ్రంథములను రచియించిరి.

శ్రీమతి విద్వత్కవితిలక కవితావిశారద
కాంచనపల్లి కనకాంబగారు.

ఈ మహావిద్యాపీఠ ప్రథానోద్దేశము.

వేదశాస్త్రవిహిత స్వధర్మ తత్త్వనిరత సదాచారపరాయణులైన వారికి గురుముఖంబున సర్వసంశయనివృత్తిద్వారా పరమశాంతిని లభింపజేయు భగవద్భాగవతకైంకర్యము, శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠము యొక్క ముఖ్యోద్దేశము.

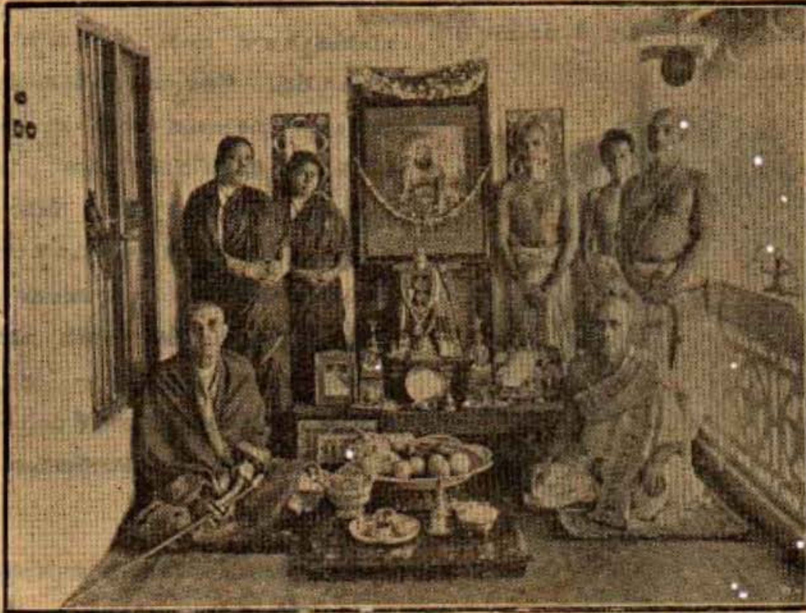
మహావిద్యా పీఠస్థాపనాచార్యులగు శ్రీమాన్ అమృతానందనాథస్వామివారి సందేశము.

"సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" "నేహనానాస్తి కించన" యనుటలో "హరిమయము విశ్వమంతయు" ననియున్నది కావున మాకు లోకముపై నిచ్ఛాద్వేషములు లేవు. "అన్వయవ్యతిరేకములుగా ధర్మాధర్మంబు లీవిశ్వంబున బరమ జిజ్ఞాసువులబోధము కొరకును, తనవినోదముకొరకును పరమేశ్వరుడు సృష్టించెను. అందధర్మప్రవృత్తి నేడు విశేషముగ నున్నది. ఇట్టితఱి లోకకల్యాణమునకై యార్యవిజ్ఞానమును గాపాడవలయును. రాజబలము సంఘబలము దీనికి తోడ్పడుట నేటికాలమున నరిది. కావున గాయత్రీమంత్రార్థానుసారముగా ధర్మనిర్వాహణోత్సాహ మెవరికికలుగునో వారలే సంఘీభవించి యథాశక్తిగ వధీతిబోధాచరణప్రచారణములు గావింపవలయును.

వేద వేదాంగములు కళలు, భాషాగ్రంథములు పోష్యములు. శేషించియున్న విద్వాంసులందఱను బరిగణనముచేసి తారతమ్యములు నిరూపించి యుత్తములను సన్మానముచేయుచుండవలెను. ఒక్కొక్క విద్య కొక్కొక్కరికైనను బరంపర నిలువబెట్టుటకై పోషింపవలయును. కలికాలవశమున జహులప్రచారము లేకపోయినను దేశకాలము లనుకూలించిన నాడు విస్తరించుటకై జ్ఞానబీజములు నిలిచియుండవలెను. గీర్వాణభాషావైరశ్యముగల యిక్కాలమున తొల్లింటి మహానుభావు లాంధ్రమునం దత్త్వబోధమునకు జేసిన తోడుగా సంపూర్ణవిజ్ఞానలబ్ధికి కావలసినసామగ్రి యీత్రిలింగపీఠమున దైవయోగముచే నెలకొల్పఁబడియున్నది. త్రిలింగదేశమునకీ పీఠము నీ పీఠమునకు త్రిలింగదేశము నన్యోన్యపోషకంబులై యుండ నీశ్వరసంకల్పము సిద్ధించుగాక.

త్రిలింగమహావిద్యాపీఠ స్వరూపకథనము.

శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగమహావిద్యాపీఠము సృజించినది బ్రహ్మీభూతులగు శ్రీ అమృతానందనాథపరమాత్మ.

శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహా విద్యాపీఠము

నడుమ వెంకటేశ్వరపంచాయతనదేవతలు, పైన శ్రీమాన్ అమృతానందనాథస్వామివారి బింబము.
కుడివైపున వరుసగా శ్రీమతి పంగనామాల అమ్మణ్ణమ్మగారు, శ్రీమతి కవితిలక కవితావిశారద కాంచనపల్లి కనకాంబగారు.
ఎడమవైపున వరుసగా దంటు పార్థసారథిగారు, పంగనామాల రామానుజరావుగారు, వైద్యరాజ దంటు సుబ్బావధానిగారు.
కూర్చున్నవారు కుడివైపు కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు.
ఎడమవైపు ఆమ్నాయార్థవాచస్పతి, వడలి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు.

ఈపీఠమునకు ఆత్మస్వరూపము ధరించి చైతన్యమొసంగువ్యక్తి శ్రీ జీవయాత్రాకర్త్రి గురుపుత్రికయగు శ్రీమతి కవితిలక కాంచనపల్లి కనకాంబగారు.

తోడబుట్టువై మొదటినుండి గుర్వీశ్వరకైంకర్యమునందుఁ దోడుపడి కనకాంబగారి ద్వితీయశరీరమో యన్నట్టు లామెతోపాటు అభేదముగ నున్నవారు పంగనామాల అమ్మణ్ణమ్మగారు.

ఈపీఠమునకు శరీరమై సకలకార్యములు నిర్వహించుటకు గురువులచే నియమింపబడినవారు దంటు సుబ్బావధానిగారు. అవధానులగారి విలువ అమృతానందనాథులవా రెఱుంగుదురు. అమృతానందనాథుల వారి యంతరంగము నవధానులగా రెఱుంగుదురు. కాని సద్గురుమూర్తిపేరు విన్నమాత్రమునఁ బులకితగాత్రుఁడై సాశ్రులోచనుఁడై ప్రపంచమును మఱచిపోవు నంతరంగభక్తు డవధానిగారు.

ఈపీఠమునఁ గార్యనిర్వహణమున కవధానులగారికిఁ బీఠములోని యితర శిష్యులు భక్తులు, కరణములై, యుపకరణములై యున్నారు.

ఈపీఠము సాశీర్వదించుసత్కవులు, పండితులు, కవులు, పరోక్షప్రపితృలగు దేవతలు. ఇట్టి పరమో

త్రిలింగపీఠశాఖలు

వైద్యశాఖాకార్యములు

1 వైద్యరాజసిద్ధిసంస్థానము. వైద్యులకు రోగులకు ననితర సాధారణమగు నౌషధములకు మంత్రాలోచనమునకు స్థానము, 3/71 లాయిడ్సురోడ్డు.

శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహా విద్యాపీఠము.

ఈ విలాసముగల భవనము—"కవితిలక కుటీరము" అనుపేరం బరగును. అయ్యది శ్రీమతి కవితిలక గాంచనపల్లి కనకాంబగారి స్వగృహము.

త్కృష్టమగుసామగ్రి దైవయోగమున నీపీఠమునఁ బెద్దలయాశీఃప్రభావంబున సంపూర్ణఫలము నొసంగి యాంధ్రదేశమునకు సకలమంగళముల సమకూర్చు గాక.

* * *

2 వైద్యరాజ డాక్టరు దంటు సుబ్బావధానిగారు, క్షయమేహాది దీర్ఘరోగములయందు చేసిన పరిశోధనములు.

3 వైద్యరాజీయములగు "ఆంధ్రవైద్యనిదానము," "అభినవచారుచర్య," మొదలగునవి.

4 వైద్యమునం దవధానిగారు వినియోగించు సిద్ధౌషధంబులు.

* * *

సాహిత్య శాఖ

ఈశాఖ ప్రధానముగాఁ గనకాంబగారిపై నాధారపడియున్నది. శ్రీమతి కనకాంబా విరచియిత గ్రంథములు.

1 రంగశతకము—(కందములు)
2 కాశీయాత్ర—(సీసమాలిక)
3 పాండవోదంతము—(వచనము)
4 బుద్ధచరిత్ర—(వచనము)
5 రాధ—(వచనము)
6 శ్రీ శివయాత్ర—(పద్యకావ్యము)
7 అభిజ్ఞానశాకుంతలము—(నాటకము)
8 శ్రీమద్రామాయణకథాసంగ్రహము. (వాల్మీకి బాలరామాయణమునకు ననువాదము. చక్కని కందపద్యములు.)
9 హంసవిజయము—(వేదాంతనాటకరాజము)
10 అమృతసారము.(వేదాంతము. పద్యకావ్యము)
11 ఆనందసారము.(వేదాంతము. పద్యకావ్యము)
12 తోమాలియ, (నానావిధముల వర్ణనములుగల యపూర్వ మనోహర ప్రబంధము నిప్పుడు రచించుచున్నారు.)

త్రిలింగపీఠమునఁ బ్రధానశిష్యులగు శ్రీ దంటు సుబ్బావధానికవి ప్రణీత గ్రంథములు

1. "దాసగీత" ఇది మూడువందల పద్యములుగల యాంధ్రకావ్యము. ఇది గురుసన్నిధానమునమన్న తీర్థాధికారి యగు సాధకుని వర్ణించును.

2. "అంబికాచరణసరోజపూజ" పరాంబికా చరణసరోజోపాసనమందు కలిఁగల భావోద్రేకము, భక్తితాత్పర్యము లిందు విందుగా వినంబడును.

3. "ఆంధ్రభామినీవిలాసము" ఇది పండిత రాయలసంస్కృతమున కాంధ్రభాషానువాదము.

పీఠశిష్యులగు దంటు శ్రీనివాసశర్మ బి.యే. బి.యల్. గారి గ్రంథములు

1. "నాగభూషణశతకము." అమృతానందనాథ స్వామివారి వ్యవహారనామమున కంకిత మీయఁబడినది. ఇది ప్రతిపద్యరసోచితమగు శతకము.

2. "శ్రీ తులసీదాసచరిత్రము" ఈప్రబంధమున పూర్వభాగ మూడువందలపద్యములుగలది. పూర్తియై యచ్చగుచున్నది. ఉత్తరభాగమిఁక నున్నిపద్యములు కావచ్చును. ఈగ్రంథములు రెండును శ్రీశర్మగారికి కేవలము పీఠమునందు సారస్వతకలోపాసనామహిమచే లబ్ధమైనవి. భక్తిరసభరితములు.

* * *

విజ్ఞానశాఖ

గంగాయమునాసరస్వతులలో సరస్వతి యంతర్వాహిని. అట్లే ఏతన్మహావిద్యాపీఠముయొక్క వైద్యశాఖయు, సాహిత్యశాఖయు, గంగాయమునలవలె బాహ్యప్రపంచమున భారము నిర్వహింప నంతర్వాహినియగు సరస్వతీస్రవంతివలె నిగూఢముగా నీపీఠమున విజ్ఞానశాఖ వెలయుచున్నది. జిజ్ఞాసువులైనవారి కిందు నిత్యము 24 గంటలలో 'నిద్రాసమాధిస్థితి;' అను న్యాయమున నిద్రాకాలముతప్ప, తెల్లవారుజామున బ్రాహ్మీముహూర్తము మొదలు శయనించువరకు నీపీఠమునం దిప్పుడు నేనోయొక రూపమున భగవద్భాగవతకైంకర్యము జరుగుచుండును.

* * *

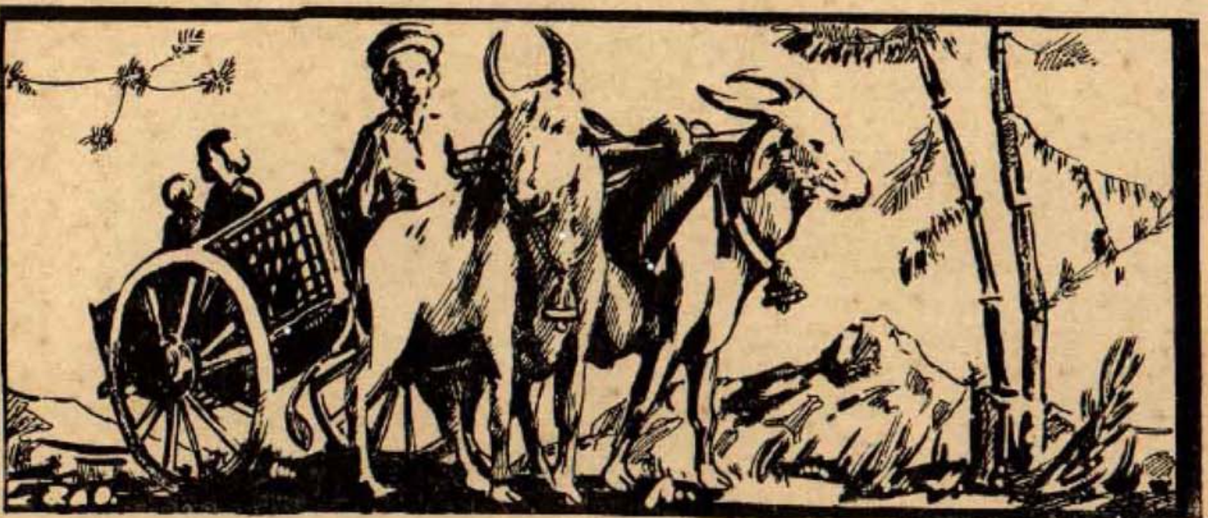
శ్రీమతి కనకాంబగారి దినచర్య.

కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు

శా. ప్రత్యూషంబున లేచి స్నానమును దేవబ్రాహ్మణారాధన

శ్రీ అమృతానందనాథస్వామి
శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగమహావిద్యాపీఠస్థాపనాచార్యః

సాయంకాలము - ఇంటికి

ప్రత్యాహారవిహారముల్ సలుపుచున్
వ్యక్తిత్వమున్ గాంచనై
నిత్యైశ్వర్యము గొన్న మేటియయినన్
నిర్లిప్తయై జీవునిన్
సత్యాన్వేషణ సేయు మాకనకమన్
వర్ణింతు బ్రహ్మంబునాన్."

* * *

కవితిలక కనకాంబగారు ఆమె గ్రంథములు

—ఆధునిక మహాకవులయు విద్వాంసుల
యొక్కయు దృష్టి:—

కింకవీంద్ర ఘటాపంచానన శతావధాని
చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి గారు

"ఇట్టి దుర్భిక్షకాలం బెపుడో పూర్వ
ముపనిషత్తుల వినబడు నువిదల తల
మానికంబును బోలెడు మగువయొక తె
పుట్టె మనభారతీయుల పుణ్యమనగ."

అను పద్యమునఁ గనకాంబగారి పారమార్థిక స్వరూపమును

ఉ. "కావున విస్తరింపక యి
కన్ విరమించెదఁ గబ్బమిద్ది స
ద్భావులకున్ ముదంబిడుచు
భావికలార్థుల భాగ్యరాశియై
యీవిపులన్ యశమ్మగని
యెల్లెడలన్ జయమందుఁగాక యీ
కోవిదురాలి పుట్టువునకున్
ఫలమబ్బెడు గాక పూర్ణమై."

ఈ పద్యమున జీవయాత్రాప్రాశస్త్యమును వివరించిరి.

నాటకచక్రవర్తి, విద్వత్కవి మల్లాది
అచ్యుత రామశాస్త్రిగారు, బెజవాడ.

సీ. పోతనామాత్యుని పోకడభక్తిలోఁ
బ్రాతదాయనిపించు పట్టులొకట
తిక్కన మంత్రి యీ తెలుఁగు తేటగ శాంతి
వ్రాసెనాయనిపించు రచనలొకట
బాణునినోటిలోబడక డాగినశబ్ద
జాలమాయిదియను సరణులొకట
బ్రహ్మసూత్రార్థతాత్పర్యమందలి సార
సరణులింతియయను స్థలములొకట
సమరియున్నవి గనఁగాని హంసవిజయ
రూపకంబున హంస స్వరూపమనుచు
చెప్పవచ్చును నిక్కంబు సిద్ధగురుని
మహిమగాకున్న కృతియింత మహము
గను నె.

గీ. శారదా సత్కృపాసార సారమనఁగ
వెలగి వెలువొందుగాదె యీ జీవయాత్ర
గురుకులంబునఁ గ్రమశిక్ష గఱచియున్న
శిష్యసంతతిగనదె సజ్జీవయాత్ర.

విద్వాన్ దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రి కవివర్య
విరచితములు.

గీ. అమృతసారముగాఁ గవిత్వము రచింప
శిష్టలౌననఁగఁ బవిత్రజీవయాత్ర
సలుప నేర్చిన సతియో ర్తు చాలదొక్క
కామినీలోకమున కెల్ల గాంతిగూర్చ.

క. పరదూషణ పరభూషణ
పరతర కవనంబు వ్యర్థపరుపక పరమే
శ్వర చరణస్మరణమునకె
గురిచేసెన్ కనకమాంబ గురుకరుణాప్తిన్.

ఆధునిక కాలము—కనకాంబగారి కవితాగౌరవము

జటావల్లభుల పురుషోత్తముగారు, ఎం.ఏ.

[శ్రీ తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠమున 8-12-1936 తేదీ శ్రీ కవిసార్వభౌమ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారి యాజమాన్యమున జరిగిన సభలో నీ యుపన్యాసము శ్రీ. వే. బ్రహ్మశ్రీ జటావల్లభుల పురుషోత్తముగారిచే నొసఁగబడినది.]

కవిహృదయమును గన్పఱచునది కావ్యములోని విషయము; కవి కౌశలమును గన్పఱచునది యీ విషయమును వ్యక్తపఱచురీతి. కావ్యవిషయము కవి సందేశమును దెల్పును; కావ్యకౌశలము కవి కళావైదగ్ధ్యమును దెల్పును. ఆత్మసంస్కారమును గావించునది కవిసందేశము; ఆనందము నొసఁగూర్చునది కావ్యకళ. శాశ్వతకల్యాణమును గూర్చునది సందేశము; ఆసందేశమును హృద్యముగురీతిలో మనల కందించునది కావ్యకళ. ఏ కావ్యములో నుత్తమసందేశమును హృదయంగమ కావ్యకళయు మేళవించియుండునో యా కావ్యము ప్రశస్తమైనది. ఉత్తమసందేశము శ్రేయస్సును గూర్చును. కావ్యకళ నిర్దుష్టములును శోభావంతములునగు శబ్దములచేతను భావములచేతను జేర్పడుచున్నది. కనుకనే నన్నయగారు "విశ్వశ్రేయః కావ్యం విదదోషా పరిష్కృతేచ వాగర్థే" అని చెప్పియున్నాడు. ఈ నిర్వచనమునకు లక్ష్యభూతముగ గావ్యములను రచించిన కొలదిమంది యాధునికకవులలో శ్రీ కాంచనపల్లి కనకాంబగారొకరు.

కవితాశక్తి భగవద్దత్తమనియు నది కేవలాభ్యాసమువలన గల్గునది కాదనియు మనవారును పాశ్చాత్యులునుగూడ నమ్ముచున్నారు. భగవద్దత్తమైన కళను భగవత్కైంకర్యమునకే యర్పించుకవి ధన్యుడు. ఆధునికకాలములో నిట్టి ధన్యతనొందినవారిలో ముందు పేర్కొనఁదగినవారు శ్రీ కనకాంబగారు. ఈయమ గ్రంథములలో భక్తి, జ్ఞానము, వైరాగ్యము ప్రధానముగ ప్రతిపాదింపబడినవి. నీతి సదాచారము మున్నగు ధర్మములుగూడ యథోచితముగ బోధింపఁబడినవి. ఈ గ్రంథములలో జీవయాత్ర, అమృతసారము, ఆనందసారము — అనునవి పద్యకావ్యములు. హంసవిజయము స్వతంత్ర నాటకము. ఆంధ్రాభిజ్ఞానశాకుంతలము కాళిదాసునిగ్రంథమున కనువాదము. శ్రీమద్రామాయణ కథాసంగ్రహము వాల్మీకిమహర్షికృత బాలరామాయణమున కాంధ్రీకరణము. రంగశతక మనునది యీమెచే పండ్రెండవయేట రచింపబడినది. ఇది నెల్లూరి రంగనాయకులపైఁ జెప్పబడినది. రాధ యను సాంఘిక నవలయు, గౌతమబుద్ధుని చరిత్రమును వచనగ్రంథములు.

ఆధ్యాత్మిక దుర్భిక్షముచే తహతహలాడుచున్న యాధునికులఁ దరింపఁజేయుటకే కవయిత్రి వర్షించిన యమృతసారానందసారాదులు మిక్కిలి యుపకరించుననుటలో సందియము లేదు. ఈమె వేదాంతబోధలు నేటికాలములో బయలుదేరిన యనేక సంఘముల యొక్కయు సమాజముల యొక్కయు "మెట్ట వేదాంత" ధోరణిలోఁ బడక స్వచ్ఛవైదికమార్గము ననుసరించియుండుట పరమామోదహేతువు. ఈమెది శృతి స్మృతి పురాణేతిహాస సదాచార నిబద్ధమైన శుద్ధశ్రోత్రియమతము. ఈ ప్రమాణములలో గొన్నింటిని గొన్నిచోట్ల పూరింపవలెనని గాని సంస్కరింపవలెనని గాని యీమె చెప్పదు; అక్షరశః వాని నాచరణలోఁ బెట్టవలెననియే బోధించును. కాలానుసారముగా ధర్మము మార్చుకొనవలెనను వాదము నీమె యంగీకరింపదు. ఋషులు మనకు సిద్ధాన్నము నిచ్చినారనియు దాని ననుభవించుటయే మన విధి

యనియు నామె యాశయము. వర్ణాశ్రమధర్మములను వదలరాదనియు, శాస్త్రములయం దకుంఠితమైన విశ్వాసముండవలెననియు నీమె చాల స్థలములలో బోధించియున్నది. 'సంశయాత్మా వినశ్యతి' అను సత్యము నీమె ప్రమాణవిషయమున నన్వయింపజేయును. ఈ మెఱుగుల ప్రమాణబుద్ధియంతయు నీమె గురువులైన అమృతానందనాథస్వామివారియందు కేంద్రీకరింపబడినట్లు కన్పట్టును. గురువుపట్ల పరమ ప్రమాణబుద్ధి యుండుటయు నార్ష సంప్రదాయమే. ఇతరుల వ్రాతలనుగూడ దమ వ్రాతలుగనే చెల్లుబడి కావలెనని కవులు గ్రంథకర్తలు ప్రయత్నించుచున్న యీ కాలములో శ్రీ కనకాంబగారు తమ గ్రంథాళిలోని భావరత్నములు తమ స్వీయములు గావనియు నవి శ్రీ స్వామివారి కటాక్షముచే లబ్ధములనియు జెప్పుట చూడ నీమె యహంకారరాహిత్యము వ్యక్తమగుచున్నది. గురువులయందున్న యపారగౌరవ విశ్వాసములే యీమె కిట్టి కవితాశక్తిని బ్రసాదించినవా యను నూహ పాఠకునకు గలుగకపోదు. కవి స్వీయచరిత్రలోని కొన్ని యంశముల ప్రచ్ఛన్నముగ గ్రంథములోనికి బ్రవేశించుచుండును. హంసవిజయములో సుదర్శనుడు చెప్పిన యీ క్రిందిమాటలు కవయిత్రీపరముగ నన్వయింపకపోవు.

"మాటిమాటికిన్ గురుని
మాటలె జ్ఞప్తికివచ్చుచుండెఁగా"

శాస్త్రమునందును గురువునందునువలెనే మంత్రజపమునందుఁగూడ శ్రీ కనకాంబగారి కకుంఠిత విశ్వాసము గలదు. మంత్రోచ్చారణ మేవిధముగ ఫలవంతమగునో యను భౌతికశాస్త్రీయచర్చ మనకక్కఱలేదనియు మనకు తెలియకపోయినను దాని పని నది మానదనియు చెప్పుటకై యీమె రచించిన యీక్రింది సాలంకారపద్య మీమె యుత్తమకవితకొక యుదాహరణము.

పైపైని త్రిప్పుచుండుట
యేపని మరమే కెప్పుడది యెట్లాపోనీ
ఆపగిది మంత్రపఠనం
బేపని జీవాత్మ నీకు నేమేగానీ.

భౌతికచింతయే యేకైకచింతగను, స్వేచ్ఛావృత్తియే యేకైకవృత్తిగను, నీచభావప్రకోపనమే కవితాలక్ష్యముగను భావింపబడుచున్న యీ యాధునిక కాలములో ప్రజలదృష్టి నాధ్యాత్మికవిషయములపైకి త్రిప్పుటకును, శాస్త్రములలో ప్రామాణ్యమును గలుగజేయుటకును, భగవత్కైంకర్యమే కవితాలక్ష్యమని యుదాహరణపూర్వకముగ బోధించుటకును శ్రీ కనకాంబగారు పుట్టుట యాంధ్రులభాగ్య మనక తప్పదు.

ఆంగ్లేయ సారస్వతవిమర్శకుల దృష్టినిబట్టి చూచినను శ్రీ కనకాంబగారి కవితావిషయ ముత్తమమని చెప్పకతప్పదు. "Poetry is the criticism of life" అని మాథ్యూ ఆర్నాల్డు చెప్పియున్నాడు. మానవజీవితమును శోధనచేసి యందలి మంచి చెడ్డలను విమర్శించి తత్త్వమును గన్పఱచుటయే కవి కర్తవ్యమని దీని తాత్పర్యము. మానవజీవయాత్రను విమర్శించుటయే కదా శ్రీ కనకాంబగారు గావించిన పని! ఇదియే కదా వారి గ్రంథములలోని విషయము! విషయమునకుఁ దగినట్లే యొక గ్రంథమునకు "జీవయాత్ర" యను పేరు పెట్టబడినది.

మానవజీవితమునకు సంబంధించిన పరమరహస్యముల నీయమ తన గ్రంథములలో సువ్యక్తము గావించినది. మన వాంఛలను తుచ్ఛభౌతికవిషయములనుండి యత్యున్నతాధ్యాత్మిక విషయములపైకి గొంపోవుట కీమె రచనలు మిక్కిలి తోడ్పడుచున్నవి.

శ్రీ కనకాంబగారి వ్రాతలను జదువునప్పుడు వేదములగు నుపనిషత్తులు, గీత, రామాయణము మున్నగు సద్గ్రంథములను బఠించుచున్నట్లే మనంబునకు గన్పు

ట్టును; ఆ గ్రంథములను బఠించునపుడు గల్గు తన్మయతయు బవిత్రానందనమును నీమె గ్రంథములను జదువునపుడుగూడ గల్గుచుండును. ఈమె రచనలలోని కొన్నివాక్యము లాయుత్తమగ్రంథములలోని వాక్యములను స్మరింపజేయుచున్నవి. ఇందు కొన్ని గ్రంథకర్త్రి బుద్ధిపూర్వకముగ నాంధ్రీకరించి యేయుండును; కాని కొన్ని యీమెను స్వతంత్రముగఁ దట్టిన భావములైయుండి యాదృచ్ఛికముగ నార్షవాక్యములను బోలుచున్నవి.

అప్పరావరుదర్శనమైన మాత్ర
సర్వసంశయభయములు సమసిపోవు
కర్మముహరించును హృదయగ్రంథివిడును
సత్యమిటు వేద నిచయంబు చాటుచుంట.

అను నీమెపద్య మీక్రింది ముండకోపనిషద్వాక్యములను దలపించుచున్నది.

భిద్యతే హృదయగ్రంథిశ్ఛిద్యంతే సర్వ
సంశయాః
క్షీయంతే చాస్యకర్మాణి తస్మిన్ దృష్టే
పరావరే.

అను తైత్తిరీయోపనిషద్వాక్యము

"యతోవాచో నివర్తంతే అప్రాప్య
మనసాసహ."

"మాటలెందునుండి మఱలుచుండును దేని
మనసు చేరలేదు"

అని యాంధ్రీకరింపబడినది.

"అడుగనివానికిఁ జెప్పఁగఁ
బడనేలా పలుగతులను బాధల జీవా"

అనునది

'నా పృష్టఃకస్యచిద్బ్రూయాత్'

అను మనుస్మృతిలోని వాక్యమును దలపించుచున్నది.

శ్రుతిస్మృతులలోని వివిధవాక్యములను స్మరింపఁజేయునట్టియుఁ బోలునట్టియు వాక్యములు శ్రీ కనకాంబగారి గ్రంథములలో నెట్లున్నవో చూపుటకై శ్రీ నాగపూడి కుప్పుస్వామయ్యగారు కొన్ని యుదాహరణములను జూపియున్నారు. వానినుండి నే కొన్నిటి నీపై నుదహరించియున్నాను.

ఇఁక కావ్యకళావిషయమున శ్రీ కనకాంబగారి కవితాప్రాశస్త్యము నించుక పరికింతము.

ఈయమ రచనలలో నెచ్చటను దోషము గానరాదు. భాషావిషయమున నీమె శుద్ధశ్రోత్రియ మార్గము నవలంబించినది. జీవయాత్రపై నభిప్రాయ మొసంగుచు శ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రిగా రిట్లు చెప్పియున్నారు.

'పేరుజీవయాత్ర, ధోరణిసరళంబు,
తప్పుకానరాదు, తత్త్వ మెల్ల
యెడలవేద్యమిట్టి యెడద యేసాధ్వికిఁ
గలుగుఁ బున్నెమెంతొ సలుపకున్న.'

దోషాభావమే యొకవిశేషము కాదు. పాండిత్య ప్రకర్షను దెల్పు ప్రౌఢప్రయోగము లీమె గ్రంథములలో నెచ్చటఁబట్టిన నచ్చటఁ గన్పట్టుచున్నవి.

'శైష్యోపాధ్యాయికచే
ఋషుల్యాదులు మున్నఁగాంచి రిహాపర
సుఖముల్.'

"శైష్యోపాధ్యాయికచే" అను ప్రయోగ మెంత 'హాయి'ని గూర్చుచున్నదో చూడుడు. వ్యాకరణమును, నిఘంటువునుగూడఁ గ్రొత్తగా జను చుభాషలో నిసుమంతయుఁ బాండిత్యము గలంగకుండనే కవనములఁబూను యువకులు కవినామధారులై యొప్పుచున్న యీ కాలములో శ్రీ కనకాంబగారి ప్రయోగములు ప్రత్యేకానందమును గూర్పఁగలవు

శ్రీ కనకాంబగారి రచనలలో వర్ణాలంకారములను శబ్దాలంకారములను వెల్లివిరియుచున్నవి. ఉపమ, దృష్టాంత నిదర్శనార్థాంతర న్యాసాలంకారములను వాడుటలో శ్రీ కనకాంబగారు కడునేర్పరులు. తాము చెప్పదలచిన మహోవిషయము పాఠకునకు సులభముగ గ్రాహ్యమగుటకే యీమె యలంకారములను వాడును గాని యాడంబరము కొరకు వాడదు. ఈమె తెచ్చుపోలికలు సాధారణముగ నిత్యానుభవములోనివే.

త్రిప్పి తిప్పి త్రిప్పి తిప్పపనిలుఁ జేర్చు
గొడ్డువెంట నంటి గొల్లవాడు
త్రిప్పి త్రిప్పి జీవు దిద్ది బ్రోచును భక్త
తత్పరుండు హరి పరాత్పరుండు.

తన ప్రాచ్యపాశ్చాత్య విద్యాసమ్మేళనమునకు ఫలితముగా నీయమ యమూల్యవేదాంతరహస్యములను సువ్యక్తము గావించుటకై ప్రకృతిశాస్త్రమునుండి సాదృశ్యములను దెచ్చుచుండును.

'నడుచుచు దూలిన యప్పుడు
గడువై శమతాను నిగ్గగాఁ గదలుట నె
వ్వడు నేర్పును దనుతత్త్వము
జడుఁ డెవ్వఁడు? యత్న మిట్లు సలుప
సహజమౌ.'

'తాటిచెట్టు కాల్వ దాటుటకై వేయ
దానిమీఁద నడచు తరుణమందు
స్వాస్థ్యము నిలబెట్ట సహజంబుగా గాని
దాని నెట్లు చెప్పఁబూనుచుండు.
చిత్రగతులనాడుఁ జేతులాడించును
వెఱ్ఱిచూపులఁ జూచు వెతలఁ బడును
అరసియరయ కెట్లొ యాత్మస్థితిని నిల్పు
కొనును బుధుని సహజగుణము తపము.'

ఈ కవయిత్రి ప్రాకృతవిషయములనుండి పరమసత్యములను నీతిబోధలను గ్రహించుటలో నేర్పరి. నలువదేండ్లకు 'చత్వారము' వచ్చుట లోకములో గాంచుచున్నాము. దీనివలన సమీపవస్తువులు సరిగఁ గనుపట్టకపోవుట సంభవించుచున్నది. ఆ వయస్సు వచ్చునప్పటికైనను నైహికములగు విషయవాంఛలుడగి వరలెవనియు నాముష్మికవిషయముపైకి దృష్టిమరలవలెననియుఁ దెల్పుటకే భగవంతుడు మానవుని భౌతికదృష్టిలో నీపరిణామమును గల్గించుచున్నాడని యీయమ యుత్ప్రేక్షించుచున్నది.

'చుట్టుచేర్చిన సామగ్రి గిట్టదింక
దూరదృష్టిఁ బరాత్మను జేరవలయు
ననుచు బోధించఁగా బోలు నబ్జభవుడు
దృష్టిభేదంబు నలువదియేండ్లకొసగి.'

ఈక్రింది క్రమాలంకారములో నెంతభావ మిముడ్చబడినదో చూడుడు.

'పరమార్థైకపరాయణుఁ
డరయంగాఁ బోఁడు లోకమాత్మస్థితిచేఁ
దరియించును సంసారము
విరమించు రమించు మించు విభుడై శ్రీశా.'

ఇటఁ దుదిపాదములో మూడువిశేషములున్నవి. (1) 'మించు' త్రిరావృత్తమైనది (2) మొదటి పదములోని 'వి' పోయిన రెండవపదమును రెండవ పదములోని 'ర' పోయిన మూడవపదమునగుచున్నవి. (3) ఇాక్రియావ్యాపారమునుండి 'విరమించిన' పిమ్మట నాత్మపదార్థమందు 'రమించు'టయు నారమించుట ప్రారంభమైనపిమ్మట విభుడై 'మించుట'యు జరుగును. కాన భావపరంపరలోగూడ క్రమము పాటింపబడినది.

ఈపద్యము విజయవిలాసములోని 'తల[illegible]యలూచి రసోచితంబుగ' అను పాదమును దలపించుచున్నది.

సంస్కృతమున కాంగ్రీకరణమగు శాకుంతలములోఁ గూడ శ్రీకనకాంబగారి కవితానైపుణ్యము వ్యక్తమగుచున్నది. ఇంతకుఁబూర్వము బయలుదేరిన యాంధ్ర శాకుంతలములలోఁగంటె నీమె శాకుంతలములోనే కాళిదాసకవితాలక్షణములు హెచ్చుగఁ గన్పట్టుచున్నవి. పరీక్షాస్థానములగుకొన్ని ఘట్టములలో నీమె మిక్కిలి ప్రశంసనీయముగ నాంగ్రీకంచియున్నది.

"అస్మాన్ సాధు విచిన్త్య" అను శ్లోకములో "సామాన్య ప్రతిపత్తిపూర్వకమియం దారేషు దృశ్యా త్వయా" అనుచోట వ్యాఖ్యాతలు చాల యర్థములను సూచించియున్నారు. శకుంతల నితరభార్యలతో సమముగఁజూడవలెనని యొక యర్థమును విశేషముగఁ జూడవలెనని మఱియొక యర్థమును గలవు. ఈ రెండుభావములును శ్రీ కనకమ్మగారు దీనికొని వచ్చుచు నిట్లు వ్రాసినారు.

గడుడక్కన కూర్మిగడించి
దీని న్యాయమ్మనపత్నులట్లగన

ఇచట 'న్యాయమ్మ' అనునది యవధారణమునసుందు కావునందును వర్తించుటచే నీ యర్థములు వచ్చుచున్నవి.

"తాపసి శకుంతలావణ్ణంపెక్ఖ" అను చోటనున్న శ్లేష నాంధ్రములోనికిఁ దెచ్చుటకై కవయిత్రిగారు "శకుంతలక్షణము" అని వ్రాసినారు "శకుంతము యొక్క లక్షణ" మనియు శకుంతలయొక్క క్షణము (ఉత్సాహము) నియు రెండర్థములువచ్చును.

సంస్కృతభాషలో శ్రీకనకమ్మగారికి మంచి పాండిత్యముగలదు. ఈమె శ్లోకములు మిక్కిలి హృద్యములుగనుండును. గ్రంథములలో సందర్భోచితముగ శ్లోకములను వ్రాయుట యీమెకు పరిపాటి. ఈ క్రింది శ్లోకముయొక్క గమనిక యెంతసరళముగ నున్నదో పరికింపుడు.

మనసిజకుసుమాస్త్రాత్ మానినీదృష్టి
పాతాత్
పశుగృహధనదారా పత్యసంసర్గదో
షాత్
పరశివగురుసేవాప్రాప్త విద్యాభి
మానాత్
పటుతరభవపాశాత్ పాతునః పార్వతీశః.

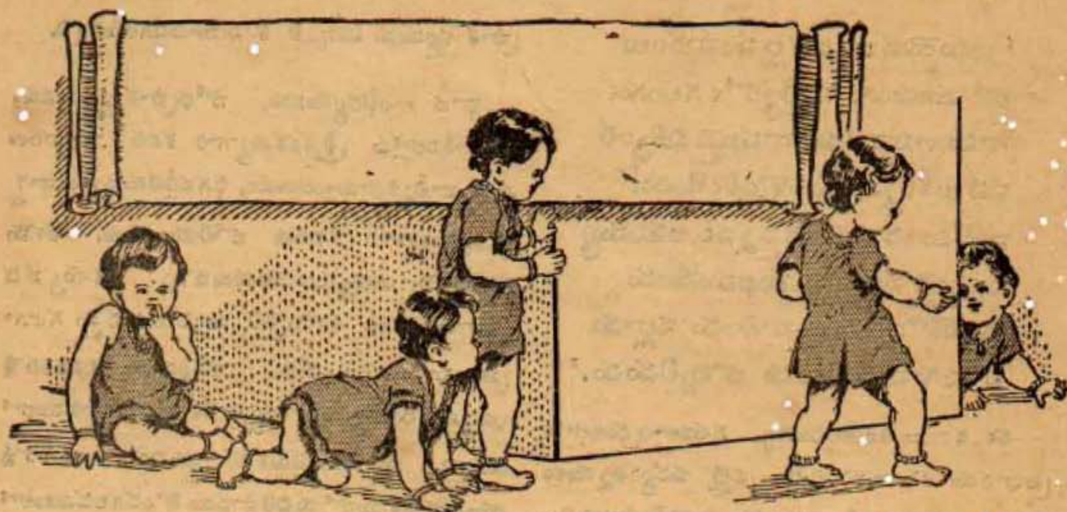
సంగ్రహముగ హృదయంగమముగను భాషలో నొకపరమసత్యమును జెప్పుట గొప్పకవుల రచనలలో గాంచవగును. ఇట్టి వాక్యరత్నములు ప్రజల నాకర్షించి లోకములో హెచ్చువాడుకలోనికివచ్చి సందర్భానుసారముగ సంభాషణలలోను టంకింపబడుచుండును. అట్టివియే కొన్ని సామెతలగును. ఒకకవి గ్రంథములో నిట్టి వాక్యములెన్నియున్న నాతనికవితయంతగొప్పదిగ నుండునను భావముకూడ విమర్శకులలోగలదు. ఆంగ్ల భాష మాట్లాడువారిలో షేక్స్పియరు వాక్యములే హెచ్చు వాడుకలోనికి వచ్చినవి. పిమ్మట మిల్టను వాక్యములున్నవి. ఆంగ్లేయకవులలో షేక్స్పియరు మిల్టను వాక్యములున్నవి. ఆంగ్లేయకవులలో షేక్స్పియరు మిల్టనులే ప్రథమగణ్యులగుటకూడ విశేషము. శ్రీ కనకాంబగారి గ్రంథములోనట్లు సామెతలుగను ప్రసంగపద్యములుగను నుండదగిన పద్యములెన్నియో కలవు. మచ్చునకు మూడుపద్యముల నీ క్రింద నిచ్చుచున్నాను.

'చదివిన పండితులగుదురు
విదితముగాకున్న యెడల వెఱ్ఱులె
పురుషుల్
చదివినఁజనువకయున్నఁ
ముదితలు విద్వాంసురాండ్రు పుట్టుక
మంత్రీ.'

'కామియైనవాఁడుకల్ల సంసారంబు
లో మునుంగు నాత్మలోఁ గలంగుఁ
గామిగానివాఁడు గాముఁడై నిశ్చింత
సహజకర్మమందు శాంతిఁజెందు.
ఇంటిమీఁదరాళ్ల నెన్నైనఁ బడనిమ్ము
సుప్తుఁడై సజనుఁడు సుఖమునుండు
మేలుకొన్నయప్పుడాలించు నల్లాడు
పొరుగువారిఁబిలుచు బొబ్బలిడుచు.'

ఈ కవయిత్రీతల్లియొక్క రచనలాంధ్రులలోఁ బ్రచారము నొందినకొలదియు నిట్టి పద్యరత్నములు నిత్యసంభాషణలోనికి రాగలవని నాయభిప్రాయము. ఇట్టి పద్యములలోని రచనాసంగ్రహమును, భావప్రాశస్త్యమును మిక్కిలి కొనియాడదగియున్నవి.

భావగాంభీర్యమునను, బోధప్రాశస్త్యమునను, రచనాశైలిలోను శ్రీకనకమ్మగారి కవిత సాధారణముగ వాల్మీకిరామాయణము, భగవద్గీతమున్నగు నార్ష గ్రంథములలోని కవితను బోలియుండును. ఈమె కవితలోని యన్నిగుణములకును వన్నె దెచ్చునది ప్రసాదగుణము. ఈమె శైలి మృదుమధురమై గంగాప్రవాహమువలెనుండును. పద్యములు వినినంతనే యర్థమగుచునన్వయకాఠిన్యములేక ద్రాక్షాపాకములో నున్నవి. ఇట్టి యుత్తమకవిత యచిరకాలములోనే యాంధ్రదేశములో నుచితస్థానము నొందగలదనుటలో సందియములేదు.

పసిపాపలు – పోతపాలు

శుభ్రత

బిడ్డలకు పోతపాలు వాడేటప్పుడు పాలు కాచిన నీళ్లు అప్పటికప్పుడు కలిపి వాడటం మంచిది. ఈపాలు నీళ్లు అతిజాగ్రత్తగా శుభ్రంగా వుంచాలి. లేకుంటే దుమ్ముపడి ఈగలుముసిరి అనారోగ్యమౌతవి. అట్టివి వాడితే జబ్బులు వస్తవి. అందువల్ల పాలు నీళ్లు చక్కగా కాచి, వడియకట్టి మూసి వుంచడం అవసరం. ఇలా తయారుచేసిన పాలు ఒకమారుపట్టి మిగిలితే మరొకసారి కని వుంచకూడదు.

గమనిక

బిడ్డలను పాలిచ్చి కొంచెముసేపు ఎత్తుకొని రెండుమూడు త్రేపులు వచ్చినతర్వాత పడుకోపెట్టడము మంచిది. అలాచేయడము వల్ల చక్కగా నిద్రపోతారు. పోరుపెట్టరు.

పాలుపడినవా?

బిడ్డలు చక్కగా నిద్రపోతూ మలబాధలు ఏమీలేక చలాకీగావుండి యీక్రింద పట్టీ ప్రకారము బరువులో హెచ్చవుతుంటే పోతపాలు పడినవని వాటిని వాడుతూ రావచ్చు.

వారమునకు బరువులోమార్పు:

3 నెలలవరకు
5 మొదలు 7 ఔన్సులు

3 మొదలు 6 నెలలవరకు
4 మొదలు 6 ఔన్సులు

6 మొదలు 9 నెలలవరకు
3 మొదలు 5 ఔన్సులు

దాహము

పోతపాలు త్రాగే బిడ్డలకు దాహము ఎక్కువ. ఇది జ్ఞాపకముంచుకొని కాగి చల్లారిననీళ్లు పాలవేళ కానప్పుడు వాడుట మంచిది. నీళ్లు కొంచెము హెచ్చుగా వాడినను చెడుపులేదు.

—ఎస్. శేషగిరిరావు

మగని చెవిలో

'అనసూయ'

(దినచర్య గురించి)

ఏమండీ! అంతచికాకు! నిద్రలేకుండా నేను చేస్తున్నానా, మీరు చేసుకుంటున్నారా? ఆ పాడుముండా క్లబ్బుకు వెళ్లడం కొంచెం తగ్గించకూడదూ! పోని, వెళితే వేగం రాకూడదా? ఔనుగాని తెలియక అడుగుతాను, ఏమిటిచేస్తారు ఆక్లబ్బులో? రోజూ చూచుకొనేమొగాళ్లేనా మరెవరైనా కొత్తకొత్తఅమ్మాయిలు వస్తూవుంటారా? అలాంటిదేమీ లేదూ? మరేమిటి ఉంటుంది? పేకాటా, బాతాఖానీ, అంతేనా? పేకాట డబ్బువేసే ఆడతారా? రోజుకేపాటి మీరు పేకాటలో సంపాదన! ఎప్పుడూ నష్టమేనా! మీమనఃఖానికి మరొక టెలాగవుతుంది!

అయితే, పేకాట లాడడానికి డబ్బుందీ? నేనడిగితేమాత్రం ధుమధుమలూ, రొసరొసలూనా! ఏమైనాఅంటే సణిగేరంటారు గాని రోజుకి అధమం అర్ధరూపాయి నష్టపోతూఉంటే, నెలకు పదిహేనురూపాయిలు మెవరు తిన్నసొమ్ము! మీరు తగలపెట్టడం బాగుందీ! అది మరి లెక్కలేదు! నే నడిగితే మాత్రం ఇబ్బైపదకొండు ప్రశ్నలువేసి లేదు లేదని గునిసిగునిసి ఆఖరికి అడిగినదానిలో ఆరోవంతు యివ్వడం అబ్బురమైపోవడమూ!

పోనీ, నేనేం తినేస్తున్నానా? నే నేం బట్టలూ పాతలూ నగలూ నాణెములూ కొనేసి పెట్టేసుకొని విర్రవీగేటందుకు అడుగుచున్నానా? మీ యింటిఖర్చుకు, మీ పిల్లలఖర్చుకు అడుగుచున్నాను గాని నేనేం మాపుట్టింటివారికి పెట్టివేయ లేదే! నామీద ఎందుకంత అనుమానం? కాటు వేసే పెళ్లాలలాగు నేనూ చేస్తూఉంటే మీకు బాగుండునుగాని నాకు అలాంటి గుణము లేదుగదా అని నన్ను యిలాగు యేడిపించుచున్నారు! యిది మీకు బాగానే ఉందీ? పోనీయండి! మొన్న శ్రావణమాసానికి ఒక్కకాసేనా కొన్నారూ? నాకేం బంగారంవస్తువులు కావాలనికాదు గాని అది లోకలాంఛనంగనుక అన్నాను. ఒకనెల పేకాట మానేస్తే బాగుండేదే! లక్ష్మీ పూజకు బుద్ధిపుట్టదుగాని పేకాటకు పిడుగులు!

అయితే యిప్పుడెందు కీఘోష అర్ధరాత్రప్పుడు అని అంటారా? బాగున్నది. మీకు మాట్లాడడానికి పెళ్లాముమాటలు చెవుల పట్టించడానికి వేళయేదీ? పిల్లలు బడి నుండి వచ్చేవేళకు నిద్రలేస్తారు. పార్టీలతో గంట మాట్లాడేసరికి కోర్టువేళయిపోతుంది. అక్కడేదో పని మునిగిపోయినట్లు ఒక రోజైనా తప్పకుండా కొంచెము ఆలస్యమైనా కాకుండా మెతుకులు నోట్లో ఉండ

గానే పరుగెత్తి వెళ్లిపోతారు! అంతపనే ఉంటూఉంటే మరి యీ దరిద్రమేమిటి? అవునుగాని మనబంట్రోతు గుంటడు అంటాడు:—మీరూ తక్కినప్లీడర్లూ కచేరీలో ఉండక ఏదో మూలగదిలో కేకలేసుకుంటూ చుట్టలు సిగరెట్లు కాల్చుకుంటూ కూర్చుంటారట! కాఫీరాగానే ముగ్గురు నలుగురు అతుకడితాగేసి బాతాఖానీ కొట్టేసి మళ్లీ కచేరీనుండి వెళ్లిపోవస్తారట! నిజమేనా?

వాడిమొగం వాడికేమి తెలుసునా! ఎంత చిన్నగుండైనా రోజూచూచినది చెప్పలేడా? కచేరీనుండిరాగానే షికారు; షికారునుండి క్లబ్బు; క్లబ్బునుండివచ్చేసరికి తొమ్మిదిగంటల రాత్రి! యీలోపల పిల్లలు నాప్రాణాలు తీసివేయడము! తిళ్లు పూర్తిఅయి ప్రక్కకు చేరేసరికి పదకొండుగంటలు అవుతుందిగదా! మరెప్పుడు సమయం మీకు వినడానికీ నాకు చెప్పడానికీ, అర్ధరాత్రప్పుడు ఘోషపెట్టేనంటే నాతప్పా మీతప్పా?

అసలు నాఘోష యింతకూ మీరువింటే గదూ! పిసరులీరుబాటువుంటే నోవలు పట్టుకొంటారుగదా! ఏమిచెప్పినా, ఏమి మొత్తుకున్నా, 'ఊ,' 'ఊ' అనడమేగాని చెప్పినదానిమీద ధ్యానమేమైనఉందీ? అంతా బాగుందిగాని అల్లుడికి అలగడమే పిశాచగుణమన్నట్లు ఆ 'ఊ' 'ఊ' అని నీరుకార్చడమే బాగుండలేదు. అది విన్నట్లూకాదు, విననట్లూకాదు. ఇదిమంచి, ఇదిచెడ్డ, అని కట్టుకొన్నపెళ్లాంతో కాస్తసేపు మాట్లాడడానికి టైములేదా లేక ఆసక్తిలేదా? అప్పుడే నిద్రపట్టిపోయిందీ! కానియ్యండి, కానియ్యండి.

చలోక్తులు

చలోక్తులతో ప్రతికక్షులను మాడ్చివేయుటలో లాయడ్ జార్జివంటి ప్రవీణుడు వేరు గానరాడు. ఒకమారాతడొక ఎన్నికలసభలో నుపన్యసించుచుండగా నొకసభికుడులేచి "లాయిడు జార్జిగారూ! తమ తాతగారు గాడిదబండిని తోలువాడను సమాచారం మరచారా?" అని యుక్తిగా ప్రశ్నించెను. జార్జి ఒకనిముషమాగి ఉపన్యాసమును ప్రారంభించుచు, "సభికులారా! క్షమింపుడు; నామదినుండి ఆబండి యిపుడు దూరమైనది; గాని ఆ గాడిదమాత్ర మింకను జీవించియే యున్నది" అనెను. సభికులందరు కడుపు చెక్కలగునట్లు నవ్విరి. ప్రశ్నించినవాడవమానితుడై కూలబడెను.

మరొకమారాత డుపన్యసించుచుండ నొక సభికురాలులేచి కోపముచే, "నేను మీభార్యనైతే మీకు విషమిస్తాను" అనెను. లాయడ్ జార్జి నవ్వుచు "మేడమ్! నీవు నాభార్యఅయితే నేనావిషం పుచ్చుకుంటాను." అని బదులిచ్చెను. తరువాత ఆస్త్రీ యెప్పుడును అతని యెదిరించి మాట్లాడలేదట.

ప్రసవకాలమును దెలుపు పట్టిక.

సాధారణముగ స్త్రీలు గర్భము ధరించిన 280 దినములకు ప్రసవించెదరు. కడపటి బహిష్ఠయైన మొదటిదినము మొదలు లెక్క పెట్టుకొనవలయును. క్రిందకనుబరచిన పట్టిక మొదటిపంక్తి జనవరి 1.వ తారీఖున గర్భము ధరించినయెడల రెండవపంక్తి అక్టోబరు 8-వ తారీఖున ప్రసవించెదరు.

జనవరి	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	జనవరి
అక్టోబరు	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	నవంబరు
ఫిబ్రవరి	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28				ఫిబ్రవరి
నవంబరు	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5				డిసంబరు
మార్చి	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	మార్చి
డిసంబరు	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	33	31	1	2	3	4	5	జనవరి
ఏప్రెల్	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		ఏప్రెలు
జనవరి	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4		ఫిబ్రవరి
మే	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	మే
ఫిబ్రవరి	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	1	2	3	4	5	6	7	మార్చి
జూను	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		జూను
మార్చి	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6		ఏప్రెలు
జూలై	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	జూలై
ఏప్రెల్	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	23	29	30	1	2	3	4	5	6	7	మే
ఆగస్టు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	ఆగస్టు
మే	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	జూను
సెప్టంబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		సెప్టంబరు
జూను	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7		జూలై
అక్టోబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	అక్టోబరు
జూలై	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	ఆగస్టు
నవంబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		నవంబరు
ఆగస్టు	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6		సెప్టంబరు
డిసంబరు	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	డిసంబరు
సెప్టంబరు	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	7	6	అక్టోబరు

వింతలు—విశేషాలు

కళ్లార్పుట

ఈమధ్య లండను పట్టణములో ఒక డాక్టరు మనుష్యు డెన్నిసార్లు రోజుకు కళ్లు ఆర్పేని ఒక లెక్క తయారుచేసెను. ఆలెక్కలో రోజుకు పదహారు గంటలు మెలకువతో ఉండేటట్లయితే రోజుకు 2000 పర్యాయములు కండ్లు ఆర్పడము గలుగునట. ఇట్లు కండ్లార్పుటవల్లనే కండ్లకును వాటి నరములకును ఆరోగ్యము. కండ్లు ఆర్పుట ఎక్కువయినను తక్కువైనను అనారోగ్యమని అనుకొనవలెనట.

ఐరోపాఖండమున పుట్టిన మొదటి ఆంధ్ర బాలిక

క్రిందటినెల 19వ తేదీని మదరాసు టైముప్రకారము ఉదయము 6 గంటలకు జెనీవాలో నానాదేశ సంఘ కార్యదర్శివర్గము వారి భవనమున శ్రీయుత వంగల శివరామగారికి కుమార్తె పుట్టినది. యూరపులో నిదివరకు భారతీయశిశువు లెవరైన పుట్టిరేమో గాని ఆంధ్రశిశువు లెవరును పుట్టియుండలేదు. గాన శివరాముగారి కుమార్తయే అచ్చట పుట్టిన మొదటి ఆంధ్రశిశువు. ఈ శిశువునకు వనమీనాక్షీ అని నామకరణము చేసిరి. స్విట్జరులండు దేశపు పౌరసత్వము బడయుటకు హక్కు గలిగినది.

ఉత్తరములు మోసిన పిట్ట

ఉత్తరాలు మోస్తూవున్న ఒకపిట్ట అరేబియాలో చచ్చి పడిఉన్నది. అరేబియాలో ఇయాన్ బ్రిజో అను ఒక అనాగరిక తెగ గలదు. ఆ తెగ తాలూకు కొంతమంది ఎడారిలో వెళ్లుచుండగా ఆ మందు ఎడారిలో చచ్చిపడియున్న ఒకపిట్ట కనబడెను. ఆ పిట్ట కాలికి ఒక చిన్న రేకుడబ్బా ఉన్నది. ఆ డబ్బా విప్పిచూసేసరికి అందులో ఒక ఉత్తరమున్నది. ఆ ఉత్తరములో ఏవేవో గురుతులున్నవి. ఆ ఉత్తరము పారిస్‌లో వ్రాసినట్లు 1936 ఆగస్టు తేదీ వేసిఉన్నది. ఆ చనిపోయిన పిట్టను, ఉత్తరమును పారిస్ పంపడమైనది.

మనుష్యులకన్న జంతువులే ఎక్కువ ఉద్యోగములు చేయుచున్నవి

నేడు టాకీలలో జంతువులుకూడా జీతములు గడించుచున్నవి. హాలీవుడ్ లో ఖడ్గమృగాలకు రోజుకు 100 రూపాయలు, కోతులకు 350 రూపాయల వంతునను జీతములు ఇచ్చుచున్నారు. అయితే ఈ జీతాలు బాగా మచ్చికయై తెలివితేటలుగల కోతులకేగాని అన్నిటికీగాదు.

టిక్కెట్టు వివాహము

జపానులో పెద్దపట్టణములలో క్రొత్తరకపు వివాహాలు బయలుదేరినవి. ఎవరికైనా పెళ్లిచేసుకొనుటకు పిల్ల కావాలంటే అతడు ఒక మెషీనులో ఒక పెన్నీ వేయవలెనట. అంతట రైలు ప్లాటుఫారము టిక్కెటు వచ్చుమాదిరిగ ఒక పసుపు పచ్చటిక్కెట్టు వచ్చునట. ఆ టిక్కెట్టుమీద వరునికొరకు వెదుకుకొనచున్న కన్యల పేర్లు, వారి వయస్సులు, తూనికలు, మంచి చెడ్డలు వ్రాసియుండును. పిమ్మట నాతడా పేర్లలో తనకు తగినదాని నెంచుకొని విలాసమునకు ఆ కంపెనీ వారికి వ్రాయవలెను. తర్వాత వివాహము జరుగును.

పెండ్లాడని సంఘము

హాలీవుడ్‌లో నిరుడు పెండ్లాడని సంఘ మొకటి ఏర్పడినది. అందులో పదహారుగురు స్త్రీలు గలరు. వారు సినిమాలలో పేరుపొంది "స్టార్సు" అనిపించుకొనువరకు పెండ్లాడమని వ్రతము పట్టిరట.

రాక్షసపక్షి

దక్షిణ జర్మనీలో సైలీషియాదగ్గర అడవులలో ఒక రాక్షసపక్షి కనబడెను. దాని రెక్కలు ఒక్కొక్కటి 8 అడుగుల వెడల్పు గలవట. ఆ అడివిలో ఒక నక్కను కాళ్లతో తన్నుకొనిపోవుటకై అది క్రిందికి దూకెనట. ఆనక్క సామాన్యమైనది గాదు. ఆపక్షిని ఎదుర్కొన్నది. ఆ రెంటికిని ఘోరయుద్ధము జరిగెను. కాని ఆపక్షే గెలుచునట్లు కనబడెను. అంతలో ఒకడువచ్చి పక్షిని కాల్చి చంపెను. ఆ పక్షి ఆసియా, ఆఫ్రికా అడవులలో గలదని చెప్పుచున్నారు.

శవాల గుండె కదలిక

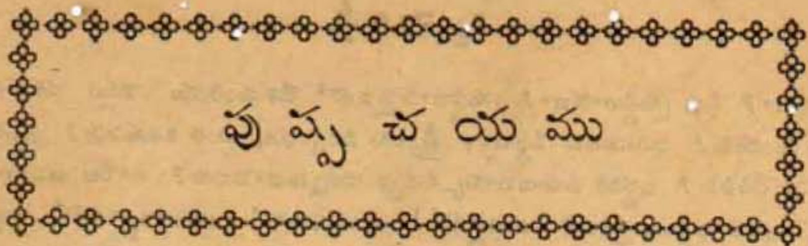
సెయింట్ లూయిలోని డాక్టరు విల్లియం బి. కవుంట్ అనే ఆయన మానవహృదయం ఆరోగ్యస్థితిలోను, వ్యాధిలోను ఎలాగంటి మార్పులు పొందుతుందో పరీక్షించి చూస్తున్నాడు. ఈ పరిశోధనలకు జంతుహృదయాలు కాని, కోడిపిల్లల హృదయాలు కాని సహాయపడనందువల్ల మానవహృదయాలమీద పరీక్ష చేస్తున్నాడు. అందుకోసం అరవైమూడు శవాలలోనుంచి హృదయాలనుతీసి వాటికి స్పందనశక్తి కలిగించి పరీక్షిస్తున్నాడు.

పిల్లలకు 1,400,000 పౌన్ల బహుమానం

1935 సంవత్సరం మార్చి 1 వ తేదీ మొదలుకొని ఇటలీ ప్రభుత్వం పెళ్లిళ్ల క్రింద పిల్లలకన్నందుకు 1,400,000 పౌనులు పంచిపెట్టారు. ఈ మొత్తం డబ్బంతా బ్రహ్మచారులవద్దనుంచి పన్నుమూలకంగా వసూలుచేశారు. 10,958 మంది క్రొత్త దంపతులు చెక్కులను, 50,177 మంది తండ్రులు పెద్దకుటుంబాలకు బాధ్యులైవున్నందువల్ల బోనసులను పుచ్చుకున్నారు. ఇన్ని తిప్పలు పడుతున్నప్పటికీ యుద్ధం ప్రారంభించినప్పటినుంచీ జననసంఖ్య తగ్గిపోయిందట.

గాజుకాంత

మన శరీరములలో ఏభాగము రెట్లుండునో ఏపనులు చేయుచుండునో పుస్తకములు చదివి ఊహించుటేగాని మనము చూచుటకు సాధ్యముగాకున్నది. గాని ఎక్సరేకను పెట్టినప్పటినుండి ఫోటోలు తీసి కొంతవరకు వాటిమూలమున చూడగలుగుచున్నారు. అసాధ్యములు సాధ్యములుగ జేయుటయందే శాస్త్రవేత్తల గొప్పతనము కనబడును. ఈ మధ్యనే పలురకముల పదార్థములతో ఒక ఆడబొమ్మను తయారుచేసిరి. అది ముప్పదేండ్లవయసు గలదిగా కనబడును. శరీరమందలి ప్రతిభాగమును రక్తనాళములతో సహా గలవు. డ్రిస్డన్‌లో ఒక స్త్రీ చనిపోగా ఆమెలోపల అంగములనుతీసి అస్థిపంజరమును దీని కుపయోగించిరి. లోపలి అన్ని భాగములు స్పష్టముగ కనబడునట్లు గాజువంటి పదార్థమును పైపూతకుపయోగించిరి. అందులకామెను గాజుకాంతయని పేరిడిరి. ఆబొమ్మకు లోపల 121 విద్యుద్దీపములు అమర్చబడినవి. ఏ భాగము పరిశీలించవలెనన్న ఆభాగపుదీపము వెలిగించి గమనింపవచ్చును. దానిని తయారుచేయుటకు పలువురు శాస్త్రజ్ఞులు పలువిధముల పరిశోధనలుచేసి విజయమొందిరి. ఈ బొమ్మను తయారుచేయుటకు సుమారు రెండుసంవత్సరములు పట్టెను. దీనివలన విద్యార్థులకు శరీరశాస్త్రము సులభముగ నేర్పుటకు వీలగుచున్నది.

వ్యభిచార నిర్మూలనా ప్రయత్నాలు

మోరల్ అండ్ సోషల్ హైజీన్ అసోసియేషన్ వారి ప్రతినిధి మిస్ మేరెంట్ షెపర్డ్ వ్యభిచార వ్యాపార నిర్మూలనముకొరకు ఇండియాలో యేడేండ్లనుండి కృషి సల్పుతూవుంది. వ్యభిచారిణుల సంఖ్య పెరుగుటకు మిస్ షెపర్డ చెప్పినవిషయములు గమనార్హములు.

అభాగినులు వ్యభిచారవృత్తిని అవలంబించడానికి కారణము దరిద్రమే అని ఆమె అంగీకరిస్తుంది. కాని పూర్తిగా అదే కారణమనిమాత్రం అనుకోరాదంటున్నది. క్రొత్త క్రొత్త వ్యభిచారిణులు కావలెననే పరిస్థితులు దేశములో వున్నంతకాలము క్రొత్తస్త్రీలను సమకూర్చుటవల్ల యెక్కువ లాభము యేర్పడుతుందని అభాగినులను బయటకు తీసుకొనువారు యీపనిని సాగిస్తూనే వుంటారు. కనుక వ్యభిచారము తగ్గవలెనంటే యీ క్రొత్తక్రొత్త వ్యభిచారిణులు కావలెననే వాంఛ ప్రజలలో లేకుండేలాగు చేయాలని మిస్ షెపర్డ సెలవిచ్చెను. దీనినిబట్టి దేశములోని ప్రజలభావములు చాలవరకు మారవలసి వుంటుంది.

మిస్ షెపర్డ యిలా చెప్పింది:—

"మానవుని స్వభావములో, అభిప్రాయములో, బ్రహ్మాండమైన మార్పు—విప్లవ సంస్కారభావము అవసరము. ఇటువంటి పరివర్తనము లేకుండిన మనము ఎన్నిచట్టములు చేసినను, ఎన్ని పతితోద్ధారణ ప్రయత్నములు చేసినను, యెంతటి వైద్యసహాయము చేసినను అంతయు నిష్ఫలము."

ఈ భావములను యెవ్వరును త్రోసి వేయ వీలు లేదు.

* * * *

ఒక పదమూడేండ్లబాలిక నిర్బంధమునకు పరితపించుచు వెల్లడించిన సంగతులివి

నాకు నిజముగా ఈసంవత్సరము ఖయిది అయినది. ఎప్పుడును ఇంటినుండి బయటికి పోకూడదు. వాకిట నిలువకూడదు, నవ్వకూడదు, ఎవ్వరితోను మాట్లాడకూడదు, స్కూలుకు పోగూడదు, ఇక నాకు ప్రొద్దుపోవుట ఎట్లు? ఈ పదమూడవసంవత్సరము నాప్రాణము తీయుటకే వచ్చినట్లున్నది. హా దైవమా! నాకేల ఇంతఆయుస్సు పెట్టితివి. పోనీ ఇప్పుడు నాకు పెన్సిల్ కాగితముతప్ప వేరేగతిలేదే! ఇకనించి ఇల్లే బజారు, ఇల్లే స్వర్గము, ఇల్లే సర్వస్వము కాబోలు. ఇక నేమిచేతును? స్త్రీలకు స్వేచ్ఛకలుగుననియు, స్త్రీలకు హక్కులు, శుభదినములు రానున్నవనియు పత్రికలు ఘోషించుచున్నవి కాని, ఆదినములు నామనుమలకు కూతుండ్రు పుట్టినతరువాత వచ్చునేమో? పోనీ అటువంటి తలిదండ్రులను ఇవ్వలేకపోతివనుకో! నన్ను చదివించమని నాతలిదండ్రులకేల బుద్ధి పుట్టింపకపోతివి? బుద్ధి పుట్టింపలేక పోతివనుకో! మృత్యుదేవతకేల రాయిగుండె పెట్టితివి? రాయిగుండె పెడితివికాని నాకు తోడు ఒక సోదరినేల ఈయగూడదు? దీనరక్షకుడవనియు, ఆపద్బాంధవుడవనియు, లోకము నమ్మును కాని ఎట్లునమ్మునో నాకు బోధపడుటలేదు. నేను

నీకు కనబడుటలేదా? నీవు గ్రుడ్డివాడవా? గ్రుడ్డివాడవైనచో దేశమంతయు నెట్లు పరిపాలించుచుంటివి? ఇంత పక్షపాతమెందుకు? పురుషులకు స్వేచ్ఛ, స్త్రీలకు నిర్బంధన, ఎంత కఠినుడవు? స్త్రీలను పురుషులకు అంత చులకన ఏలచేసితివి? ఇద్దరికి సమానహక్కులిచ్చిన నిన్నను వారెవరు? నాకేల అవమానము చేయించితివి? నే నేమి అపరాధమొనర్చితిని? నాతల్లితో! నాఎదురుగ! ఆదుర్మార్గునితో అట్లనా అనిపించవలసినది? నీ వేమీ అమ్మాయికి నేర్పుచున్నావనియు, అంట్లుతోముట, వంటచేయుట, ఇల్లు చిమ్ముట ఇవన్నియు నేర్పక చదువులట, పత్రికలట, ఇవన్నియు ఆడువారికి ప్రయోజనములు లేవట. అమ్మో! ఎంత మాట. ఆతుచ్ఛునికి ఎంతపొగరు? వాడేమి, తండ్రియా, లేక అన్నయా, మామయా, చుట్టమా, లేక పక్కవా? ఎవరో దాయాదట. వచ్చి నన్ననుటయా? ఏమికాలము; కాలవిపరీతము; వానిపని నేర్ప వద్దనుటకాదు. చదువేమిచేసినది? చదువులు, పత్రికలు, స్త్రీలు నోచుకొనలేదు కాబోలు? ఇట్లనే భారతసోదరీమణులు విచారించుచున్నారు కాబోలు.

* * * *

స్త్రీల కఱవు

కలకత్తాలో ఆల్బర్టుహాలులో "రేడికలు" పార్టీవారు జరిపించిన సభలో జవహరులాలుగారు ఉపన్యసించబోయి యువతీయువజనులారా అని సంబోధించినారు. కాని సభారంగములో పేరునకొక యువతియైన లేకుండెను. మేడమీద ఎవరైనా యుందురేమోయని తలయెత్తిచూచిరి. అక్కడ అంతకన్నా లేకుండిరి. అందరికి పెద్దనవ్వు వచ్చెను. జవహరులాలుగారికి ఒక ఫ్రెంచిగ్రంథకర్త వ్రాసిన వాక్యము జ్ఞప్తికివచ్చినది. కలకత్తానగరము స్త్రీలకు కఱవుపట్టిపోయిందని ఆతడు వ్రాసినాడట. రేడికలు పార్టీవారి స్త్రీలుకూడా ఇంతఘోషా ఇంతరహస్యము యేలవచ్చెనని జవహరులాలుగారు అడిగినారు. ఈపార్టీ అంతా బ్రహ్మచారులదండీ అని యెవరో సభలోనుండి కేక వేసిరి. సభఅంతయు నవ్వులతో ప్రతిధ్వనించెను.

* * * *

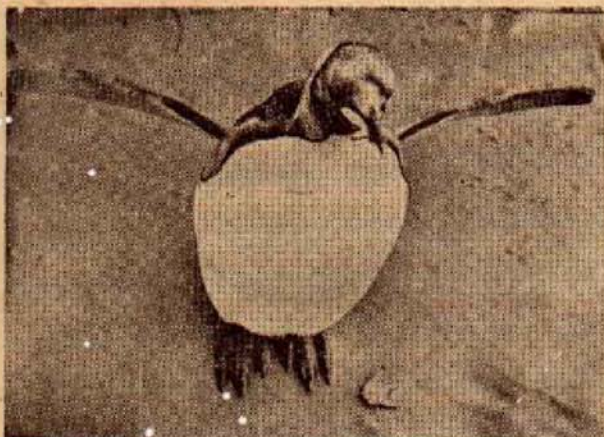
వేడినీళ్ల ప్రవాహాలు

హిమాలయపర్వతప్రాంతములలో కాంగ్రాగుహలవద్ద వేడినీళ్లు ప్రకృతి సహజముగా ప్రవహించుచుండును. దానితో యాత్రికులు వంటచేసికొందురు. 'కులూ' జిల్లాయందు, మణికర్ణవద్ద ఎపుడూ వేడినీళ్లు ప్రవహించు ఉష్ణజలపాతములు గలవు. ఈ పుణ్యతీర్థములను సేవించుటకువచ్చు యాత్రికులు, వేరే పొయ్యి అక్కఱలేకుండ యీనీళ్లతోడనే వంటచేసికొందురు.

పాలంపూరు తహసీలులో నేస్నెకవద్ద తాత్వానీ (తప్తపానీ) అనుచోట యేటేట ఒకతీర్థము జరుగును. అక్కడ ఉష్ణజలధార పడుచుండును. ఆ పుణ్యజలములు చాలపవిత్రములనియు, ఒక్కసారి మునిగినచో కడుపునొప్పి పోవుననియు నమ్మకముగలదు.

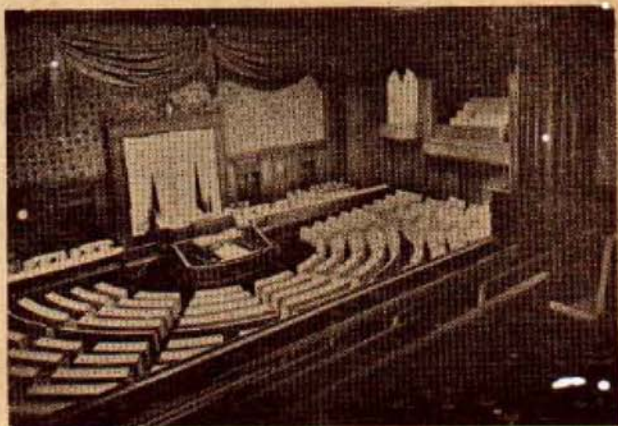
రామపూర్ తాలూకాలో కాంగ్రాతహసీలునందు సాక్‌నది లోయలలో వేడినీటి ధారపడును. యాత్రికుల ఉపయోగముకొఱకు ధారచుట్టూ రాతిచపటా చేయబడియున్నది. అక్కడనుండి ఒక చెరువులోనికి నీరుపడుటకు ఒక మట్టిగొట్టము అమర్పబడిఉన్నది. చెరువులో యాత్రికులు స్నానముచేతురు.

* * * *

యుద్ధానికి తయారు !

పెంగ్విన్ అను నీటిపక్షి దేనితో నైన పోరాడుటకు రెక్కలను చాచి, ముక్కును ముందునకు వంచి తయారగును.

టోకియో నగరమందలి నూతన ఆపోగభవనము.

కోట్లకొలది ధనముఖర్చుపెట్టి 20 సం. కాలము ని

స్వేచ్ఛాజీవుల కర్మకాండలును సంసేవివిధానంబులున్
ఇచ్ఛాపథ్యముగాన గల్గుటరుదే హృద్వీధి జ్యోతిర్లతల్.

భూగర్భనగరం

ఫ్రాన్సుదేశంలో అమీన్సు అనేచోట భూమితవ్వి లోపల ఒకనగరం నిర్మిస్తున్నారు. 7,500 అడుగుల వైశాల్యంగల మందిరాలు దారులు నిర్మించతగినభూమి త్రవ్వినారు. ఇంకా ఎంతదూరం తవ్వుదారో నిర్ణయంకాలేదు. యూరపుఖండములో ఇంతవరకు నిర్మించిన భూగర్భనగరాలలో ఇంతపెద్దది లేదు.

మూడవశతాబ్దంనుంచీ ఈనగరం అక్కడవుంది. ప్రాంతీయశత్రువులు వారిమీద దండెత్తివచ్చినప్పుడల్లా ఆ భూగర్భనగరంలో వారు దాగివుండేవారు. ఆనగరం అక్కడవున్న సంగతే తరువాత జనులు పూర్తిగా మరచిపోయినారు. ముప్పదిసంవత్సరాలక్రితం ఒకఫాదరీ ప్రాతకాగితాలు తిరగవేస్తూవుండగా అక్కడ ఒకనగరం వున్నట్టున్ను, దాని పూర్తివివరాలున్ను కనుక్కున్నాడు. చివర కాస్థలంకూడా గుర్తించాడు.

ఈరోజున పరిశోధకులు ఆభాగం త్రవ్వచూస్తున్నారు. ఇంతవరకు 300 గదులు త్రవ్వినారు. అది భూమిపైభాగానికి నూరుఅడుగుల లోతునవున్నది. వాటిని పెద్ద సభాగారాలుగా వుపయోగించవచ్చునని అనుకుంటున్నారు. ఇంత లోతునవుంటే అక్కడినుంచి పారిపోవడానికి గొట్టాలువున్నవా అని పరిశోధన చేశారు. అక్కడనుంచి కొంతదూరానవుండే కొండలమీదికి గొట్టాలువుండేవనీ, ప్రజలు ఈ భూగర్భనగరంలోవున్నారని గుర్తించకుండావుండటానికే అలాచేస్తుండేవారనీ తెలుసుకున్నాడు. 18వ శతాబ్దములో ఉప్పు దొంగిలించేవారున్ను, పన్నులు చెల్లించనివారున్నూ, రాజద్రోహులున్నూ ఆనగరంలో దాగివుండేవారట.

* * * *

నిద్రలో గుర్రు

లండనులో కాపురముచేస్తున్న ముప్పదేండ్లస్త్రీ నిద్రలో బ్రహ్మాండము బ్రద్దలయేటట్టు గుర్రు పెడుతుంది. తెల్లవార్లూ విరామములేని గుర్రు. ఇది ఆమెభర్తకు యేమాత్రము యిష్టములేదు. పైగా యీ గుర్రువల్ల అతనికి రెండుసంవత్సరములుగ నిద్రలేనేలేదట. ఈగుర్రును నివారించవలెనని భార్యాభర్తలిద్దరు అనేక ఉపాయములు చేసిరి. కాని ప్రయోజనము లేకపోయినది. పిమ్మట ప్రాణమువిసిగి భర్త ప్రపంచమునగల వైద్యప్రముఖులకొక విజ్ఞాపన చేసికొన్నాడు. ఈవిజ్ఞాపన వృథాగాపోలేదు. గురకను అరికట్టే ఉపాయాన్ని ఒకయువకుడు సూచించి మన్ననలను పొందగలిగినాడు. ఈ యువకుడీపనికి తీసికొనిన సాధన సామగ్రి ఒక మైక్రఫోను, ఒకగంట, ఒకఅలారం. ఈసామగ్రినంతను రొట్లో ఆమెకు తగిలించినాడు. ఆమె గుర్రు ప్రారంభించగానే మైక్రఫోనులో వినబడుతుంది, అలారం కొడుతుంది, యీవిధంగా నిద్రపోనీయకుండా చప్పుడగుతుంది. నిద్రపట్టకపోతే గుర్రు రానేరాదు. ఈఉపాయంవల్ల ఆమె గుర్రుపోయింది. భార్యగుర్రువల్ల నిద్రాసౌఖ్యవిహీనులైన భర్తలీ పైఉపాయము పరీక్షింపతగినది.

* * * *

తెల్లబానిసలు

అబిసీనియావంటి దేశాలలో బానిసత్వంవుంది. ఆదేశాలను బాగుచేస్తున్నాం అంటారు పాశ్చాత్య నియంతలు. కాని ఆ నాగరిక దేశాలలోకూడా ఆడపిల్లలను బానిసలుగా మోసపుచ్చి తీసుకుపోవడం

ఈనాటికిన్నీ జరుగుతూవుంది. స్కాట్లండుయార్డువారు ఎన్ని తెలివితేటలతో ప్రయత్నిస్తున్నా ఇంగ్లండులో కూడా ఇది జరుగుతూనే వుంది.

సినిమాస్టూడియోలదగ్గర ఎక్స్ట్రాలుగావుండే పిల్లలను ఎక్కువజీతా లిప్పిస్తామని భ్రమపెట్టి సరాసరి వాయువిమానాలమీద ఫ్రాన్సుదేశానికి చేరవేస్తారు. తరువాత వారిగతి ఏమయిందీ ఎవరికీ తెలియదు. ఇలా పిల్లల్ని మోసగించి తీసుకుపోయే సంఘంఒకటి వెస్ట్ఎండ్లోవున్నది. ఇటీవలనునే వారిచేతినుంచి అదృష్టవశాత్తు తప్పించుకొనివచ్చిన ఒక పదిహేడేండ్లపిల్ల ఈరహస్యం బైటపెట్టింది.

*   *   *   *

ఏమీ అపాయకరంకాదు

చలిజ్వరంక్రిములను మొదట కనిపెట్టిన సర్ లోనాల్డురోస్ అనే దొరగారు "టీ"నిగురించి మాట్లాడుతూ "నేను యింతవరకు ప్రతిరోజూ తప్పకుండా రెండు మూడుసార్లు టీని త్రాగుతూవున్నాను. దీన్ని నిరాక్షేపణీయంగా త్రాగవచ్చునని నా అభిప్రాయం. నాగరకతవిశేషంగా ప్రబలివున్న యీరోజుల్లో అనేకమైన యితరభోగాలతోపాటు టీ అభ్యాసంగూడ అనుభవయోగ్యంగావుంటుంది. ఇది కేవలం నిరపాయకరమైనది. బడలిక తగ్గించి పేద దీరుస్తుంది" అన్నారు.

అంత తెలిసినవాడు టీనిగురించి ఆవిధంగా చెప్తూవుంటే, అది మంచిదికాదనే అభూతకల్పన యెక్కడినుంచివచ్చింది? అయితే అదృష్టవశాత్తు టీలోవుండే మంచిగుణాలు యిప్పుడిప్పుడు యావన్మందికి తెలిసిపోతున్నవి. కొంచెం చదువుకున్నవాళ్లదగ్గరనుంచి పైఅంతస్తులో వుండేవాళ్లంతా యీ వ్యతిరేకప్రచారకుల మాటలను విశ్వసించటంలేదు. సర్ రోనాల్డురోస్ దొరగారి మోస్తరుగానే, టీని విశేషంగా వాడుతున్నవాళ్లు దానిలో మంచిగుణాలు లాభాలు యావత్తు స్వయంగానే అనుభవమునీద తెలుసుకుంటున్నారు. శాస్త్రవేత్తలు, పరిశోధకులుగూడ అప్రమత్తులై యుండలేదు. టీలో యిదివరకే అందరికి తెలిసివున్న మంచిగుణాలుకాక, మానవకోటికి ఉపయుక్తంగావుండే గుణాలు టీలో యేమేమివున్నవో వాటినన్నిటిని పరిశోధించి కొత్తకొత్త సంగతులను కనిపెడుతున్నారు. తేనీటియొక్క రంగు, రుచి, సువాసన, మంచిదనము మొదలయినవన్నీ ఆకులోనున్న వస్తుగుణాలవల్ల యేర్పడుతవి. టీ త్రాగినతరువాత మనసు మెదడు సేదదీరి హాయిగావుండడానికి యిదేకారణం. టీ త్రాగితే నరాలకు పుష్టివస్తుంది. శరీరపటుత్వం హెచ్చుతుంది. ఇది ప్రతివారికి నిత్యమూ కలుగుతుండే అనుభవం. అందుచేత కాయకష్టంవల్ల జీవించే పాటకజనానికి, మనో పరిశ్రమ అవసరమైవున్న ధీమంతులకును, ప్రకృతిసిద్ధంగానే వారివారి శరీరనిర్మాణంలోని అవయవాలు శ్రమాధిక్యతవల్ల శిథిలతపొందుతూవుంటవి. అటువంటి సందర్భంలో అటు దేహబలంగాని, యిటు బుద్ధిబలంగాని కొరవడకుండా వాటికి ఉత్తేజం కలిగించేటందుకు టీత్రాగడం అత్యావసరం అగత్యం.

"టీ త్రాగడంవల్ల మెదడుకు ఉత్తేజం కలుగుతుంది. ఎల్లప్పుడు చురుకుదనంగాను ఉత్సాహంగాను వుండటానికి టీ త్రాగవలెను" అని న్యూయార్కు, కొలంబియా యూనివర్సిటీలోని కాలేజి అఫ్ ఫార్మసీకి సలహాదారుగావున్న డాక్టర్ బస్సీదొరగారు చెపుతున్నాడు.

గ్రంథ పరిచయము

వాహిని (పత్రిక)

ఇది 23, స్ప్రింగర్సు వీధి, జి. టి. మదరాసునుండి శ్రీయుత న్యాయపతి నారాయణగారి సంపాదకత్వమున ప్రతి మంగళ శుక్రవారము వెలువడుచు ముఖ్యముగా రైతుల యభ్యుదయమునకై పాటుపడు పత్రిక. ఇది వెలువడుటకుముందే ప్రభుత్వమువారు రెండువేల రూపాయలను సెక్యూరిటీ కట్టించుకొన్నారు. ఇటువంటి ఆటంకములకు చెనకకుండా నిది యభివృద్ధి జెందునని యాశించుచున్నాము. హిందూదేశము కర్షకుల దేశము. వారు బాగుపడినచో దేశము బాగుపడును. వారు బాగుపడవలయునన్న నిట్టిపత్రిక లత్యావశ్యకములు. ఇది యట్టికొరత తీర్పగలదని యందు ప్రకటింపబడు విషయములు సాక్ష్యములుగ నున్నవి. విడిపత్రిక అరణా.

అబిసీనియా విధ్వంసము — సాహిత్యలత 11-వ కుసుమము. రచయిత్రి శ్రీమతి కవితిలక పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు. దీనిని ప్రకటించిన శ్రీయుత కర్లపాలెం కృష్ణారావుగారు సంపాదకీయములో "నాటకములు రచించినగాని కవిత్వము పూర్తిగ వచ్చినట్లు గాదని పిచ్చినమ్మకముతో గ్రంథకర్త్రి భగీరథప్రయత్నము చేసినట్లు గనపడుచున్నది" అని వ్రాసిరి. చేసినది భగీరథప్రయత్నమైనను ఫలితము భగ్నమైనది. ఎవ్వరు వ్రాసినను ఎట్లు వ్రాసినను నాటక మనదగును నేని యీ గ్రంథమున కా నామధేయము చెల్లును. వస్తువిషయమున గాని, రచనావిధానమున గాని, భాషావిషయమునగాని మరెద్దానిలో గాని దీనినిగూర్చి వ్రాయవలసినది లేదు. కాని ఆధునికసమస్యలను గూర్చి వ్రాయ ప్రయత్నించిన కవితిలకగారి యోజన్సు శ్లాఘనీయమే. ఇకమీదట రచయిత్రిగా రుత్తమ గ్రంథముల రచింప బ్రయత్నింతురనియు, 'సాహిత్యలత'యందు పరిమళయుతమైన కుసుమములు పూచుననియు యాశింతుము.

సుశ్రుత సంహిత (నిదాన స్థానము) — ఇది భరద్వాజాయుర్వేద గ్రంథమాల ద్వితీయ కుసుమముగా వెలువడినది. దీనిని డాక్టరు పురాణపండ రామమూర్తిగారు రచించిరి. నేడు క్రమక్రమముగా నాయుర్వేద ప్రాముఖ్యము గమనింపబడుచున్నది. కావున అందు సంస్కృతమునగల గ్రంథములను తేటతెల్లముగ తెలుగులో జనబాహుళ్యమున కుపయోగపడునట్లు రచించు నావశ్యకత గలదు. ఇందు సంస్కృతమునకు తెలుగు వ్రాయబడినది. ఇది యందరికిని సులభముగనుండు రీతి వివరముగా రచింపబడియుండిన బాగుండును. రాబోవు భాగముల నారీతిగా ప్రకటించిన మంచిది. ప్రతులు వలయువారు సంపాదకుడు: భరద్వాజాయుర్వేద గ్రంథమాల, కాకరపఱ్ఱు, తణుకు తాలూకా, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా అని వ్రాసిన బడయగలరు. వెల 0-12-0.

తుకారామ్ — ఇది నోబుల్ కళాశాలయందు ఆంధ్రోపాధ్యాయులుగా బనిచేసి, పెక్కు గ్రంథముల రచించిన

గృహలక్ష్మి

శ్రీ రామమీర్జబ్రహ్మకవిగారిచే రచింపబడిన పద్యకావ్యము. తుఖారాహే తన తండ్రివిజయించిన శ్రీ కృష్ణదేవరాయలను తండ్రియాజ్ఞతోని వివాహమాడి, యతడు దాసీపుత్రుడని తల్లియు దాసియు ననుగ్రోధింప నోడబడియుండ నాయడంతను రాయలెఱింగి యామెను పుట్టినింటికి పంపెను. ఆమెయు పశ్చాత్తప్తయై నింటికి పోక రాయల రాజ్యమునందేయుండి కంబము చెఱువు గట్టించి బీదలపాలిటి పెన్నిధానమై అన్నపూర్ణ యను నామధేయమునందు రాయలు రెండిగి యామెను తిరిగి చేపట్టగా స్వీకరించెను. ఇది యందలి యితివృత్తము. ఇది చరిత్రాత్మకము. కథకు సంబంధము లేని చరిత్రవిషయముల నైన నిందులో చేర్చబడినవి. కవితయందు ప్రబంధకవుల అనుసరణములు గలవు. ఇది ఇంటర్మీడియేటుకు పఠనీయగ్రంథముగా నంగీకరింపబడినది. వెల రు. 1.

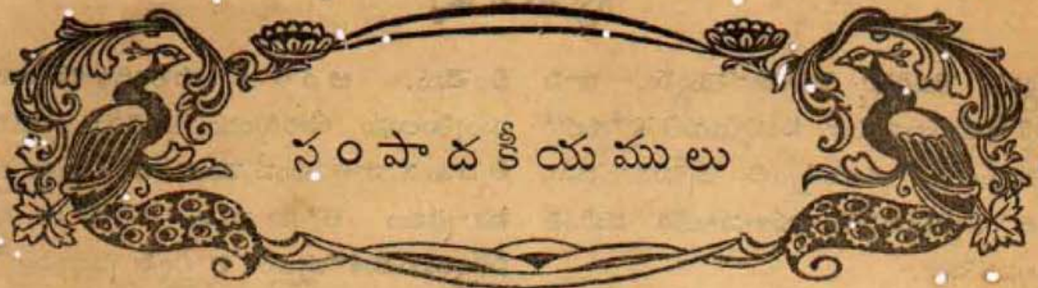
ద్రావిడవంశ చరిత్ర

ఇది చిట్టల సుబ్బారాయుడు (మహోపాధ్యాయుడు, బోర్డు హైస్కూలు, ఎలమంచిలి)గారిచే రచింపబడినది. ద్రావిడ వంశజాల గోత్రములు, పక్షములు, ప్రవరములు, వంశనామములు మొదలగువాని యుత్పత్తులు, వాని పరస్పర సంబంధములు నిందు వివరముగ గలవు. వెల 0-8-0.

పులిగోరు పతకము

ఆంధ్రులకు చిరపరిచితులైన శ్రీయుత వడ్డాది సీతారామాంజనేయ కవిగారు దీనిని రచించిరి. ఇందు "భా! శింకోటానగ, హేమశైలభవనా! శ్రీ సత్యనారాయణా!" అనుమకుటముతో పద్యములన్నియు యేకప్రాసశార్దూల వృత్తములై యున్నవి. ఏకప్రాసమైనందున వచ్చిన పదజాలము పలుమారువచ్చినను ధార కుంటుపడక యున్నది. వెల 0-2-0. భాసింకోటలో గ్రంథకర్త గారివద్ద దొరుకును.

ప్రేమ - త్యాగము:

నిష్కళంకమగు ప్రేమయందు త్యాగమంతర్భూతమైయున్నది; త్యాగమునందు ప్రేమ అంతర్లీనమైయున్నది; ప్రేమలేని త్యాగముగాని త్యాగములేని ప్రేమగాని ప్రపంచమున నూహించుటకు సాధ్యముగాదు; ప్రేమయే త్యాగము; త్యాగమే ప్రేమ. ప్రేమ ప్రతిఫలముఁగోరదు. స్వార్థపరత్వము చెంతజేరనివ్వదు; న్యూనతాధిక్యతల గమనింపదు; సాహసములకు వెనుదీయదు. ప్రేమహృదయుడు పరమాత్ముడందురు. కొందరు ప్రేమయే పరమాత్ముడందురు. యువతీయువకుల మధ్యగలట్టిప్రేమ కిట్టిగుణము లుండునాయను సందియ మనావశ్యకము. నిజమైన నిష్కళంకమైన ప్రేమ యెట్టిచోటనైన నీగుణములకు దూరముగ నుండజాలదు.

1936 వ సంవత్సరము డిశంబరు 10 వ తేది ప్రపంచచరిత్రలో నాచంద్రతారార్కముగా నుండుటకు సువర్ణాక్షరములతో లిఖింపబడవలసిన దినము. ఆ దినముననే ప్రపంచమునందద్వితీయమై, యతివిశాలమై, యసదృశమై భవోపేతమై, రవియ స్తమింపని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాధినాధుడైన అష్టమ ఎడ్వర్డు సార్వభౌముడు తాను హృదయపూర్వకముగ ప్రేమించిన ప్రణయమూర్తిని వివాహమాడుటకు తన ప్రభుత్వ మంగీకరింపకపోవుటచే సామ్రాజ్యమును తృణముగ పరిగణించి పరిత్యజించి ప్రేమ, త్యాగ సామ్రాజ్యములకు చక్రవర్తియై నాగరికతాలోకహృదయసింహాసనమునధిరోహించెను.

ఎడ్వర్డుగారికి 42 రెండు సంవత్సరముల ప్రాయమైనను వివాహము గాలేదు. తనకు నచ్చిన వనిత దొరకనిదే కారణమై యుండవచ్చును. వారు గతసంవత్సరారంభమున తండ్రి యనంతరము రాజ్యాధికారమును పూనిన తరువాత వివాహవిషయమై పెక్కు ఊహాలు బైలుదేరెను. గత ఆగస్టుమాసమునందు ఏడ్రియాటిక్ సముద్రమునందు విహారముసలుపుచున్న కాలమున వారివెంబడి పెక్కుయువతు లుండిరి. వారిలో నమెరికాదేశీయురాలైన వాలెస్ ఎర్నెస్ట్ సింప్సన్ సతియొకర్తె. సార్వభౌము లా కాలమున చేయుచున్న కార్యజాలమందు పాల్గొనుచువారికి సమీపవర్తియైయున్నందున అమెరికాయందలి పత్రికలు చక్రవర్తికిని ఆమెకును వి[illegible]హము జరుగవచ్చునని ప్రకటింపసాగెను. కాని బ్రిటిష్ ప్రతిక లా విషయమై యేమియు ప్రకటింపక మిన్నకున్నందున నందలి రహ

స్యము లెవరికిని తెలియకవచ్చెను. కాని అక్టోబరుమాసమున సింప్సనుసతి కోర్టులో విడాకులకై ప్రయత్నించి డిక్రీనిపొందెను. ఇది పత్రికలందలి యూహాలను మరింత బలపరచెను.

వాలిస్ ఎర్నెస్ట్ సింప్సను అమెరికాయందలి బాల్టిమూరుపట్టణ నివాసస్థురాలు. ఇంగ్లండుచరిత్రలో సుప్రసిద్ధులైన నార్మను ప్రభువులవంశమున జనించినది. ఈమె కిపుడు 38 సంవత్సరములు. ఆమె మొదట 1916 వ సంవత్సరమున అమెరికా నౌకాసేనానియగు స్పెన్సరును వివాహమాడెను. ఆరుసంవత్సరము లాతనితో కాపురమొనరించి విడాకులుపొందెను. తదుపరి ఎర్నెస్ట్ సింప్సను అను అమెరికను న్యాయవాదిని వివాహమాడెను. ఆతనికి యింగ్లండులో షిప్పింగ్ ఏజెంటు ఉద్యోగమైనందున నామె యింగ్లండులోనే యుండెను. ఎడ్వర్డుగారు వేల్సు యువరాజుగా నున్నప్పుడే యామెను గలసికొనుట తటస్థించెను. వారిపరిచయ మభివృద్ధినొంది, స్నేహరూపముదాల్చి యంత్యమున ప్రణయముగా పరిణమించెను. అప్పటినుండియు నామె రాజాంతఃపురమున జరుగు విందులకెల్ల మంత్రులతోగూడ నాహ్వానింపబడుచువచ్చెను. కొంతమంది దీనిని సహింపరైరి. ఈసమాచారములెల్ల బ్రిటిషు పత్రికలందు ప్రకటింపబడకుండ నాపబడెను. కాని అమెరికాపత్రికలు విరామములేకుండ చక్రవర్తి నామె వివాహమాడుననియు, నామె రాణిగానున్నదనియు వ్రాయ ప్రారంభించెను. అంతట మతాధికారులును మంత్రులును ఊరకుండు టుచితముగాదని తీవ్రముగ నాలోచింప మొదలిడిరి. చక్రవర్తి మాత్రము తానామెను వివాహమాడ నిశ్చయించుకొన్నట్లు బాల్డ్విన్ ప్రధానితో చెప్పివైచెను. ప్రభుత్వము, సామ్రాజ్యమందలి యితరరాష్ట్రములు దాని కంగీకరింపనిచో రాజ్యమును త్యజించుటకు సిద్ధముగ నుంటినని తెలిపెను. ప్రజలు చక్రవర్తిగారి యాశయములతో నేకీభవించినను వారి ప్రభుత్వమునురాష్ట్రములు నంగీకరింపలేదు. కారణ మేమన సింప్సన్‌సతి రాచకన్యక గాదు; పైగా రెండుమార్లు విడాకులిచ్చినది. అదియునుగాక బ్రిటిషు రాజ్యాంగపద్ధతి దాని కొప్పుకొనదు; సాంప్రదాయముల కదివ్యతిరేకము. తుదకు చక్రవర్తి 'మార్గనాటిక్' వివాహమునకైన అనుమతివ్వవలెనని కోరెను.

ఈ వివాహముప్రకారము ఆమె రాణి కాజాలదు; ఆమె సంతతికి రాజ్యము సంక్రమించదు. కాని మంత్రి దాని కంగీకరింపలేదు. బ్రిటిషు రాజ్యాంగములం దిట్టిచట్టమిదివరకు లేదు; నూతనముగా ప్రవేశపెట్టుటకు వారు సంసిద్ధులుగాలేదు; అని ఆతని సమాధానము.

హృదయపూర్వకముగ ప్రేమించిన యామె సహకారతలేనిది సంతోషమేగాదు రాజ్యభారముకూడ పూనజాలనని యెంచు ప్రేమపూరితహృదయ మొకవంక; మానవత్వము నెంతమాత్రమును లెక్కింపక

సాంప్రదాయములని ప్రాకులాడు రాజ్యాంగ పద్ధతిగల సామ్రాజ్య మొకవంక; ప్రకృతి సిద్ధమై సచ్చిదానందప్రదాయనియగు ప్రేమ యొకవంక; పెక్కు నిర్బంధములచే వ్యక్తిత్వమునుకూడ మంటగలుపు ఛాందస మైన సామ్రాజ్యాధికార మొకవంక; గను గొని,

"కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే
గర్వోన్నతిం బొందరే
వారేరీ సిరిమూటగట్టుకొని పో
వంజాలిరే? భూమిపై
పేరైనంగలదే?......" అనియు,
"......రాజ్యములేల? వైభవము లే
లా ధర్మము ల్లేనిచో" అనియు

దలంచి నశ్వరమగు సామ్రాజ్యము త్యజించి యనశ్వరమగు ప్రేమసామ్రాజ్యాధిపత్యము వహింప నిశ్చయించి డిశంబరు 10 వ తేది రాజ్యత్యాగప్రమాణపత్రముపై సంతకముచేసెను.

ఇంతటి మహోన్నతత్యాగ మింతవరకు ప్రపంచచరిత్రలో గానము. ఇకమీదట నైన నుండుట సందియమే. రాజ్యమునకు రాకముందే ఎడ్వర్డుగారు ప్రజాహృదయమును చూరగొనియుండిరి. వీరి సార్వభౌమత్వముచే సామ్రాజ్యమున నూతనోజ్జీవము గలుగునని యెందరాశించిరి. ఇవ్విధమున ప్రజాహృదయమును గడించిన వీరు త్యాగముచే స్థిరముగ నందు నెలకొనిరి.

ఇట్టి వైవాహిక సంబంధములు భారతీయులకు నూతనముగనుండవచ్చును. కాని వారుకూడ చక్రవర్తిగారి యాశయములతో నేకీభవించిరి. పాశ్చాత్యదేశములం దిట్టివి సర్వసాధారణములు. అందుచే వారు చక్రవర్తిగారి వివాహమున కడ్డుచెప్పుటలో నర్థములేదు. పైగా సాంప్రదాయములకై యుత్తముడగు చక్రవర్తి వ్యక్తిత్వమునకు ఆటంకముగదా! వాలిస్ సాధారణకుటుంబిని యైనందుననా నీయవరోధము? ఇదిమాత్రము సమంజసమా? ప్రభుత్వమునం దున్నత స్థాన మాక్రమించుటకు ప్రతివారు దగియున్నారని వారి సిద్ధాంతముగదా? దీనిని బట్టియేగదా యూరు పేరులులేని హిట్లరులు, ముసోలినీలు, మాగ్డనాల్డుగారలు పైకి వచ్చుట! ఇంతయేల? బ్రిటనునందే చక్రవర్తికంటె నెక్కుడధికారముగలిగి వారిని సైతము చెప్పు చేతలలో నుంచుకొను ప్రధానామాత్యపదవిని పత్రిక లమ్ముకొని జీవించుచుండిన బీదబాలురుగూడ నాక్రమింపనగుచో, చక్రవర్తియే హృదయపూర్వకముగ ప్రేమించిన యొక సాధారణ కుటుంబిని రాణి కాకూడదా? తాము నాగరికులమని, కులభేదములు వర్ణవ్యత్యాసములు అనాగరికపద్ధతులని డంబములు బల్కుచు నితరుల వెక్కిరింపనగును గాని, వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమునుగాని, మానవత్వమునుగాని, గుణప్రాధాన్యతనుగాని గమనించి మెలంగుట వారికి సాధ్యముగాదేమో?

ఎటులైననేమి? రవియస్తమింపని సామ్రాజ్యనాథుడైయుండిన ఎడ్వర్డును వాలిస్ పొందజాలకపోయినను, ప్రేమ సామ్రాజ్యధినాథుడై ప్రపంచహృదయమున స్థిరముగ నెలకొన్న నుత్తమపూరుషుని పొందగలదు.

బ్రిటిషుప్రభుత్వము ప్రేమించిన సాధారణ స్త్రీకొరకై చక్రవర్తి తనపదవిని త్యజించునా యని సందేహించెను కాబోలు. అట్లైనచో వారు ప్రేమయొక్క తత్త్వమును శక్తిసామర్థ్యములను సరిగా గమనించి యుండరు. అది దేనిని లెక్కింపదు. అడ్డు వేసిన నిలువదు; అణగద్రొక్కిన నశింపదు. ఇట్టి పవిత్ర పరమోత్కృష్ట ప్రకృతిని ప్రకటించిన ఎడ్వర్డుగారికి నమోవాకములు. ఈ మహనీయుని యాశయములు లభించి యాత్మానందలబ్ధి లభించుగాక.

ఇంతట మహోన్నతుని స్థాన మాక్రమించిన యారవజార్జి సార్వభౌములును, ఎలిజబెత్ రాణిగారును ప్రజల హృదయమును చూరగొని సామ్రాజ్యమును వైభవోపేతము గావించి వెలయుదురుగాక.

* * *

గృహలక్ష్మి కొకసోదరి

నవవర్షప్రాయయై నాంధ్రుల యింట నల్లారుముద్దుగా బెరిగి యందరి మన్ననల నందుచున్న 'గృహలక్ష్మి'కి ఈమాసారంభమున నొక సోదరి ప్రభవించినదని తెలిసికొనుటకు పాఠకు లానందింతురని యెంచెదము. జనవరి మాసారంభమునుండియు "గృహలక్ష్మి" యను పేరుతోడనే యిట్టి యాశయములతోడనే తమిళభాష (అరవము)యందు మాసపత్రిక మాకార్యాలయమునుండి వెలువడుచున్నది. స్త్రీలకు సంబంధించిన పద్యగద్యవ్యాసములు చిత్రపటములు ఆంధ్ర గృహలక్ష్మియందువలెనే స్త్రీల యాయురారోగ్యాభ్యుదయముల నభివృద్ధిజేయు నుద్దేశముతో ప్రకటింపబడుచుండును.

ఇదివరలో నరవమున స్త్రీల సచిత్ర మాసపత్రిక యొక్కటుండినదిగాని యిప్పుడొక్కపత్రికయైన స్త్రీలకొఱకై ప్రత్యేకముగ వెలువడుచుండుటలేదు. ఈకొరత తీర్చి తమిళ సోదరీమణుల నుజ్జీవింపదలంపుతో వెలువడు తమిళ గృహలక్ష్మి యందరి యాశీర్వాదములబలంబున తనసోదరివలెనే తామరతంపరై వర్ధిల్లునని యాశించుచున్నాము.

* * *

నెహ్రూగారికి విజయము

భారతీయనేతలందు లోకోన్నత పురుషుడైన మహాత్మాగాంధిగారికి తరువాత నెన్నదగినవారును ప్రస్తుత పరిస్థితులలో దేశమునందంతయు నైకమత్యము నెలకొల్పి రానున్న విషమపరిస్థితుల నతి చాకచక్యముతో నెదుర్కొని దేశోన్నతికి దోడ్పడు సామర్థ్యము గలవారును శ్రీయుత జవహరిలాలుగారొక్కరేయని భారతీయులందరు-మహాత్మాగాంధిగారుకూడ-యేకగ్రీవముగనంగీకరించిన

విషయమే. అందువలననే గతసంవత్సరమున జాతీయ సభాధ్యక్షతనాతని కివ్వబడెను.

తనను నేతగా నేర్పరచుకొన్నందులకు ప్రతిఫలముగా జవహరిలాలుగారు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమంతయు నతి నిపుణతతో నిర్వహించుటయేగాక యావద్భారత దేశమంతయు దిగ్భ్రమ జనించురీతి సంచారము గావించి కాంగ్రెసు యాశయములను జనబాహుళ్యమునకు తేటతెల్లముగ వివరించి వారితరపక్షముల మాని జాతీయపక్షమునే బలపరచురీతిగావించి దేశీయ విదేశీయ ప్రముఖులచే శ్లాఘింపబడిరి. ఈలోపల తన యుద్యోగకాలము ముగియవచ్చెను. కాని తాను తలపెట్టిన కార్యక్రమమంతయు ముగియదయ్యెను. రానున్న సంవత్సరమున జాతీయాధ్యక్షత నింకొకరు వహించినచో వారలు జవహరిలాలుగారు ప్రారంభించిన కార్య మాతనివలెనే నిర్వహింతురనుట సాహసము. దేశీయులందరామోదించిన యాకార్యక్రమమును నూతనాధ్యక్షులు అనుసరించుటవీడి నింకొకత్రోవత్రొక్కుచో నది శుభావహముగాజాలదు. అందునకై యీపరిస్థితులలో తాను దలపెట్టిన కార్యజాలమును గమ్యస్థానము చేర్చువఱకు నెహ్రూగారే యధ్యక్షులుగనుండిన యుత్తమమని భారతీయులందరేకకంఠముగ బలుకజొచ్చిరి. జవహరిలాలుగారి కొక్కరే పెక్కుమారులు దేశీయసభాధ్యక్షులుగా నుండుట కిష్టములేకపోయినను దేశమంతయు కోరినచో తాను వారుగోరువిధముగ వర్తింపనంగీకరింపకుండుటుత్తమముగాదని తనను మరల నధ్యక్షునిగా నెన్నుకొన్నచో వారి యిష్ట ప్రకారమే కార్యజాలమును కొనసాగింతునని ప్రకటించెను.

దీనిపై ఫైజిపూరుకాంగ్రెసు సభాధ్యక్షునిగా జవహరిలాలు నెహ్రూగారెన్నుకొనబడిరి. ఇయ్యది అఖిలభారతదేశమంతయు నంగీకరించిచేసినపని కాన జవహరిలాలు యాశయముల గుర్తెఱిగి వారిపద్ధతులయెడ గౌరవముంచిరని తలంపనగును. వారు ప్రారంభమందు తాను దలపెట్టిన సామ్యవాద పద్ధతులనుమాని యితరుల యిష్టప్రకారము వర్తించునను యభిప్రాయమును వెల్లడించినందుననే యెన్నుకొనబడిరని యనజాలము. అధిక సంఖ్యాకుల యభీష్టమెటులుండునో దానినిబట్టి వారు వర్తింపవచ్చును. కాని యిదివఱకే వారి పద్ధతులందరికిని నచ్చినవి; చాలమందినేతలు వారి సిద్ధాంతము లే దేశాభ్యుదయమునకు మార్గములని యెంచుచున్నారు. వారు తిరిగి యధ్యక్షులైనందుల కభినందింపుచు వారాపదవియందున్నంత కాలము అధికసంఖ్యాకుల యాశయముల ననుసరించి దేశవిముక్తికి పాటుబడ పరమాత్ముడు వారి పాలనుండుగాకయని కోరుచున్నాను.

'మాయాబజారు'—తెలుగుటాకీ

వేల్ పిక్చర్స్వా రిదివరకే 'సీతా కల్యాణము' 'కృష్ణలీల'లవంటి జనాకర్షనీయమైన తెలుగు టాకీలను తయారుచేసి కీర్తి

గడించినవారు. వీరిచే నిటీవలనే విడుదల గావింపబడి 'మాయాబజారు' లేక 'శశిరేఖాపరిణయము' అను తెలుగుటాకీ బ్రాడ్వే టాకీసునందు పత్రికాభిప్రాయమునకై పత్రికాప్రతినిధులకు చూపబడినది. ఈ టాకీ ఇదివఱకు తయారుచేసినవాటికంటె టెక్నిక్‌లో నభివృద్ధిపొందినది. దృశ్యములన్నియు నాకర్షణీయములై యున్నవి. పాత్రలు చక్కగ తమ భాగములు నిర్వహించిరని చెప్పనగును. ఘటోత్కచుని పాత్రయు, నాతని మాయలును నటునికిని నిర్మాతలకును కీర్తి తెచ్చునవి. కీ॥ శే॥ దాసుగారీ చిత్రము ముగియునంతవఱకు జీవించియుండినచో నిది మరింత రమ్యముగ నుండియుండెడిది. సంభాషణా విధానమును, పాత్రోచితభాషయు, గానకళాప్రావీణ్యతా ప్రదర్శన సందర్భములును రాబోవు చిత్రములలో నింకను నుత్తమస్థితికి వచ్చునని యాశింతుము. ఈ చిత్రము మొత్తముపై జనాకర్షణీయమై డబ్బు గడింపగలదు.

* * *

ఏలూరు అన్నవస్త్ర వైద్య విద్యాదాన సమాజము — 8 వ రిపోర్టు

దానధర్మ దయాపరులచే పైసమాజము ఏలూరునందు 1918వ సం మున నెలకొల్పబడి నేటికిని అవిచ్ఛిన్నముగా సాగుచున్నది. ఈ సంఘమునకు వేలకొలది రూపాయలు పెక్కుమంది దానముచేయుటయు, వాని నుచితరీతిని ఆవశ్యకతగల వానికెల్ల వినియోగపరుచుటయు ముదావహము. ఇట్టి సమాజములు వికలాంగులకును, సాయమపేక్షించువారలకు ప్రత్యేక శరణాలయములనే నెలకొల్పి స్థిరముగ వానిని పోషించిన మంచిది. దానపరులు వానికి తోడ్పడుదురని మాయాశయము.